ПОЛИТИКИН
15. 7. 1983. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIV • 25 ДИН
БРОЈ 1646

ЗАБАВНИК

ШКОЛА ЛЕТЊИХ СПОРТОВА:

ИЗМЕЂУ ВОДЕ И НЕБА

Веровали или не!

ПРЕСАЂИВАЊЕ БУБРЕГА

ЈЕ ДАНАС УСПЕШНО ЧАК У 80% СЛУЧАЈЕВА, ПА ИПАК, ВЕОМА МАЛИ БРОЈ ЉУДИ ПРИХВАТА ДА ЗАВЕШТА СВОЈЕ БУБРЕГЕ ПОСЛЕ СМРТИ, ТАКО ДА У ОВОМ ТРЕНУТКУ ОКО 8000 АМЕРИКАНАЦА ЧЕКА ДА ИМ СЕ ПРЕСАДИ ОВАЈ ОРГАН.

ЛЕЊИВЦИ

СПАВАЈУ И ДО 20 ЧАСОВА ДНЕВНО И ТОЛИКО СУ ТРОМИ ДА НЕ ОБРАЋАЈУ ПАЖЊУ НИ НА ПУЦЊЕ НИ НА СВОЈЕ НЕПРИЈАТЕЉЕ. ОВЕ ЖИВОТИЊЕ СУ СИСАРИ ИЗ РЕДА КРЕЗУБИЦА И ЖИВЕ У ЈУЖНОЈ АМЕРИЦИ НА ДРВЕЋУ (ВИСЕ ТАКО ДА СУ ИМ ЛЕЂА ОКРЕНУТА НАДОЛЕ), А ХРАНЕ СЕ ЛИШЋЕМ.

СОКОЛОВИ

ПРИЛАЗЕ СВОЈОЈ ЖРТВИ ТАКО ШТО ПИКИРАЈУ НА ЊУ ИЗ УГЛА КОЈИ ЈЕ ВАН ЊЕНОГ ВИДОКРУГА.

ДЕЦА

ОД 4 ДО 5 ГОДИНА, ПРЕМА ЈЕДНОЈ АНКЕТИ КОЈУ ЈЕ СПРОВЕО ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ У МИЧИГЕНУ (САД), ПРЕ БИ СЕ ОДРЕКЛА ОЦА НЕГО ТЕЛЕВИЗИЈЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ● ● ●

● ● ● у Јапану се продају станови који стају и по 18 милијарди старих динара. Унутрашњост је потпуно пресвучена мермером или гранитом, а свака брава има позлату од двадесет четворокаратног злата. Најлуксузнији од ових станова из токијског милијардерског кварта Моазади има 18 соба и балкон величине 326 m².

● ● ● у једној болници у Берлину, због неког пропуста у перионици, приликом једне хитне интервенције у операционој сали сви лекари и помоћно особље, појавили су се само у доњем вешу, али са обавезном капом на глави и маском преко уста.

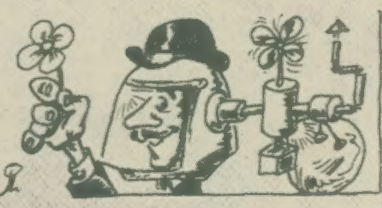

● ● ● Енглези веома пате од поленске кијавице. Зато се, ваљда, и догодило да је баш Енглез, доктор Хикертон, измислио специјалну кацигу од плексигласа и филтер за ваздух за све оне које мучи овај проблем. Претпоставља се да ће кацига бити модни крик сваког пролећа.

● ● ● канадски лекар Ален Најт тврди да су многе особе које се жале на одређене сметње у ствари алергичне на штампарску боју. Зато, предострожности ради, сама препоручује да новине, пре читања, држе извесно време у рерни на умереној температури.

● ● ● у чувеном ресторану Савини у Милану важи пропис по коме у салу не може да се уђе без сакоа. Због тога у гардероби увек држе бар петнаестак сакоа различитог кроја и боје – најчешће их користе туристи.

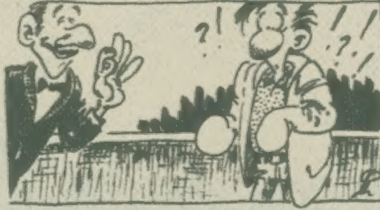

● ● ● специјални кинески чамци, такозване џунке, данас не прелазе дужину од 50 m, а познато је да је још 1420. израђена једна коју су назвали Ченг Хо, дужине 164 m и носивости преко 3000 тона.

● ● ● стручњаци Неуролошког института универзитета у Бону тврде да је играње у ритму рока изврстан лек против депресије: млатарање рукама, извијање тела и скакутање помажу човеку да се ослободи унутрашње напетости која му се несвесно нагомилава. Експерименти су показали да и најтежа депресија нестаје после само једног часа играња у ритму ове музике.

● ● ● кад је супруга фармера Артура Мартина, да би позвала укућане на ручак, дунула у рог, са дрвећа у непосредној близини пало је на стотине (мртвих) гусеница које су, иначе, биле преплавиле читаву једну област у држави Њујорк. Поновила је позив и опет се догодило исто. Ово својеврсно чудо привукло је пажњу стручњака који сада покушавају да утврде да ли је стварно могуће на овако једноставан начин ослободити се напасти које немилосрдно уништава зеленило.

● ● ● нови рекордер у пушењу је поново исти човек – Американац Џим Пурол. Не мислећи уопште на своје здравље, Џим је, једну за другом, попушио равно 140 цигарета.

ВЕЛИКИ СТРАХ

У КРАЦИМА ХОБОТНИЦА

ЗНАТИЖЕЉА ДА ВИДИМ ШТО ЈЕ У ПЕЋИНИ ВУКЛА МЕ ДОЉЕ... ТУ МОРА БИТИ РИБА МОГ ЖИВОТА.

Као и сваког љета тако сам и прије неколико година отишао родитељима у Ровањску. Сате и сате знао сам провести ронећи: више сам гледао лепоте морског дна, но што сам ловио. Тако је то ишло данима. Понекад у друштву са пријатељима а понекад сам. Истини за вољу, више сам.

Знао сам сва правила о подводном риболову. Сватко мора имати плутачу везану за себе која својим кретањем по површини упозорава глисераше и возаче моторних чамаца на рониоца – ловца. Такођер је било нужно ронити у пару или у пратњи чамца. Али, тога дана, као да сам заборавио све што сам до тада научио.

Свијет тишине

Навукао сам ронилачко одијело и осталу опрему: појас са оловом који је поништавао узгон одијела и канију са ножем. Уронио сам покрај мола у море. Од тога тренутка за мене ништа више није постојало. Тајанствено пуцкетање у ушима преносило ми је звуке мора. Није више било буке и јурњаве копненог свијета. Тишина. Гледао сам морске коњиће репом усидрене за алге, витке ципле како елегантно промичу око мене. Сунце је стварало невјеројатне златне шаре по дну. Најљепше од свега било је угодно зеленило мора и тишине. Сунце ми је гријало леђа кроз одијело, пливао сам полако да не бих узнемирио тај спокојан свијет. Главочи су својим буљавим очима гледали око себе и били сваког трена спремни шмугнути у своју рупу под каменом. Пирге и шарке играле су се у трави. Тако сам препливао више од пола залеђа. Стигао сам на подручје стијена и већ познајући дно, знао сам да је сада иза прве окуке Масленичко ждрило којим се Подвелебитски канал спаја са Новиградским морем. Над тим кањоном је познати мост висок 55 метара, на Јадранској магистрали, на крижању путева за Обровац, Ријеку и Задар.

Није ме бринуло што сам сам! Та толико пута сам већ тај пут пронио да сам сваку стијену, сваки камен познавао! Ушао сам у Ждрило! Ту су струје увијек јаке јер воде Зрмање овдје коначно улазе у велико море. Но за мене који познајем крај и море, није било проблема!

Само моја пећина

Прошао сам прву окуку кад одједном... Што је то? Заронио сам још дубље! Отвор у стијени испод мора! Пећина! Подводна пећина. Никада је до тада нисам примијетио! Изронио сам. Знатижеља да видим што је у пећини вукла ме доље. Нисам мислио на опрез, на страх, на искуство, само знатижеља и авантура... То ће бити нешто само моје, за што само ја знам. Унутра сигурно увијек има рибе. Ту мора бити риба мога живота. Ухватила ме грозница. Морам видјети што има унутра.

Поред мене су промицали правили трофејни примјерци, али за мене осим пећине није постојало ништа. Десетак пута сам дубоко удахнуо и заронио. Прво сам гурнуо само главу унутра! Погледао сам тамо гдје би требала бити површина. Сребри се! Има зрака, може се дисати у пећини. Идем још једном ван, па ћу заронити у тајанствену пећину. Опет десетак дубоких удисаја. Роним. Још, још, провлачим се кроз доста велики отвор. Унутра сам! Гледам око себе. Благо свјетло простире се зидовима простране пећине. Као да сам у неком другом свијету.

Одједном ми се поглед прикова за стијене испод површине. Нешто се миче, на све стране се нешто миче.

Нападају!

Од страха ме стисло у грлу. У том трену нешто ме зграбило за врат и десно раме, за десни бок и лијеву ногу. Хоботница! Пуна пећина хоботница! Почеле су ме стезати, али одијело је још увијек штитило тијело од њихових кљунова. Пуцати нисам смио, ранит ћу се! Испалим пушку упразно! Остала је висјети на конопчићу о руци. Зграбио сам нож, извукао га из каније на десној нози и почео ударати по хоботници на рамену и врату. За цијело то вријеме осјећао сам страх, као да ми низ леђа иду коцкице леда. Мислио сам на маму која ми је и тај дан као и толико пута до тада говорила да не идем сам, да вучем плутачу, да нађем друштво! Видио сам је како чека на молу и гледа у море не би ли ме спазила.

Ударио сам и хоботницу која ме је држала за бок. Њене црне хладне непомичне очи нестале су у облаку црнила које је избило из њене главе када сам је пробио ножем. Она на нози и даље ме стезала и плазила по мени. Ударио сам и њу. Тко зна колико пута. Ниједна ме не пушта! Ухватио сам зрака и заронио према излазу који се црнио.

Изјурио сам на површину као торпедо. Хоботнице су још биле на мени. Ван, брзо ван! Али... ту је немогуће изаћи! Стијене су готово окомите. Страх ме нагонио да пливам брже но икада у животу. Нисам осјећао ни терет хоботница ни пушку која се вукла за мном, ни олово о пасу. Пливај, брзо, брзо, брзо! Коначно! Свјетионик! Ту се може изаћи! Свалио сам се на стијену на обали. Ноге су ми дрхтале, осјећао сам слабост и мучнину. У грлу ме стезало, руке као да нису биле моје. Почео сам скидати хоботнице.

Како кући? Пливати? Никако! За данас ми је било доста! Кренуо сам пјешке. Та два, три километра не бих могао препливати, послије свега. Пошао сам бос преко камења изгриженог сољу и вјетром. Једва.

Тек сада ми је док сам ходао, све пролазило кроз главу. Био сам сам – нисам смио. Нисам имао плутачу – нисам смио без ње. Нисам имао пратњу – нисам смио без ње. С друге стране, да сам имао плутачу и да је негдје запела када сам ушао у пећину, још би се удавио. Та пећина би остала стварно моја!

Кад сам стигао кући, мама ме ништа није питала. Видјела је да сам стигао пјешке око цијелог залеђа, остало ми је прочитала на лицу и улову. Ставили смо хоботнице на вагу. Свака је била тешка око три килограма и дужа од 160 центиметара! Неколико дана нисам ронио из видокруга а и тада сам се држао видокруга, маминог наравно, и краја. Више никада нисам ронио сам! Моји су тек неколико година касније сазнали праву истину о овом опасном излету и свему што ми се десило.

Иван МАТЕК
Дугаве – Загреб
(хонорар 2500,00)

ДОПИСИВАЊЕ ПРЕ 15 (И ВИШЕ) ВЕКОВА

ШАЉИ ДРАГИ ТАТА, ПАРЕ!

О ЧЕМУ СУ ЉУДИ ПИСАЛИ ЈЕДНИ ДРУГИМА У ДРЕВНОМ ЕГИПТУ, НЕШТО САСВИМ ДРУГАЧИЈЕ НЕГО МИ ДАНАС ИЛИ У ДЛАКУ ИСТО?

Срам те било, ипак ме ниси повео са собом у град! Ако се не предомислиш и не пошаљеш по мене, никад се више с тобом нећу руковати нити ћу ти рећи „здраво". То што ми по Аркелаусу шаљеш поклоне, неће ме заварати. Знам да тако покушаваш да ме поткупиш, само ја више нисам дете! И да знаш, ако ме не одведеш у Александрију, рекао сам мами да више нећу да једем. Престаћу и да пијем, ето шта ће се догодити!"

Ово писмо написано дечијим рукописом и са доста граматичких грешака послао је у трећем веку Теон јуниор свом оцу Теону сениору који је очигледно неким послом отишао на извесно време у Александрију. Размажени Теон уцењује и тату и маму, покушавајући пошто-пото да натера Теона старијег да дође по њега и из неког града на Нилу одведе га у велики центар Александрију. Поклони ни тада, пре готово 1700 година, нису увек палили код деце.

Писма непознатих људи из прошлости, посебно из древних времена, била су све донедавно осуђена на заборав из једноставног разлога што је материјал на коме су писана лако пропадао. На срећу, у Египту, где је Теон живео, велики број писама ипак је сачуван и то захваљујући сувој клими која у неким деловима готово да и не зна за падавине. Археолози су на различитим налазиштима открили стотине и стотине писама на папирусу и недавно их презентовали јавности.

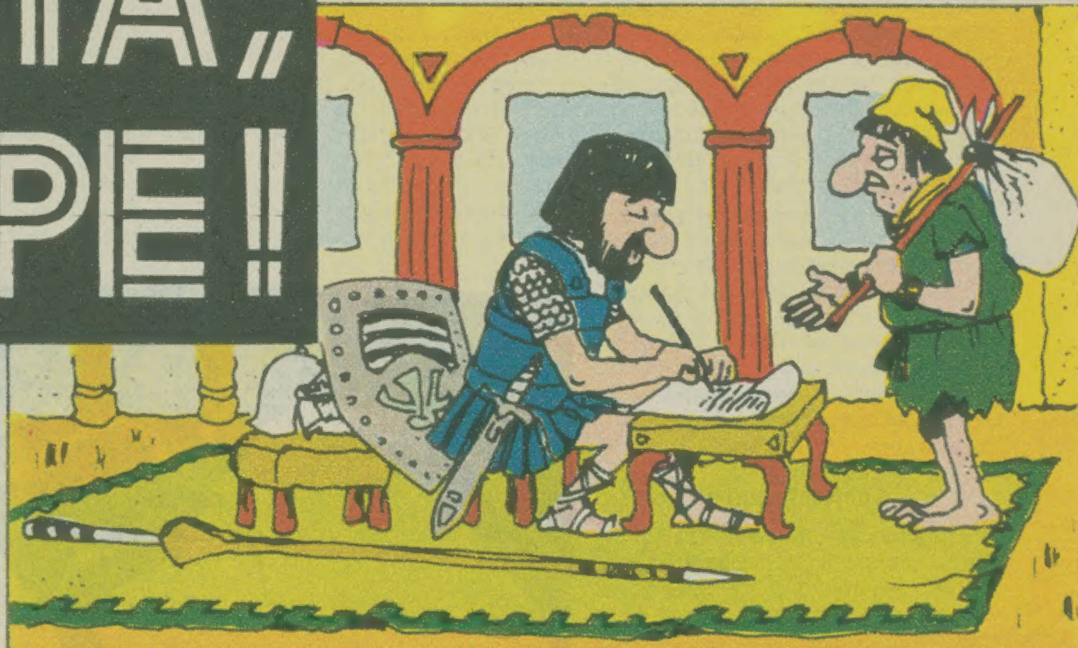

Сва ова преписка одвијала се на једноставном, говорном грчком језику са доста граматичких грешака. Откривена писма су углавном из првих векова наше ере, односно из времена када су хеленистичку државу (коју је на овом тлу основао Александар Македонски 332. године пре наше ере и којом је после њега владала династија Птоломеја са Клеопатром као њеним последњим изданком) освојили Римљани 30. година наше ере. Римска власт трајала је све до 395. године наше ере, али се грчки још дуго сачувао као свакодневни језик. Сва писма су на папирусу док је мастило специјална мешавина гара, смоле и воде. Како су и папир и мастило веома постојаног квалитета, откривена писма су готово као амерички часопис „Смитсонијан" објавио најзанимљивије од њих уз коментар сарадника Лајонела Кесона.

Кад дођеш до куће – викни!

Док је садржина писама тако слична данашњима, слање се знатно разликовало од оног на које смо навикли. Наиме, у то време није било поште у данашњем смислу тако да је човек који се неком јављао морао добро да се намучи док нађе некога ко је путовао баш у град у коме се налазила особа којој је он хтео да се јави.

„Био сам одушевљен кад сам добио твоје писмо које си послао по копљоноши. Кажеш да си ми послао још једно по Платоновом сину, њега још нисам примио" – стоји у једном писму док је друго следеће садржине:

„Послао сам ти два писма, једно по Недимосу, друго по Крониосу, стражару. Добио сам само једно твоје које ми је донео онај твој пријатељ Арапин."

Проблеми се нису завршавали кад је пошиљалац нашао неког ко је путовао у жељеном правцу. У другом граду требало је наћи одређеног човека што није био нимало лак посао јер у то време није било ни кућних бројева, а само су главне улице имале имена. Зато је оном који би пристао да уручи писмо требало детаљно објаснити где особа којој треба да га да тачно стануje. На једном папирусу нађене су детаљне инструкције:

„Од Месечевих врата иди све док не наиђеш на место где се сакупља жито. Затим уђи у прву

ЛЕТЕЋА СТОЛИЦА

Аустријанац Ото Франк сам је за себе начинио летећу столицу, неку врсту хеликоптера. Код Франкове летелице велика пераја ротора не окреће мотор већ ваздушно струјање кад се летећа столица креће.

Аутомобилски мотор „фолксвагена" бубе, од 70 KS, покреће елису смештену иза седишта возача. То је покретачка снага летелице, а ротор служи и да би се она одржала у ваздуху.

За полетање летеће столице потребно је да се креће по тлу око 250 метара. Са 16 литара бензина превали сто километара, а највећа брзина јој је 120 km на час.

улицу иза јавних купатила, па скрени лево. Онда крени на запад, па кад дођеш до степеница, скрени десно. Поред храма угледаћеш једну кућу на којој је обешена корпа, стани пред њу и викни!"

Писмо и – слика

Као и данас и у та давна времена родитељи су децу слали на школовање далеко од куће. Један син шаље извештај кући:

„Оче, ништа не брини. Врло марљиво и вредно учим, за сада немам никаквих проблема. Стигнем и да се проводим!"

„Драги тата", почиње друго писмо, „Ово је већ пето писмо које ти шаљем, а ти ми ништа не одговараш. Пре него што сам отишао уверавао си ме да ћеш ми уредно писати и да ћеш доћи да ме посетиш и видиш поклања ли ми учитељ довољно пажње. Он се о теби распитује готово сваки дан и чуди се што те нема. Ако не дођеш, плашим се да ће изгубити вољу да ме подучава јер му ни паре још ниси послао!"

Младићи нису од куће одлазили само на школовање, многи су се пријављивали и за војну службу. Само, то је онда значило да су потписали да у римској војсци служе од 20 до 25 година на копну или 26 у морнарици! Многима се овај дуг период исплаћивао, јер је то била цењена професија. Док су у легионаре могли да се пријављују само момци из градова у морнарицу су могли сви.

„Желим само да знаш, мајко – пише један морнар – да сам сигурно стигао до Рима и да ускоро идем у Мисенум (лука у близини Напуља). Још не знам на који ћу се брод укрцати... Молим те, води рачуна о себи и не брини за мене. Дошао сам на добро место".

„Пре свега, надам се да сте сви добро и да ћете то и остати у будућности. Када сам стигао у Мисенум, добио сам као плату три златника. Молим те, оче, пиши ми да ми кажеш да си добро, да су мој брат и сестра здрави. Љубим ти руку из захвалности што си ми пружио добар одгој... По Еуктемону вам шаљем своју слику, Апион". Мора да је то била насликана минијатура војника у униформи, баш као што се и данас војници широм света сликају и шаљу фотографије својим најближим.

Док је Апионово писмо пуно наде и одушевљења, садржај следећег каже да нису баш сви били задовољни:

„Чим примите ово писмо, сместа ми пошаљите 200 драхми, остао сам без пара. Поред тога, мајко, пошаљи ми кабаницу, један пар добрих ципела... Пре него што сам отишао, ти си ми, мајко, обећавала да ћеш уредно слати паре, па ништа од тога. Оставили сте ме без игде ичега, као пса. Други војници праве шале на мој рачун. Зашто тако поступате са мном? Мом другу Валерију мајка је послала и новац и храну. Зато, мајко, пошаљи ми паре, немојте ме овако занемаривати!"

Дуго те, дуго очекујем...

Нису сачувана само писма која су деца писала својим родитељима и обратно, има и оних у којима се мужеви, одвојени од куће и своје породице, јављају супругама, али много више других у којима супруге јадикују што су остављене да се саме сналазе.

„Откако си отишао, ја скоро да и не живим више. Не могу без тебе! Волела бих да сам птица, па да могу сваког дана да долетим и да те видим бар на час. Ова раздвојеност ме уништава..."

„Када сам примила твоје писмо – гласи друго писмо – у коме ми наговешташ скори долазак, обрадовала сам се. Сви остали су већ давно дошли на одсуство а тебе још нема. То ми се нимало не допада. Зар немаш жељу да дођеш да видиш и мене и дете, знаш да смо без тебе веома тешко живели. Од Хоруса који је и донео вести од тебе сазнала сам да си већ одавно могао да кренеш, зашто те још нема? Стварно сам љута!"

В. С.

Занимљива имена

КАКО НАЗВАТИ БЕБУ ИЗ КОРПЕ

Рано јутро...а на вратима нешто шушка. Газда куће устаје из кревета и полако, зевајући, одлази да провери: да нису лопови? Отвара врата и у први мах чини му се да нема никога. Онда спушта поглед и доле, уз сам праг, открива – бебу у пеленама.

Нахоче!

Данас је такав призор, срећом, много ређи него у стара времена, кад су многе мајке биле принуђене да тек рођено дете оставе непознатим људима, било због сиромаштва или зато што нису имале мужа. У Италији, у доба ренесансе, сваки већи град имао је дом за нахочад, с такозваним „точком" крај улаза – једном врстом полукружне фиоке у коју би мајка кришом остављала дете. Кад се она удаљи, калуђерице у дому окретале су „точак" на унутрашњу страну и преузимале дете. У Француској, статистике из 1830. показују да је само те године у домовима за нахочад било равно 130.000 деце.

Поставило би се тада, уз многа друга, и питање: какво презиме дати детету чији се родитељи не знају? Старатељи нису хтели да лупају главу, нити су сувише бринули за будућу судбину својих штићеника, па се јавио нимало леп обичај – специјална „презимена за нахочад".

У Италији су им давали презимена Еспозито („изложен", тј. остављен), Тровато или Ритровато („нађен"), Д'Ињото („од непознатог"), Иноченти (дословно „невини", што је био чест назив за нахочад), Вентура (судбина), или сасвим грубо, Бастардо (копиле) или Спурио (незаконити). У Немачкој су најчешће називани по месту где су нађени, па су тако настала презимена као Швелер (са прага), Торер (са капије), Ајзенбанер (са железничке пруге), Шенбуш (лепи жбун), Розенштраух (ружин грм), Уфер (обала), па чак и Корб (корпа), у случајевима кад је беба била остављена у корпи.

У измишљењу оваквих презимена најбујнију машту су показали Фламанци: Ферлатен (остављени), Онбекенд (непознати), Нименс (ничији), Хелејкенис (било чији), Финдефохел (нађена птица), Ван Хемелен (с неба), Ван Отераре (родино дете), или – опет према месту наласка – Ван дер Старпин (са улице), Ван ден Бак (с потока), Ван ден Стек (с камењара), Он ден Вех (на друму) и слично. Француска нахочад понекад су добијала презиме по месецу кад су нађена, као Жанвије (јануар), Аврил (април), по празницима, нпр. Деноел (божићни), Тусен (Сви свети), многа су названа Труве (нађени) или Шампи (са поља), а било је и тако необичних презимена као Д'Увне („откуд долазите"), Пајен („некрштени"), Димален („од нечастивог") и обрнуто, Де Дје („од бога")...

У нашем веку, готово у свим земљама законом је забрањено давање таквих презимена која могу недужно дете да жигошу за цео живот. Додуше, закони су дошли у време кад за многа презимена више нису били ни потребни. У Италији су данас Иноченти или Еспозито толико честа презимена да нико и не претпоставља да би сви њихови носиоци могли да буду нахочад. У Холандији је једно од најраспрострањенијих презимена Ван дер Велде („са поља"): неки пут је давано детету које је остављено на пољани, али још много чешће означавало је власника ливаде, куће у пољу и слично. И наше презиме Најдановић долази од Најдан или Најден (у дијалекту – нађен), а Обреновић од Обрен, што је можда у вези с глаголом **обрести – наћи**. Из тога још не треба закључити да је сваки Најдановић или Обреновић имао неко нахоче међу прецима, мада и та могућност постоји.

ДВАПУТ R ЗА ФАЛСИФИКАТ

ЉУДИ КОЈИ СУ ПОСТАЛИ ОРУЖЈЕ

ХЕНРИ ДЕРИНЏЕР МЛАЂИ (1786–1868), КОНСТРУКТОР ИЗ ФИЛАДЕЛФИЈЕ, ПОКЛОНИО ЈЕ СВУ СВОЈУ ЉУБАВ И ВЕШТИНУ ПИШТОЉИМА КРАТКЕ ЦЕВИ И ВЕЛИКОГ КАЛИБРА КОЈИ СУ ПОНЕЛИ ЊЕГОВО ИМЕ. ДЕРИНЏЕРОВИ ДЕРИНЏЕРИ ПОСТАЛИ СУ ТОЛИКО ТРАЖЕНИ ДА СУ ИХ МНОГИ ОРУЖАРИ ЖЕЉНИ ПАРА НЕЗАКОНИТО КОПИРАЛИ И ПРОДАВАЛИ КАО ПРАВЕ. НА ЈЕДНОМ ОД ТАКВИХ „ОРИГИНАЛА" СЛУЧАЈНО ЈЕ УТИСНУТО ИМЕ СА СЛОВНОМ ГРЕШКОМ (DERRINGER УМЕСТО DERINGER) И ОД ТАДА ЈЕ НЕПРАВИЛНО НАПИСАН ЗАШТИТНИ ЗНАК НЕ САМО ПРИХВАЋЕН ВЕЋ И ОЗВАНИЧЕН.

Деринџер је могао да буде популаран колико му драго, али ни он нити иједан други пиштољ или револвер никада није угрозио апсолутно прво место прослављеног колта „шестометкаша", револвера који је одиграо тако значајну улогу у свим могућим и немогућим обрачунима на Дивљем западу. Име је добио према свом изумитељу **Семјуелу Колту** (1814–1862) коме је у шеснаестој години дојадило домаће огњиште, па се укрцао на један брод да види мало света. Пловећи морима измислио је и од дрвета направио прави модел будућег аутоматског револвера на добош чији је метални прототип патентиран 1835. Масовна производња колтова почела је тек деветнаест година касније, а срећни конструктор постао је захваљујући њима један од најбогатијих људи Америке. Мање је познато да је Семјуел Колт 1843. направио подморски телеграфски кабл, касније положен између Фајер Аленда и Њујорка, а такође и нацрте противподморничких мина на електрично паљење.

Пљунута газдарица

Када је 1902. године Фридрих Алберт Круп, унук оснивача чувене фабрике оружја из Есена у Немачкој и син „краља топова" Алберта Крупа, извршио самоубиство због компромитујућих фотографија из његовог не баш примерног приватног живота које је објавила италијанска полиција, власник Круповог индустријског царства постала је покојникова ћерка **Берта.** Како је за Немачку било веома важно ко ће руковати овим предузећем, сам краљ је Берти Круп нашао мужа у спретној и држави оданој личности доктора Густафа фон Болхена унт Халбакха. Овај племић жртвовао се за домовину, па је осим дизгина фирме и непривлачне супружнице испред свог презимена додао и њено Круп. Да госпођу Берту Круп фон Болхен унт Халбакх природа није обдарила чарима лепоте доказ је и Крупов мерзер произведен у два модела под тајним називима уочи самог првог светског рата и поче саме Берте Круп она је спокојно преживела и први и други светски рат и заувек склопила очи 1957. у СР Немачкој у седамдесет првој години.

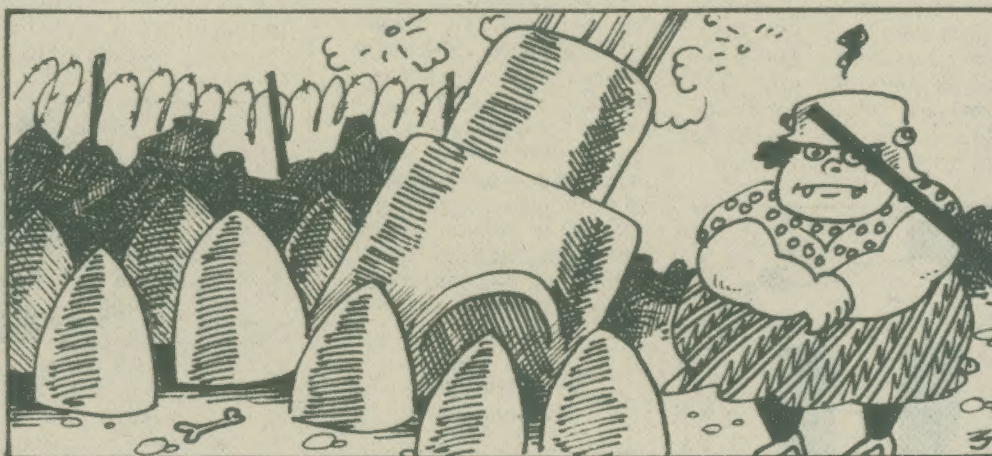

пуларно прозван Дебела Берта због неодољиве сличности овог артиљеријског оруђа кратке здепасте цеви великог калибра са телесном грађом власнице фабрике. Зрна Дебеле Берте имала су огромну разорну снагу. кретала су се стрмом готово вертикалном путањом и била предвиђена за дејство против дубоко заклоњене живе силе и за рушење утврђених објеката. У земљу су продирала до дванаест метара дубине, а у армирани бетон до метар и двадесет центиметара. Београд и Смедерево тучени су из мерзера када су 1915. године аустроугарске и немачке снаге форсирале Дунав. Око Дебеле Берте настала је извесна збрка јер је неко нетачно то име пришио чувеном Круповом џиновском топу из кога су Немци 1918. са велике удаљености тукли Париз. Овај топ, о коме постоје само оскудни подаци јер је уништен пре објаве примирја, зове се популарно Париски топ. Што се тиче

Брзометна пословна каријера

Омиљена репетирка Индијанаца и америчких граничара са Дивљег запада, једна од првих брзометних пушака с магацином, није названа по свом идејном оцу или конструктору већ по произвођачу **Оливеру Фишеру Винчестеру** (1810–1880) који је започео стреловито пословну каријеру као фабрикант мушких кошуља. Чим се довољно обогатио, Винчестер је са групом бизнисмена купио фабрику пушака у Норвичу и основао велико предузеће чије је све акције откупио и тако постао једини власник већ после три године. Тада је у Њу Хејвну основао предузеће за производњу пушака где се од 1860. праве прве брзометне пушке хенри. Године 1866. компанија се реорганизује и добија назив Предузеће брзометног оружја Винчестер. Запошљавајући за одличне плате најбоље изумитеље и конструкторе и вешто откупљујући патентна права Винчестер је временом готово монополисао комплетну индустрију брзометних пушака.

Опасан изум доктора Гатлинга

Ричард Џордан Гатлинг (1818–1903) успешно је завршио медицину, али се лекарским позивом никада у животу није бавио. Овај несуђени доктор је још као студент изумео више пољопривредних машина које су прављене у Сент Луису и добро му пуниле џепове. Године 1862, за време америчког грађанског рата између Севера и Југа, Гатлинг је патентирао ватрено оружје повећане брзине гађања са већим бројем цеви и специјалним механизмом убацивања и опаљивања метака и извлачења чаура. Била је то једна од првих светских претеча модерног митраљеза и др Гатлинг је оружје понудио војсци Севера и био одбијен. Тада је изнајмио групу цивила и предводећи их лично на бојном пољу демонстрирао ефикасност новог оружја. Ни то није убедило сумњичаве генерале и војска је митраљез прихватила тек пред сам крај грађанског рата и употребљавала га дуго времена све док се нису појавиле модерније верзије. Овај блиски предак савременог митраљеза понео је име свог изумитеља, а у америчком жаргону остала је реч гат (скраћеница од gatling), али не за митраљез већ за аутоматски пиштољ.

Док буде гангстера

Чувена машинка (или аутомат) томпсон којим су тако вешто баратали гангстери у време америчке прохибиције (забрана прављења и трошења алкохолних пића), али и агенти у другом светском рату носи име свог конструктора пуковника **Џона Таљафера Томпсона** (1860–1940). Творац машинке која ће се памтити све док буде филмова о гангстерима завршио је војну школу Вест Поинт после чега је радио у артиљеријско-техничком одсеку Министарства војске све до 1914. Аутомат, коме су тепали и „томи ган" (tommy gun) направио је 1920. када је увелико био у пензији, а његова убојна моћ на малој удаљености показала се на делу не само у обрачунима међу гангстерима Чикага и Њујорка већ и 1926. када су се амерички

маринци искрцали у Никарагви.

Тандем Маузер–Миловановић

Прву практичну једнометну пушку острагушу (пуњење отпозади) – код које је проблем залтивања цеви био успешно решен побољшаним затварачем, крађом ударном иглом и металном чауром с капислом у дну – направио је 1865. године немачки конструктор стрељачког оружја **Петер Паул Маузер** (1838–1914) уз помоћ свог брата **Вилхелма Маузера** (1834–1882). Младићи су наставаили очев занат, али су једно време живели и радили у белгијском граду Лијежу. Кад су пруској војсци продали маузерку 1871. вратили су се у родни Оберндорф и ту отворили огромну фабрику оружја. На предлог српског конструктора **Косте – Коке Миловановића** Маузер је извршио неке конструктивне преправке цеви, затварача и нишана и у Обердорфу за српску војску израдио сто хиљада пушака маузер и осамдесет названих · маузер-кокин. Фабрика је у периоду од 1890. до 1907. немачкој војсци испоручила две стотине деведесет хиљада, а страним армијама око милион и три стотине маузерки.

Ватрено крштење у борби за Аламо

Децембра 1835. године, на почетку такозване тексашке револуције, у ствари борбе Американаца да од Мексика одузму ову територију, мала група од сто осамдесет америчких добровољаца на челу са Џимом Бовијем, Виљемом Тревисом и легендарним Дејвијем Крокетом, пробила се кроз мексичке линије и запосела тврђаву Аламо у Сан Антонију. Када је 23. фебруара 1936. мексичка војска од четири хиљаде људи коју је предводио генерал Антонио Лопез де Санта Ана опсела Аламо, Американци нису својим опкољеним добровољцима послали никакву помоћ. Опсада је трајала дванаест дана и завршена је упадом Мексиканаца у тврђаву и борбом прса у прса. Мексиканци су заузели Аламо и побили све Американце који су се нашли у тврђави. Само шест недеља касније Мексико је заувек изгубио Тексас, добрим делом захваљујући „светлом примеру" шачице људи из Алама. У тој бици за Аламо доживео је прво право ватрено крштење нож бови, од та-

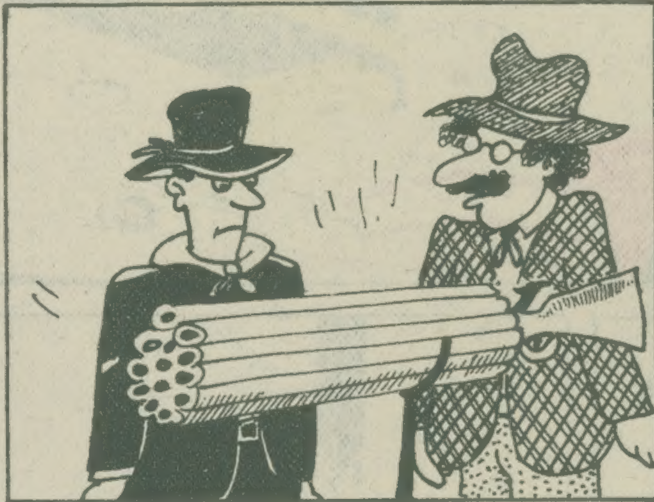

да веома популарно оружје Дивљег запада названо по пуковнику **Џиму Бовију** који га је први употребио. Творац убојитог бовија дугачког између двадесет три и деведесет центиметара није Џим већ његов брат Резин Бови према чијим га је детаљним нацртима од дебелог метала исковао неки добар мајстор и то више од десет година пре опсаде Алама. Али, Џим Бови га је први опробао и у миру још 1827. у једном личном мегдану.

Није постао мултимилионер

За полуаутоматску и касније аутоматску пушку гарунд М-1, основно оружје америчких војника у оба светска рата, изумитељ и конструктор **Џон Гарунд** (1888–1974) није добио ни патентно право ни један једини цент осим редовне плате и то само зато што се када ју је направио, налазио у државној служби. Да неким случајем Гарунд, по занимању алатничар, није у то време радио у америчкој оружарници у Спрингфилду, постао би мултимилионер. Полуаутоматска гарунд М-1, усавршена 1930. године, постизала је педесет до осамдесет хитаца у минуту што је неупоредиво у односу на двадесет хитаца пушке спрингфилд коју је гарунд потпуно избацио из употребе шест година касније када је проглашена за стандардно оружје америчке пешадије.

Патентна права сер Максима

Први модеран митраљез направљен је у Лондону 1884. и добио је име максим према **Хајрему Стивенсу Максиму** (1840–1916), америчком конструктору који се 1900. преселио у Велику Британију. Његов митраљез био је први светски модел једноцевног аутоматског оружја, калибра 11,4 mm, брзине шест стотина метака у минуту. Гађало се са троножног постоља муницијом нанизаном у реденик од платна. Хајрем Максим, чији су митраљез у своје редовно наоружање увеле многе европске војске, основао је у Лондону 1888. огромно предузеће које је правило и полуатоматске топове од 47, 57, 66 и 75 mm, аутоматске пушке побољшаног система винчестер и гасну кочницу на устима цеви артиљеријских оруђа. У периоду од 1889. до 1890. Максим је разрадио и технологију малодимних барута и више модела авиона. Током веома плодног живота сер Максим – коме је племићку титулу подарила краљица Викторија чим је 1900. примио британско држављанство – добио је за изуме сто двадесет два американичка и сто четрдесет девет британских патентних права. За собом је оставио фантастично богатство, дело о летовима под насловом „Вештачко и природно летење" и аутобиографију „Мој живот".

Б. ДОЖИЋ

КЕЛНЕРИЦЕ – ТЕШКАШИЦЕ

Кад је Тереза Кемпбел отворила ресторан у Сакраменту у америчкој држави Калифорнија, одлучила је да у свом локалу запосли девојке са вишком килограма. Наиме и сама Тереза годинама се мучила са дебљином и добро је знала да ће ретко који власник ресторана узети у службу дебље жене, па је решила да им пружи шансу. У њеном локалу запослене су Мери, Рене, Марша и Фе свака има сто или више килограма. За дивно чудо, откако ове четири девојке са вишком килограма раде у Терезином ресторану гости су навалили – што мора да се резервише неколико недеља унапред.

МОЈ ТАТА ЈАГУАР

На први поглед породица Делорис Тонигес из Линколна у Небраски изгледа сасвим обично. И јесте обична. Необична су само имена: мама (и бака) Делорис, у средини, обожавају аутомобиле, нарочито оне скупље, па је прво деци, а онда и унуцима наденула одговарајућа имена. Слева надесно: Рори Џин Ферари, Ланча ЛеМан, Астон Мартин, Ронда, Остин Хили и Јагуар Ферари. Ронда је Јагуарева жена, а Рори и Остин су њихова деца. Је л' вам сад јасно ко је ту ко?

НИЈЕ ЗА СЛАБАШНЕ

Многи у оркестрима жале колегу који се „бори" с контрабасом. Ништа необично јер је то убедљиво најгломазнији инструмент у оркестру. Е, није свуда баш тако. Наиме, ХансРојполд из баварског градића Кирхензура (СР Немачка) направио је рог који је дугачак, веровали или не, тачно четири метра, наравно, од писка до тзв. звучног левка који је начињен у облику звериње главе. Рог је направљен од комбинације пластике, целулозе и отпадака дрвета и за свој рад дотични (докони) Немац утрошио је тачно двеста радних часова.

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

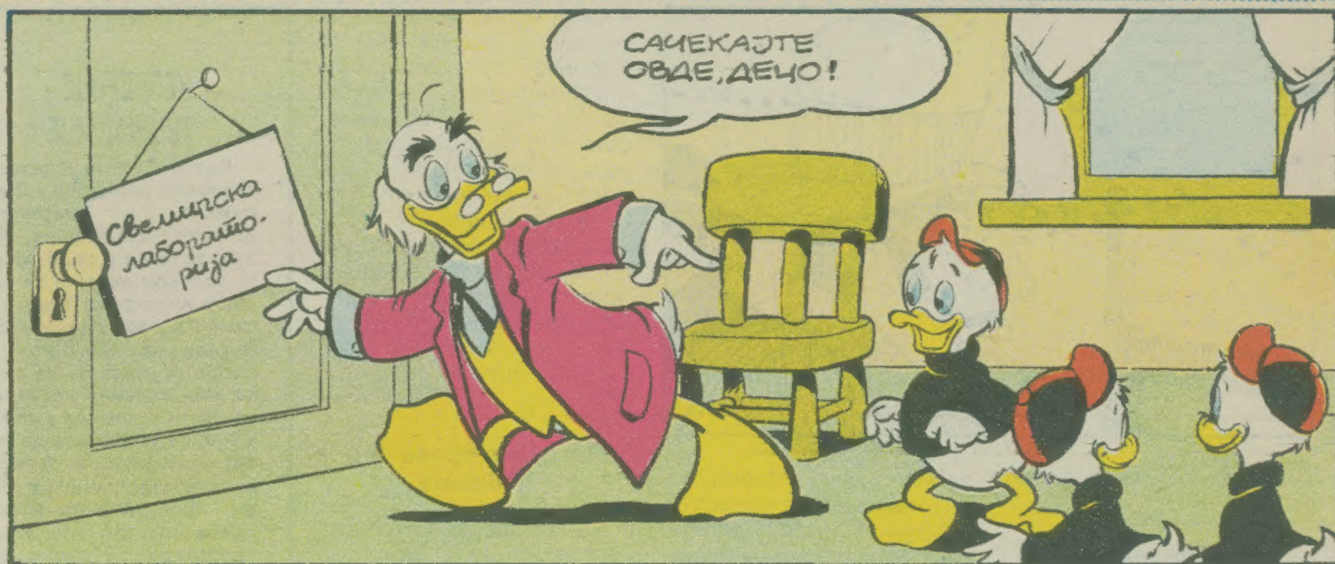

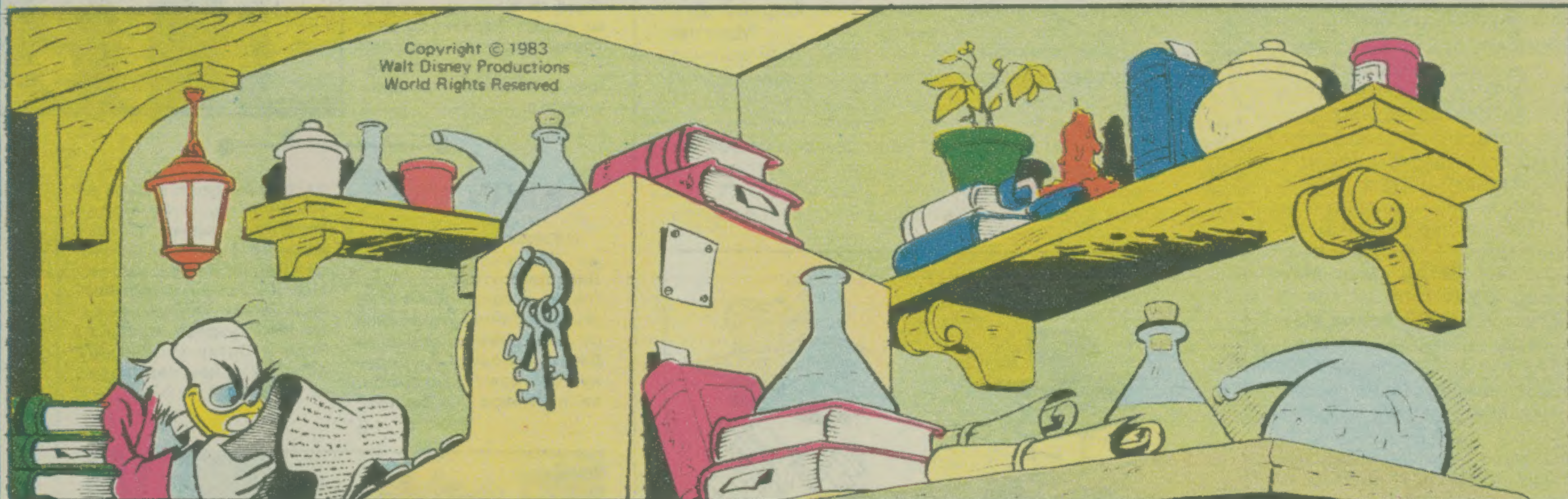

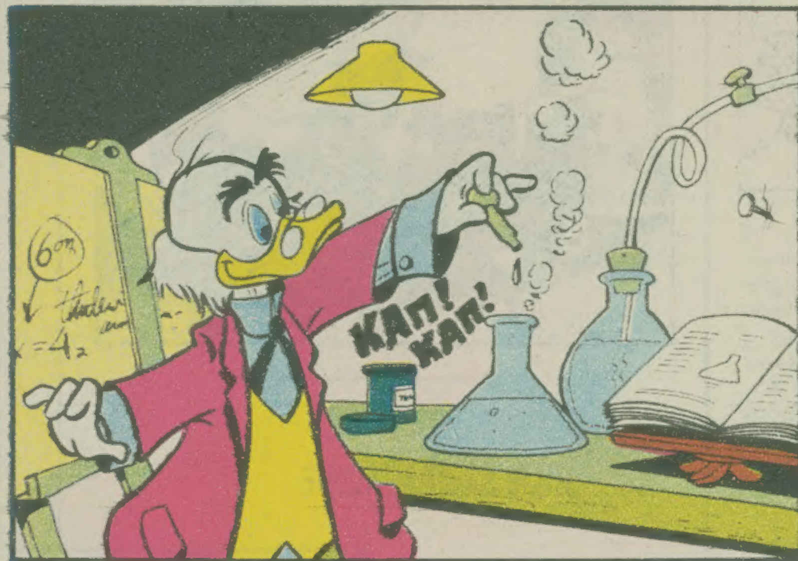

УЗМИ САМО МОЈ РУКСАК

ПРВИХ СЕКУНДИ СЕРГЕЈ НИЈЕ СХВАТИО ШТА СЕ ЗБИЛО. УДАР, ОШТАР БОЛ И УЖАС ПАДАЊА У ПОНОР – СВЕ СЕ ЗБИЛО У ЈЕДНОМ ТРЕНУ. И НИШТА СЕ ВИШЕ НИЈЕ МОГЛО НИ ПОПРАВИТИ НИ ПРОМЕНИТИ: НЕЗАДРЖИВО ЈЕ ПАДАО У АМБИС ДУБОК ПРЕКО ЧЕТИРИСТО МЕТАРА

Тог дана експедиција геодета у планинама Дарваза, чији се гигантски ланац протеже од јужних граница СССР до средишта Памира, имала је дуг планински марш, у току кога је Сергеј Павлов, студент на пракси, заостао за друговима. Да би их сустигао, одлучио је да крене пречицом, и то ивицом кањона.

Каиш његовог руксака изненада се прекинуо. Руксак је склизнуо са рамена право – у амбис. Сергеј је погледао надоле, у сумрак понора дубоког 400 метара. Његов руксак лежао је на једној избочини само неколико метара од ивице кањона. Пошто је на ивици учврстио конопац, Павлов се упутио да га дохвати. Пошло му је за руком да га узме, али само што је кренуо назад, право на њега су полетеле камене громаде, што је честа појава у планинама. Један повећи камен закачио је Сергеја по рамену. Од снажног бола рука је само за тренутак испустила конопац и...

Док је падао у понор имао је тек толико времена да помисли, како му је од живота остало само још мало. Међутим, без обзира на ту страшну чињеницу није га обузео панични страх који паралише. Клизећи низ гигантску окомиту стену Павлов се жестоко борио за живот: свака избочина, свака пукотина, сваки корен и бусен пожутеле траве давали су му трачак наде. Израњављеним прстима, на којима више није било ноката, гребао је стену трудећи се да се што више приљуби уз њено камено тело. На тај начин је амортизовао брзину свог пада.

А онда се неочекивано зауставио. За тренутак је просто замро, не верујући да је још у животу. Међутим, истог трена, док још није успео да се осврне око себе, леђима је осетио хладан дах понора. Стајао је на уском карнизу, испод кога се са све три стране налазио понор...

Пошто је одахнуо погледао је око себе и схватио да се на том месту не може дуже задржати. Ако је уопште постојала шанса за спас, она је била само доле, на дну кањона. И Сергеј је, док је још имао снаге, одлучности и борбене воље, угушио у себи природни страх који обузима човека над понором и... отиснуо се. Падао је чудећи се да је још увек жив. То падање је трајало бесконачно и мукотрпно дуго.

Касније, кад су искусни планинари проучавали линију падања Сергеја Павлова, зграނуто су се питали: да ли је то било падање, или спуштање? Закључили су да је ипак спуштање – немогућно, незамисливо, фантастично спуштање низ литицу дугу 400 метара, и то без опреме, без осигурања, без икаквог искуства, спуштање низ вертикалу помоћу голих руку. То што је учинио Сергеј Павлов искусни планинари, људи шкрти на речима, назвали су подвигом у име живота.

Тек при крају падања, кад је до дна кањона остало свега још неколико метара, Сергеју је понестало снаге. Изгубио је свест... Срећом, спасло га је језерце на дну кањона, дубоко нешто више од једног метра. Вода је ублажила ударац при паду и освестила момка. Он је устао, констатовао да је жив, да нема никаквих прелома и угануће. Осећао је само да је угруван. Пажљиво је разгледао околину и схватио да то још није крај његових мука. Две окомите литице са стране и водопад који се одозго обрушавао чинили су бесмисленим сваки покушај избављења. Са четврте стране налазила се још окомитија стена. Сергеј се обрео у каменом џаку из кога није било излаза. Преостало му је само да чека, прикупља снагу и нада се.

Схватио је да ће га овде тешко пронаћи. Стога је одлучио да се бар што удобније смести у новом станишту. У језерцу је пронашао свој руксак, узрок свих његових недаћа. Унутра примус, поломљен приликом пада. Сергеј је покушао да га поправи и донекле успео. Огладнео је, па је почупао ретку траву око себе и скувао. И бензин је био на измаку. Трошио га је у одмереним порцијама: у току хладне ноћи само би једном приуштио себи задовољство да огреје промрзле прсте.

Прошао је један, други, па трећи дан... Неколико пута Сергеј је на обронцима суседне планине угледао групу извиђача. Дозивао их је, али камени џак није пропуштао његове позиве: хладне стене и бука водопада гушили су све друге звуке.

Сергеј није знао да су другови четвртог дана открили где је. Није знао ни за то да је извиђачка група пуна два дана безуспешно покушавала да се спусти на дно кањона. Није видео ни да су му бацали одозго исписане поруке и храну: све је то пролазило мимо њега, још даље у бездан. А он је губио и последње атоме снаге.

Кад су извиђачи исцрпли све могућности за Сергејево спасење, упутили су радиограм у Душанбе, главни град Таџикистана: „Хитно шаљите спасилачки одред!"

Група искусних спасилаца стигла је врло брзо. Сачињавали су је инструктори, изузетни спортисти – планинари, за које није било препрека. Али су се чак и они зачудили када им је речено да доле, на дну провалије, има живе душе. Детаљно су проучили понор и с чуђењем се питали: „Како је само доспео тамо?".

Пуних пет часова се група спасилаца спуштала према Сергеју. Освајали су метар по метар, побијали куке, везивали ужад. Носили су заштитне шлемове и специјалне сигурносне појасеве: Па и поред пуне опремљености, искуства и вишегодишњих навика, с тешком су муком освојили ову литицу. А како ли је тек било Сергеју? Колико је само воље, храбрости и жеље имао у себи овај момак у страшним тренуцима током сваке минуте тих осам дана мукотрпног чекања!

Многи ће вероватно рећи: имао је среће. Не бих се сложио с тиме. Он је преживео и победио на изглед неминовну смрт само захваљујући чврстом карактеру пред којим су чак и планине немоћне.

Владислав Гниломедов је први из одреда спасилаца стигао до Сергеја Павлова.

– Хајде, Робинзоне, пењи се на леђа – предложио му је. Павлов је одбио рекавши:

– Сам ћу. Ти само узми руксак, у њему је мој дипломски.

И кренуо је сам уз литицу. Спасилачки систем „полиспаст" поуздано је држао Павлова. Помогли су му и другови, али је из понора изашао сам. И то на истом оном месту одакле је и пао пре осам дана...

Р. ДОСКОВИЋ

НОВО ХОЛАНДСКО ЧУДО

СТРОГО КОНТРОЛИСАНИ ВЕТАР

ХОЛАНДСКИ ИНЖЕЊЕР ЛУКАС ЛИВЕНС СМИСЛИО ЈЕ ГЕНИЈАЛАН НАЧИН КАКО ДА УДРУЖИ МОРЕ И ВЕТАР ДА БИ СВОЈОЈ ЗЕМЉИ ОБЕЗБЕДИО СВУ ПОТРЕБНУ КОЛИЧИНУ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ. ЊЕГОВ ПРОЈЕКАТ ЈЕ САДА У ЕКСПЕРИМЕНТАЛНОЈ ФАЗИ.

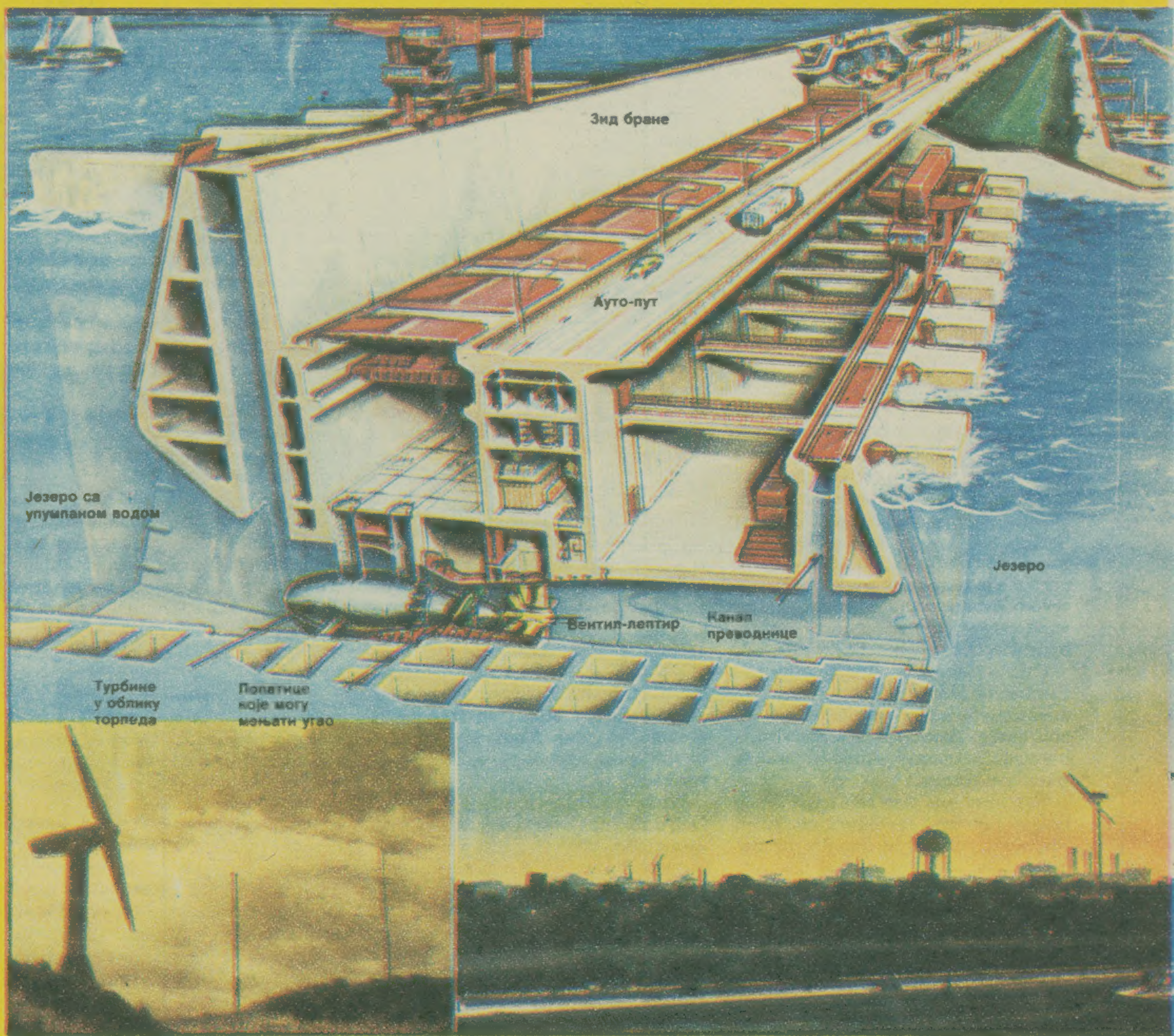

Овако треба да изгледа систем који ће у 21. веку снабдевати Холандију електричном енергијом добијеном из удружених снага ветра и мора. У доњем делу слике види се како ће изгледати панорама Ротердама када се изгради једна од три предвиђене „фарме ветра" са 350 ветрењача. Мала фотографија у доњем левом углу представља експерименталну ветрењачу у Петену. Изнад ње се види пресек будуће бране у Иселском мору, а десно је шема целе бране и њено место на мапи Холандије.

Холандија – земља равна „као тепсија" из године у годину све теже подмирује своје потребе за електричном енергијом. Електране на мазут постале су прескупе због цена нафте, сунце је у том делу света сувише оскудно да би се градила соларна постројења, а припадници покрета за очување животне средине спречили су пре четири године подизање нуклеарних централа. Холандија, додуше, користи снагу ветра, али – њени су ветрови ћудљиви: или силовити или превише слаби да би покретали лопатице ветрењача.

Да нема проблема нерешивог за људски ум доказао је инжењер Лукас Ливенс коме је управо тада синуло шта треба учинити. Његов је пројекат огроман и коштаће веома много, али је идеја – као сва генијална решења – у суштини једноставна. Може се исказати овако: кад ветра има сувише, ускладиштити његову енергију – у мору!

Тако је решење инжењера Ливенса у борби за добијање енергије ујединило два холандска традиционална природна богатства, море и ветар.

Вештачко језеро – у мору

Холандска влада се заинтересовала чим је Ливенс изнео свој смели пројекат. Образован је тим научника да га разради и испита. Биће потребно петнаест година да се изграде сва постројења. У њих ће се уложити пет милијарди долара (око 400 милијарди динара по садашњем курсу), али ће ово решење у потпуности подмиривати потребе Холандије пошто ће давати око 5500 мегавата електричне енергије дневно: 3000 ће производити ветар, а остало море...

Ливенс је планирао да се изграде три огромне „фарме" ветра са по 350 ветрењача у свакој. Једна групација никла би поред ауто-путева који воде у ротердамску луку, а друге две дуж обале Северног мора – то су најветровитија подручја у Холандији. Свака ветрењача би била висока 80 метара, а имала би ротор (елису) од две лопатице оштре као сечиво – распона великог коли-

Електрична мрежа
из фото станица
Постојећа брана
ка потрошачима
Акумулационо језеро
Предакумулација
Иселско море
Петен
Струја са фарми ветра
Мотор генераторске турбине
Амстердам
Групација од 350 ветрењача
ХОЛАНДИЈА
Вештачка акумулациона језера
Ротердам
30 м
Ниво мора
Испод нивоа мора
Копно отето од мора

ко је висок торањ!

Све ове ветрењаче снабдевале би, по Ливенсовој замисли, истовремено електричну мрежу. Заједничка трафо-станица мењала би њихову једносмерну струју у наизменичну од 50 херца (европски стандард). А сав вишак енергије одлазио би кроз далеководе да покреће пумпе акумулационог језера. Хидроелектране и акумулациона језера нису ништа ново, али откуда то у Холандији у којој нема ни брежуљка, па према томе ни стрмих река?

Управо у томе је генијалност Ливенсове идеје. Он се досетио да би се акумулација могла направити у мору. Наравно, биће потребна брана и то џиновска. Међутим, Иселско море (некада се звало Зојдерско) већ је преграђено једном браном која служи за традиционално холандско „отимање копна од мора". Тој брани сада треба додатак, то јест кружни зид који ће представљати страницу резервоара. Зид ће се уздизати готово тридесетак метара изнад водене површине, а ограђени простор износиће 160 квадратних километара (то је површина као четири Нова Београда).

Час турбине, час мотори

У подножју тако начињене бране налазиће се три реда са по 16 турбина у облику торпеда. Лопатице ових специјалних турбина имаће особину да мењају угао – већ према томе да ли воду треба пуштати из језера или је пумпати у њега!

А то значи: када има сувише енергије од ветра, турбине мењањем положаја лопатица постају мотори које покреће управо та енергија, да би покретали пумпе за увлачење воде унутар зидина бране. Тиме се подиже ниво језера. Када ветра нема, брана се отвара тако да се струја сада производи као у свакој хидроцентрали.

Тренутно се овај пројекат испитује „у маломе" – на једној јединој, већ постојећој ветрењачи у Петену, али већ следеће године њој ће се придружити двадесет нових које ће представљати групацију. Тек када се добију ти резултати, а планирано је да то буде 1985, Холанђани ће се дефинитивно изјаснити за или против реализације целог пројекта што је и разумљиво због огромне цене. Што се тиче самог решења, њему већ сада научници света скидају капу, називајући Холандију „малом земљом великих умова!"

М. К.

ПОМОЗИМО ЗООЛОШКОМ ВРТУ

ОНИ СУ ПЛАТИЛИ ЗА ЖИРАФУ

Радне организације

Основна школа „Милорад Лабудовић" из Барошевца уплатила је 2.041,30 динара. Основна школа „Бранко Радичевић", ученици V/4 Нови Београд 600,00. Основна школа „25. мај" I/3 Нови Београд 1.800,00. Р. О. „Југопетрол" Београд 600,00. „Братство" Р. О. Творница откивака – Продаја из Пуцарева 500,00 и Пионирска организација Основне школе „Вук Ст. Караџић" Конак 1.750,00 динара

Прилози појединаца

Спасител Матоски из Струге уплатио је 100,00 динара. Валентина Ларић (Брчко) 50,00. Марија и Срђан Јадрић (Бихаћ) 200,00. Светлана Благојевић (Крагујевац) 100,00. Ивона Стојановић (Ниш) 100,00. Иван Симоновић (Ниш) 100,00. Драгослав Неганчић (Београд) 500,00. Вук Ђурић (Велика Плана) 100,00. Данијела и Наташа Прокоповић (ВеликаПлана) 100,00. Михајло Бадрљица (Љубљана) 100,00. Бојана Стевановић (Смедеревска Паланка) 1.090,00. Момир Томић (Београд) 300,00. Владан Андеселић. (Панчево) 200,00. Тамара и Рина Калабић (Добој) 300,00. Дејан Првуловић (Меленци) 100,00. Александра Крагуљац (Борча) 50,00. Раде Ајдуковић (Сопот) 100,00. Душица Лукачев (Вршац) 100,00. Срђан Станковић (Нови Београд) 30,00. Јасмина Дикић (Београд) 100,00. Владимир Тадић (Зајечар) 300,00 и Сања Милосављев (Панчево) 30,00 динара.

Прилози се уплаћују на адресу: ЗООЛОШКИ ВРТ ГРАДА БЕОГРАДА, жиро-рачун 60806-603-8334.

РЕКОРД НИЈЕ ОБОРЕН

Многи су читали причу Марка Твена „Знаменита жаба скакачица из Калавераса" али ни они не знају да се у градићу Анџелескемпу, у америчкој савезној држави Калифорнији, поред старог напуштеног рудника крај којег је знаменити хуморист написао своју причу, већ педесет година одржава такмичење жаба у скоку удаљ. Такмичење се одвија овако: свака од такмичарки ставља се у круг исцртан на земљи и свакој је дозвољено да три пута скочи. Рачуна се најбољи резултат.

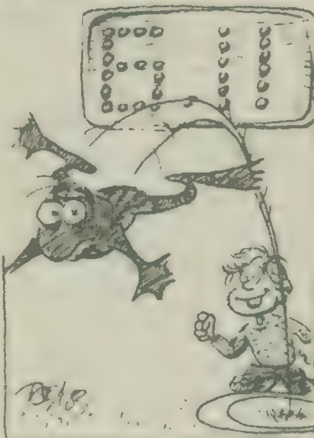

На педесет првом такмичењу победила је жаба, односно жабац, по имену Вили чији је власник и тренер четрнаестогодишњи Френк Фесано. Његова жаба скочила је шест метара и једанаест центиметара и мало је недостајало па да обори светски рекорд постављен 1976. године и који износи шест метара и седамнаест центиметара.

ЛИЧНА КАРТА КРАВА И ВОЛОВА

Не тако давно научници су утврдили да поре знојних жлезда на носу крупне рогате марве образују карактеристичан узорак који се може упоредити са отисцима прстију код човека и по коме се може идентификовати свака појединa животиња.

Отисци узети с њушке младих крава и волова могу на тај начин да постану својеврсна „лична карта" одређене животиња.

НАЈДУЖА ОГРАДА НА СВЕТУ

Најдужа ограда на свету налази се у Аустралији у држави Квинсленду – 5531 километар! И висина јој је завидна: 180 центиметара. Поређења ради да наведемо да је дужина Великог кинеског зида, и то са свим огранцима, „свега" 4000 километара. Ограда у Аустралији подигнута је пре 25 година због заштите стада оваца од напада дивљих паса званих динго. На одржавање и оправку ограде сваке године одлазило је до милион долара. У последње време, међутим, ограда је запуштена и полако пропада јер су запажања биолога и свакодневно искуство показали да су аустралијски дивљи пси природни „санитарци" стада оваца: у лову бирају само старе и болесне животиње чије су месо и вуна и тако слабог квалитета.

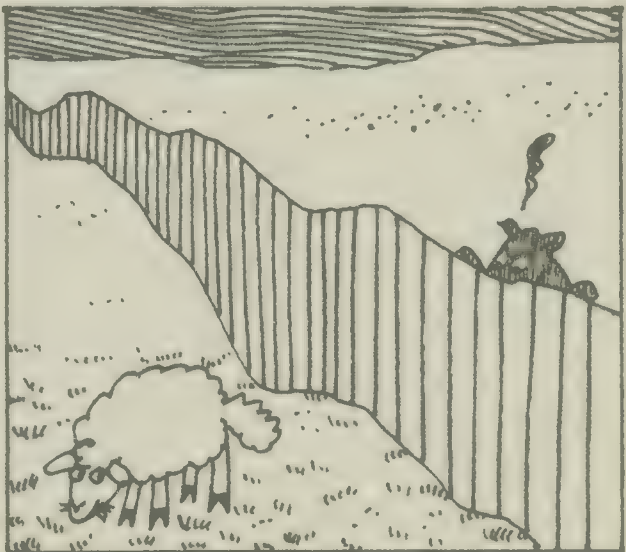

НЕПОЖЕЉНИ РЕКОРДЕР

Бил Нил, двадесетогодишњи припадник енглеске трговачке морнарице, стигао је из Довера у Француску – у обичној емајлираној кади савладавши Ламанш за тринаест часова и тридесет минута. Преко читавог канала он је веслао само једним, кривим, веслом.

У Француској је још давно издат закон којим се забрањује пристајање уз француске обале свим особама које у жељи да постигну често и потпуно бесмислене рекорде, прелазе преко Ламанша у најразличитијим неподобним „пловним објектима" међу којима Нилова када и није најекстравагантнија. Такви подвизи представљају опасност за нормалну пловидбу Ламаншом, иначе веома живу, и често причињавају велике тешкоће спасиоцима. Због тога је јасно што Билу Нилу у Француској није био приређен баш срдачан дочек.

ЈО-ЈО КАО УМЕТНОСТ

Сем Јеркес добија позиве из свих крајева света, водећи светски кабареи боре се да учествује у њиховом програму. А по чему је Сем постао толико познат? Веровали или не по томе што малом куглицом везаном за конопац барата до савршенства. Кад Сем узме у руке јо-јо, гледаоци занеме. Пребацује га из једне руке у другу, убацује га у џепове посетилаца да би га у следећем тренутку извукао и убацио у нечији шешир или допола напуњену чашу. Да би постигао овакво савршенство, Сем је вежбао преко 30 хиљада часова. Оволики труд му се и исплатио, он сада годишње зарађује око милијарду (старих) динара!

КОМБАЈН ЗА ПАРАДАЈЗ

Скупљање зрелих плодова парадајза прилично је заморан посао и захтева доста времена. Због тога ће нова машина конструисана у мађарској фабрици „Мезеген" обрадовати повртаре. Поред тога што бере, нови комбајн и сортира парадајз замењујући на тај начин много руку. За један час машина може да обере и сортира 20 тона парадајза.

ЗМИЈА У МЛЕКУ

Шта да ради човек кад отвори хаубу, у овом случају „фиата 500", и угледа змију склупчану на резервоару за гориво? Ђовани Бенсо из Ђенове, иначе радник на тамошњој бензинској станици, позвао је свог рођака. Рођак је змију намамио у флашу с млеком коју је потом чврсто запушио.

Лако је Ђованију, он је имао рођаке. Жена која је недавно хранила једну камилу у берлинском зоолошком врту није имала никог крај себе када јој је камила с храном с руке стргнула и дијамантски прстен и прогутала га. Каква корист и да јесте...

У Тачембергу у В. Британији у невољи нису људи него корњаче. Полиција је тренутно трага за средовечним брачним паром, отмичарима дотичне корњаче по имену Топси. Јадна Топси се сунчала у башти испред куће господина и госпође Дарем када су се нека кола зауставила, једна жена изашла из њих, одлучно се запутила ка Топси, подигла је и с њом у наручју поново нестала у колима која су потом одјурила.

Балтиморцима главобоље не задају ни змије, ни камиле, ни киднапери корњача. Муче их пси. Биће да су проблеми озбиљни, јер се на крају умешала чак и покрајинска комисија за физичку културу која је издала брошуру са саветима бициклистима како да се отарасе паса: „Окрећите педале што брже можете. Тако неће моћи да вас угризу за ноге".

КО ТО ЉУБИ СВИЊУ?

Није лако постати љубитељ животиња године. Овогодишњи победник такмичења које се организује у западнонемачком граду Бону је студент медицине Сигфрид Хемпел. Сигфрид је титулу зарадио зато што је „цмокнуо" – свињу. Неко је измерио, победнички пољубац трајао је 45 секунди. Ако је и за титулу, много је.

УПОМОЋ! СПАСИТЕ МИ МИША!

Недавно су ватрогасци који су долетели пред кућу породице Мекмастер у Биркенхеду у Енглеској, имали чудан задатак. У кући која је горела није било никога од укућана, посао ватрогасаца, тако су они бар мислили, био

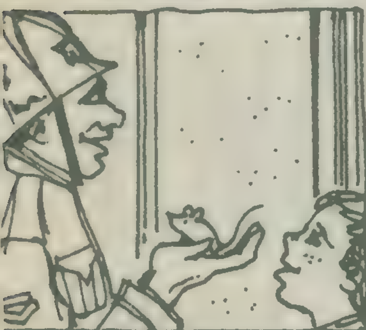

је да пожар што пре угасе. Међутим, и једанаестогодишњи Мајкл Мекмастер преклињао их је да спасу његовог љубимца – белог миша. Ватрогасци нису оклевали, утрчали су са маскама у кућу и успели да изнесу онесвешћену животињицу. Сноувију (тако се миш зове) указали су прву помоћ и он је почео весело да цијуче. Мајкл је био пресрећан. То што је кућа делимично изгорела није га много секирало...

НЕ РАДИ ТО ОВДЕ!

Људи на разноразним местима истичу разноразне написе. Житељи једне куће у Форт Вејну у Индијани, рецимо, кад год изађу, о кваку на улазним вратима каче таблу на којој пише: „Породица није код куће. Код куће је вучјак од 45 кг".

Биће да су власнику једне дворане за куглање у Сент Полу досадили посетиоци који само гледају, а не куглају се, јер је на једном од зидова истакао натпис: „Ако немате шта да радите, не радите то овде".

Иако су школски аутобуси у САД упадљиво жути, возачу једног од њих се то, изгледа, не чини као довољно упозорење за остале возаче. Овај опрезни човек из Дарема у Северној Каролини је на задњем делу свог возила исписао: „Обилази пажљиво. Возач под утицајем деце!"

ДАЈТЕ МИ УПИЈАЧ!

Енглески хуморист и есејист Сидни Смит (1771–1845) лежао је на самртничкој постељи. Када је дошло време да попије лекове, са сточића крај кревета уместо лека зграбио је бочицу мастила и искапио је до дна. Када су му рекли шта је урадио, мирно је одговорио: „Дајте ми упијач!"

ЧЕШЉИЋ ЗА СУПЕРБРАВУ

Када је затвор стар 112 година није ни чудо што су браве на вратима ћелије старе читав век. Чудо је што су се претходно у истом затвору и на истим вратима користиле модерне браве које коштају хиљаду долара, али се затворска управа недавно са супербравом поново вратила „старудијама".

Реч је о затвору Пенскоб у држави Мејн, а разлог за ову на први поглед несхватљиву одлуку више је него јак. Двадесетогодишњи Ренди Јанг и двадесет петогодишњи Ерл Прајс успели су да откључају супербраву – обичним џепним чешљићем и да побегну. Рајс се већ сутрадан предао властима, Јанг је још на слободи, али ствар није у томе, каже шериф Тимоти Ричардсон, него у чињеници да је затвор купио најмодерније и најскупље браве на тржишту и да се испоставило како су оне можда само новије, али не и сигурније од прастарих.

ТОРБАРИ НА АНТАРКТИКУ

Кенгури и други торбари данас су синоним за животињски свет Аустралије. Али, пре неколико милиона година торбари су настањивали и Антарктик. Нак[illegible]рошле године свет је изненадило откриће палеонтолога Санкара Четерџија који је радио при међународној експедицији на једном леденом острвцету, неколико стотина миља јужније од Огњене Земље. У наслагама чија се старост цени на преко педесет милиона година научник је пронашао остатке чељусти и зуба, а затим и делове кичме једне дотад непознате животиње за то поднебље. Накнадним испитивањем утврђено је да је дотична животиња торбар.

Пре петнаестак година научници су, пак, остатке торбара пронашли и у једном налазишту у Аргентини. На тај начин је историјска зоогеографија, још једном, поткрепила теорију немачког научника Алфреда Вегенера (1880–1930) о кретању континената. А потврдила се и теорија данашњих геофизичара који претпостављају да је пре 57 милиона година почело одвајање Аустралије, Антарктика и Јужне Америке.

Санкар Четерџи тврди да је прапостојбина свих торбара, по свему судећи, била Јужна Америка. У периоду тектонских катаклизми они су били принуђени да побегну у Аустралију где су до данас остали потпуно изоловани.

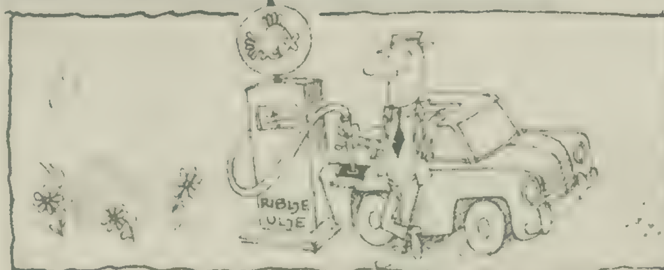

РИБЉЕ УЉЕ ЗА...

Зна се да се деца углавном мрште кад им родитељи понуде рибље уље, па често знају да им кажу да га узму они кад већ тврде да је толико здраво. Не зна се поуздано колико је родитеља прихватило предлог своје деце, али је однедавно познато да старији на Исланду просто обожавају рибље уље. Међутим, не да би показали деци колико је оно здраво, већ да уштеде у овој бензинској несташици и скупоћи. О чему се заправо ради. Познато је да је ова северноевропска земља богата рибом, па су тамошњи стручњаци смислили начин да камионе, уместо дизел-горивом, снабдевају рибљим уљем. Ако је веровати објављеним подацима, мотори камиона без проблема су „прихватили" нову врсту горива, брзина ништа није смањена, а и ваздух је мање загађен него док се користио дизел. И, што је најважније, бар тако кажу поборници ове нове врсте горива, рибље уље је чак за 40 одсто јефтиније од дизела.

ШТА ЋЕ МУ ПИТОН?

Недавно је из Народног музеја у Најробију нестао питон дугачак два метра. Испоставило се да га је украо Јозеф Кунга, иначе службеник музеја. Шта ће му питон, за име света? Змијурина му и није била потребна, требале су му паре, објаснио је Кунга судији који га је казнио са сто долара. Пре него што су га ухватили, Кунга је питона за осамдесет долара продао трговцу који га је, када се све обелоданило, вратио међу (живе) музејске експонате.

ЧУДАН ПОЗИВ

Годинама је Цим Купер долазио на посао на медицински факултет у Мемфису у америчкој држави Тенеси и остајао највише петнаест минута! Какав је то посао који може да се заврши за тако кратко време? Његова дужност била је да седи у дворишту факултета са заврнутим ногавицама и пушта да га комарци уједају до бесвести. Убоде досадних инсеката стручњаци су касније испитивали и према броју убода предузимали одређене мере против комараца. Цим Купер је недавно отишао у пензију, досадило му је да своје тело излаже комарцима у експерименталне сврхе.

СПАСАО ГА ПЕТОПАРАЦ

Ко каже да петопарци не доносе срећу? Деветнаестогодишњем Дејву Милеру из Венатчија у држави Вашингтон спасли су, рецимо, живот. Не слутећи зло, срећник Дејв је на једном великом паркингу чекао друга. Онда је чуо пуцањ, нешто га је погодило у груди, али га није усмртило. Метак је погодио џеп на Дејвовој блузи или, тачније, одбио се од три металне новчића од једог новчића од 25 центи, једног од десет и једног од пет центи. Дејву није фалила ни длака с главе.

Одакле, иначе, метак? Испалио га је један од двојице људи који су се неко време прилично жустро свађали на другом крају паркинга.

Барба Виктор Киковић на командном мосту.

Танкер дугачак као два и по фудбалска игралишта, права грдосија у односу на друге бродове наше трговачке морнарице.

„АНТЕ БАНИНА", НАШ НАЈВЕЋИ ТАНКЕР

ЏИН НА

МАДА ЈЕ НА ОВОМ БРОДУ ОПАСНОСТ ОД ЕКСПЛОЗИЈЕ СВЕДЕНА НА НАЈМАЊУ МОГУЋУ МЕРУ, ПРОШЛЕ ГОДИНЕ УМАЛО НИЈЕ ДОШЛО ДО КАТАСТРОФЕ: СЛУЧАЈ ЈЕ ХТЕО ДА СЕ НАЈВЕЋИ ТАНКЕР КОЈИ ПЛОВИ ПОД НАШОМ ЗАСТАВОМ НАШАО У ЛУЦИ У ТРЕНУТКУ КАД ЈЕ ПОЖАР ЗАХВАТИО БРОД ДО ЊЕГА.

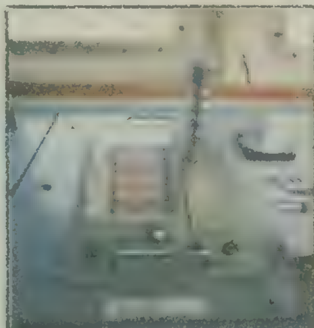

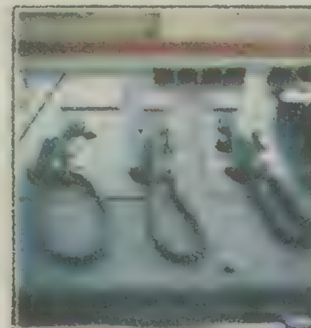

Замислите дугачку зелену површину фудбалског игралишта. Е, па два и по пута толико дугачак је наш највећи танкер „Анте Банина". Прецизније дугачак је 243,60 м, а широк 41,60. Поређење с фудбалским игралиштем намеће се и због тога што је огромна палуба премазана зеленом бојом и што су са стране извучене беле линије, стазе за кретање посаде које су, за разлику од палубе, обложене специјалном масом која није клизава. Кад пада киша или велики таласи запљускују брод, врло је опасно кретати се палубом.

Посада у ствари готово да и не мора да излази на палубу из простог разлога што се све аутоматски обавља са командног моста, праве четвороспратнице на крми брода. Довољно је притиснути одређено дугме и посао је готов. Међутим, кад за летњих дана на броду угреје, посада похрли на палубу тражећи освежење у базену који се, нормално, пуни морском водом.

Моторни танкер (постоје и парни) „Анте Банина" власништво је радне организације „Југотанкер" из Задра, а купљен је 1980. од јапанске корпорације „Ishikawajima-Harima heavy industries". Његова укупна носивост је 85 хиљада тона, то је количина укупног терета и све корисне тежине на броду (гориво, вода, залихе хране и пића, посада). Његова два последња упловљавања у матичну луку (друга средином маја дочекана су с нескривеним нестрпљењем, брод је из САД допремио велике количине (80 хиљада тона) сојиног уља, те наше „дефицитарне" робе а уједно, била је то ретка прилика да се на лицу места види највећи танкер који плови под нашом заставом. Да би пристао у задарску луку Гаженица, морао је да се прошири један ионако велики гат.

Спасоносни гас

Ни у матичној луци за посаду танкера „Анте Банина" нема одмора. Искрцава се терет, проверавају машине у стројарници, долазе пословни партнери а није мали број радозналих који желе изблиза да виде овог морског дива. Заповедник брода Виктор Киковић, капетан дуге пловидбе већ пуних 16 година, има пуне руке посла, баш као да је с бродом у некој олуји на Пацифику или Атлантику. Барба, како га на броду сви ословљавају, води нас од кабине до кабине. Да није буке помоћних мотора човек би помислио да је у неком хотелу високе категорије.

– Ово је изузетно модеран брод, последња реч технике – не без поноса каже барба Виктор. – Готово све се ради аутоматски, помоћу дугмади: од укрцавања терета до сателитске навигације, компјутери су и овде много тога узели у своје руке. И, што је најважније, на „Банини" је, с обзиром да често вози терет који је врло опасан, могућност од експлозије и пожара у односу на класичне танкере сведена готово на нулу

Наравно, мислим на експлозије и пожаре у терету, јер је стројарница, као и све машине, изложена могућем пожару...

Наводећи предности овог танкера у односу на класичне, барба прича о тзв. инертном гас-систему који служи за заштиту од пожара и експлозију терета. Овај гас се под притиском убацује у празне просторе изнад површине терета, а производи се од гасова који излазе из главног мотора. Посебним системом се спроводи и расхлађује, затим прочишћава вентилаторима и под одређеним притиском убацује се у танкове. То је у ствари гас који садржи врло малу количину кисеоника. Принцип је да се што више тог гаса убаци у танк да би се избацио кисеоник који је увек опасан јер омогућава експлозију. Наравно, све се то ради и контролише аутоматски.

Па ипак прошле године, у јулу, умало да „Анте Банина" заврши на дну. Наиме, у Ђенови је експлоди-

Без сателитских навигација данас је тешко водити иоле већи брод. Захваљујући јакој антени и компјутеру на командном мосту зачас се добијају подаци о положају брода.

У случају несреће на отвореном мору ту су два чамца за спасавање која могу да приме по 30 особа. Поред хране, воде и лекова за четири дана пловидбе ту је и преносна радио-станица домета до 200 миља. При руци је и прибор за пецање, као и мотор, весла и једра. За сваки случај ту су и два гумена сплава која се аутоматски отварају и сваки од њих може да прими по 24 особе.

Све што је на палуби и у танковима контролише се компјутерима из ове просторије

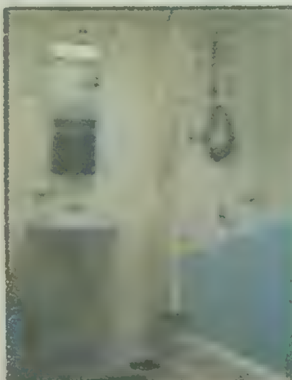

Сваки члан посаде има засебну кабину са санитаријама.

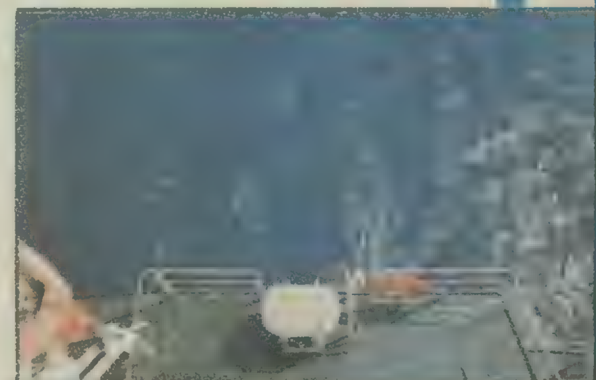

ТАЛАСИМА

рао један јапански танкер а наш брод је био у истом везу, стотинак метара даље. На палубу „Банине" почели су да падају запаљени делови јапанског брода, и, немајући избора, наш је брод, без одобрења лучких власти, покидао конопе којима је био везан, у последњем тренутку успео да исплови и спасе се јер је у танковима носио нафту. Свој посао успешно су обавили и противпожарни уређаји који су у међувремену читаву палубу прекрили пеном.

Уље с окусом нафте

Час уље, час нафта у истим танковима којих има 11. Значи ли то да ћемо до краја године користити уље с благим окусом нафте? Или обрнуто. На срећу, не! Јер, „Анте Банина" је и ту превазишао своју поморску сабраћу: поред класичног прања танкова топлим морем овај брод има и тзв. фиксне апарате који стално стоје у танковима и служе за њихово прање још док се терет искрцава.

А терет је могуће врло брзо искрцати: за нафту је, рецимо довољно од 12 до 16 часова с тим што се води рачуна да се брзином не претера јер, услед трења, расте и опасност од експлозије. Мада није уобичајено да се за утовар-истовар терета користе све четири цеви пречника 400 mm, није пожељно ни да се цео тај посао ради преспоро јер брод који стоји доноси губитке.

Занимљивост везана за овај танкер свакако је и то што приликом искрцавања терета у за то одређене танкове (њих 6) истовремено као баласт се убацује морска вода. Јер, сваки брод мора да има одређен баласт чиме добија потребан газ [illegible] маневрисање у одређеним лукама. У маневарске способности овог брода, прича барба Виктор, недавно су посумњале и лучке власти у доњем току Мисисипија, па су као помоћ послали неколико реморкера. Наиме, брод је кренуо из Њу Орлеанса и требало је, као што је то обичај кад су у питању овако велики бродови, да их прате и помажу им реморкери. Међутим, заповедник је одбио помоћ из два разлога: веровао је у себе и свој брод и, свака помоћ реморкера плаћа се сувим златом.

Мања брзина, већа уштеда

Без реморкера се ипак не може. Да би оваква грдосија пристала уз гат да прими или искрца терет, неопходна је помоћ реморкера: они прихватају ужад и, по потреби, гурају и усмеравају прамац или крму, зависно од струје и ветра. Рецимо, у неку од лука Северног мора „Анте Банина" тешко да би могао да пристане без помоћи бар четири-пет реморкера снаге од 2500 до 3000 „коња".

Мада је главни мотор од 15 хиљада коњских снага изузетно јак, брод се креће брзином која је оптимална за штедњу горива. Јер, ако плови пуном снагом, „Анте Банина" за 24 часа потроши 48 тона горива. На путу од САД до Задра наш танкер је путовао пуних 19 дана, и то смањеном брзином, 75 одсто, трошећи на тај начин сваки дан 10 тона нафте мање. Значи, за 19 дана уштедео је 190 тона горива.

Овако огроман брод опслужује само 28 чланова посаде, а без велике опасности и превеликог оптерећења на послу може безбедно да плови и са 23 члана. Сваки члан посаде има своју засебну кабину са свим потребним санитаријама, а на брод се, свакодневно, системом десалинизације морске воде, убацује 32 тоне питке воде. За сваког члана посаде компанија обезбеђује храну и пиће у вредности од 4,20 долара дневно. Храна за пуна два месеца без пристајања чува се у фрижидеру величине 40 m² и на температури од минус 32°C, где, за сваки случај, постоји алармно звоно – ако неко остане затворен унутра.

Као и на многим трговачким бродовима и овде је одређено тзв. време страже – четири сата рада и осам одмора – а чланови посаде слободно време обично проводе у салонима за друштвене игре и поред тв-пријемника, а за оне који воле активнији одмор ту је и уређена спортска сала. Заповедник нема одређено радно време, он је увек тамо где загусти, а обавезан је да кад наиђе невреме буде на командном мосту. Зараде се, док је брод у навигацији (путовању) са свим додацима, крећу од 22 хиљаде (морнар) до 55 хиљада (заповедник).

Рекли су нам да је моторни танкер „Анте Банина" понос наше трговачке морнарице. Уверили смо се, не без разлога.

Петар МИЛАТОВИЋ
Снимио: Љубомир ПАТРНОГИЋ

ЖЕЛИМ ДА БУДЕМ ИСТИ КАО ДРУГИ

ГУРНУЛИ СМО ГА У ЖИВОТ

ПУНА ЧЕТИРИ МЕСЕЦА ЖОЕЛОВИ НОВИ ДРУГОВИ И НАСТАВНИЦИ НИСУ ПРИМЕТИЛИ ДА ЈЕ – ГЛУВ!

Док је једногодишњи Жоел седео на кревету и гледао кроз прозор, лекар је његовој мајци саопштио оно што је она већ слутила.

– Ваше дете је глуво од рођења и не верујем да ће икада проговорити. Покушајте да то прихватите и живите са тим сазнањем.

Ове речи су унеле тугу и немир у живот породице Шало. Ипак, Жоелови родитељи нису желели да се предају. Несрећу свога детета схватили су као изазов и одлучили да се боре против ње.

– Веровали смо у оно што чинимо. Знали смо да је то мукотрпан пут и да ћемо морати много чега да се одрекнемо – на првом месту, претераног испољавања љубави – каже о том времену Жоелова мајка Жинет.

Почетак борбе

Жоел Шало се родио у новембру 1953. године. У прво време нико није запазио ништа необично у његовом понашању. Ипак, како дете дуго није проговарало, кад је напунио годину дана родитељи су га одвели лекару. После завршеног прегледа овај им је рекао да то није ништа необично, нека деца не проговоре доста дуго. То је мало смирило Жоелове родитеље, па су одлучили да свог сина дају у дечији вртић. Али, само после четири дана управница је позвала Жинет и рекла јој да се дете уопште не окреће кад га неко позове.

Била је неопходна дијагноза стручњака, а она је била горка: дете је глуво, може да чује само изузетно јаке звуке.

Жинет је престала да ради и све своје време је посветила Жоелу. Најпре га је одвела дефектологу Колет Мартино, која је користила микрофон и јако појачало да би дете могло да чује њене речи. Дечак се од почетка показао као стрпљив и упоран ђак. Брзо је схватио да помоћу дугмади на апарату може да регулише јачину звука. Слушао је Колет и радио све што је она тражила од њега. Ускоро је проговорио, додуше неразговетно, али је то показивало да су на правом путу.

Мукотрпан рад

Али, није се све завршавало на упорности и стрпљењу које је показивала Колет. Када би се вратио кући, мајка је са Жоелом радила вежбе које је већ научио. Он је сатима понављао речи и изговарао гласове које је чуо све док их не би изводио без грешке. На тај начин Жоел је стално био у средишту пажње у кући, на шта се његов две године старији брат Ален убрзо навикао. Постојала је стална опасност да се Жоел претвори у слабића.

– Вукао ме за сукњу покретима малог дивљака. Када је био гладан упорно је показивао своја уста, али ја се нисам обазирала на његове покрете. Временом је схватио да све што жели мора тражити речима, а не покретима – каже Жинет и додаје: – Понекад бих се готово сломила пред његовом упорношћу и сажалила, али успевала сам да се савладам.

За разлику од друге деце Жоел није могао да се игра када је хтео. Сваки његов дан био је строго испланиран и морао је много да ради. Сви укућани су бдели над њим и истовремено били непопустљиви кад је требало да вежба. Мајка га је данима учила да по покретима њених усана утврди које гласове изговара. Потом је тражила од њега да и он понавља покрете усана и изговара гласове, посматрајући за то време своје усне у огледалу.

У следећој фази Жинет је желела да научи малишана именима појединих ствари. Предмет о коме би говорила ставила би крај својих усана како би дечак лакше памтио. То је дало

добре резултате. Врло брзо Жоел је научио називе готово свих ствари у кући. Међутим, преостао је још један велики проблем: како дете научити фразама које се употребљавају у појединим ситуацијама?

То је решио сам Жоел. Једног јутра се пробудио и сасвим разговетно рекао:

– Добро јутро, мама.

Полазак у школу

Приближавало се време да дечак крене у школу. Шалоови су се питали како ће се прилагодити новој средини? Жоел је повремено био у чудном расположењу. Добијао је праве нападе беса, бацао се по кревету и уједао. Жинет је знала да је неопходно проширити круг у коме се креће. Тако је Жоел доспео у предшколску установу за глувонему децу. У његовом понашању је настала промена, суочио се са случајевима тежим од свог и готово се потпуно смирио. Почео је да посредује између својих глувонемих другова и наставника и то је радио тихо и стрпљиво, са много упорности.

Родитељи су много размишљали да ли њихов син може да иде у редовну или је боље послати га у школу за хендикепирану децу. Дилему је решио сам Жоел. Он се без двоумљења определио за редовну школу. Кад је напунио осам година, рекао је једноставно:

– Желим да будем као сви други.

У почетку су Жоела сместили у клупу са глувонемим другом, коме је помагао у савлађивању лекција, али је зато избегавао да се дуже задржава у друштву свога пара. Више је волео да се игра и забавља са другом децом. Школу је схватио као изазов. Добро је разумео учитеља читајући му са усана. Временом је научио да користи ову своју вештину и кад би видео само профил свог наставника. Али, када би овај окренуо леђа, Жо-

ел никако није могао да утврди о чему говори. Како је желео све да „чује" развио је посебан систем схватања предавања – служећи се својом маштом, повезивао је одломке предавања правећи од њих једну целину.

У прво време је на питања одговарао само са „да" или „не". Временом се оспособио да одговара и реченицама. Тиме је, тако је осећао, прешао велики пут и готово се потпуно поистоветио са другом децом. Она му се више нису обраћала рукама већ речима.

Међутим, полазак у школу није Жоела ослободио обавеза да и код куће вежба. Жинет је била неуморна. Придружио јој се и Ален, Жоелов старији брат, који је почео да са њим проводи много времена, показујући велику енергију, као и мајка. Њихова упорност се исплатила – Жоел је имао много другова. Уз њих је убрзо почео да игра кошарку и ускоро постао и капитен школског тима.

Речи су жива бића

За Жинет је све што је учињено било само почетак. Без обзира на све проблеме са којима се лично суочавала због превеликих обавеза према сину, на умор и забринутост, она је и даље упорно радила са Жоелом. Осећала је да је неопходно да се дечак укључи у живот јер ће без тога сав напор остати узалудан.

– Гурнула сам га у живот: са осам година је ишао сам у феријално летовалиште, са једанаест се сам возио аутобусом и метроом. Били смо потпуно свесни свих опасности којима се излаже, али нисмо смели дозволити да се осети беспомоћан кад је сам. Морао је нучити да се пробија кроз живот.

Кад је имао четрнаест година, уписао се у гимназију „Колбер" био је то нови корак ка успеху. Жоел се готово потпуно прилагодио нормалном животу – чак тако добро да су га у кући грдили због слабих оцена из математике, а он се правдао: – Ни други нису бољи!

Међутим, био је најбољи у француском језику. На писменом задатку: „Шта за вас представљају речи?" написао је, између осталог, да су речи за њега жива бића.

У исто време открио је и нову склоност. Кад се један од другова из позоришне секције разболео, заменио га је у школској представи. То је у њему подстакло жељу да се бави глумом и већ следеће године наступао је као комичар, изазивајући буру смеха. Уписао се и у школу мимике и завршио је као најбољи ученик. При том га је испунила поносом чињеница да пуна четири месеца нико од његових нових другова и наставника није открио да је глув!

Жоел Шало је завршио школу и запослио се као учитељ. Повремено наступа са аматерском позоришном дружином Клода Кишкија. Ожењен је и има сина. За себе каже да је потпуно срећан и задовољан човек и да сматра да је исти као други.

* * *

У току рада са Жоелом његова мајка је водила дневник у који је уписивала све своје бриге, стрепње и успехе. Потом је у једном периоду када је обузео очај, покушала да сагледа искуства. Као плод тог њеног рада појавила се књига у којој се храбро заложила за сву хендикепирану децу.

– Настојала сам да својом књигом покажем да је потребно много више стрпљења и упорности у раду са хендикепираном децом. Она могу да постигну много, али то не могу сама.

З. Л.

Да ли су претекли Црвеног Ерика и Колумба?

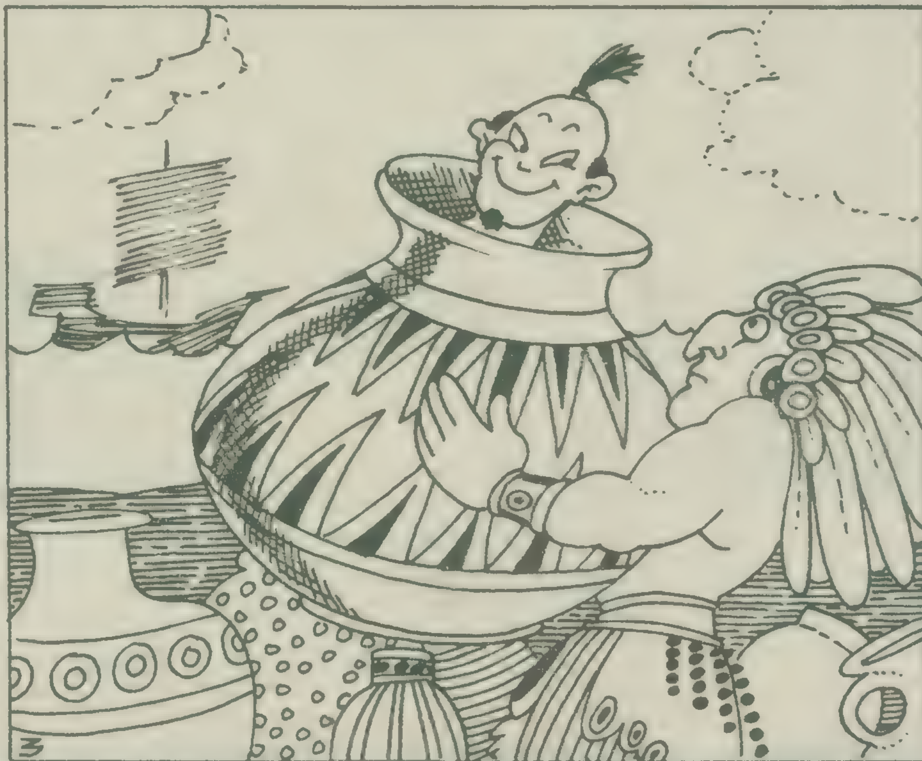

ЈАПАНЦИ ПРОНАШЛИ АМЕРИКУ

НЕКИ ЈАПАНСКИ И АМЕРИЧКИ ПРОФЕСОРИ ТВРДЕ ДА СУ ЈАПАНЦИ ДОПРЛИ ДО АМЕРИЧКОГ КОНТИНЕНТА ЈОШ 3000. ГОДИНЕ ПРЕ НАШЕ ЕРЕ!

„Јапанци су открили Америку око 3000. године пре наше ере, 4492 пуне године пре него што је то учинио Колумбо (1492)" пише јапански научник-дипломата доктор Јоштака Хориући у књизи коју је, заједно са америчким професором јапанског порекла доктором Кокијем, објавио у Сједињеним Америчким Државама. Књига се зове „Човечанство и цивилизација прошлобудућности" и објавила ју је издавачка кућа из Њујорка „Вентиџ прес". Али, књига овог Јапанца и полујапанца није и једини текст у коме се тврди да Јапанци имају право да преузму славу Кристифору Колумбу (или по некима викингу Леифу Ериксону званом Црвени Ерик). Њихово објашњење о сличностима између старе јапанске керамике и керамике великог индијанског племена Инка прихватио је и француски професор Гастон Вије у књизи „Историја човечанства" коју је издао УНЕСКО где пише: „Изненађују недавна открића да је идеја о прављењу керамике на пацифичку обалу Јужне Америке донета бродовима транспацифичких путника из Западног Јапана".

Ћићи-хаха и Титикака

Аутори књиге „Човечанство и цивилизација прошлобудућности" тврде да су рибари који су живели у такозваном периоду јапанске културе Ђомон (8000. године до 250. године пре наше ере) ношени такозваном „јапанском црном струјом" која прелази преко Пацифика стигли до обала Јужне Америке. То се догодило негде 3000. године, пре наше ере и ти рибари, који више нису могли да се врате у Јапан, остали су код Инка и научили их уметности печења керамике. Као аргументе којима поткрепљују ову тврдњу, аутори износе многе сличне речи између јапанског језика и језика старих Инка, неке потпуно истоветне речи, имена, религију која је за основ имала поштовање Богиње сунца... Као доказ служи и веома слично уређење државе Инка и старе јапанске државе, сличне антрополошке карактеристике становника Анда и Јапанаца, а један од доказа је и то да име језера Титикака, које на језику Инка значи „отац и мајка" много личи на исте јапанске речи: ћићи хаха (отац мајка).

Староседеоци – белци

У књизи ова два аутора, за коју кажу да је резултат истраживања од читавих четрдесет пет година, има још много нових теорија о историји човечанства, сеобама народа, које се заснивају углавном на лингвистичким сличностима, али и антрополошким и културно-историјским подударностима. Ту има научно заснованих поставки о сличностима језика Јапанаца, Мађара, Естонаца, Финаца, и Турака до неких још непроверених тврдњи о пореклу староседелаца Јапана Аинуа, косматих људи беле коже, које су потисли ратнички народи надошли из срца Азије преко Корејског полуострва. Аутори најзад дају чак и пророчанства о будућој интерпланетарној миграцији и смрти Сунца за неких десет милијарди година, али, ипак, од свих њихових редова о прошлобудућности можда су најинтересантније оне странице на којима се доказује да је једини Колумбо, који је једва убедио своје угледне савременике да му дају бродове, у ствари само понављао један већ давно изведени подвиг.

Д. Миленковић

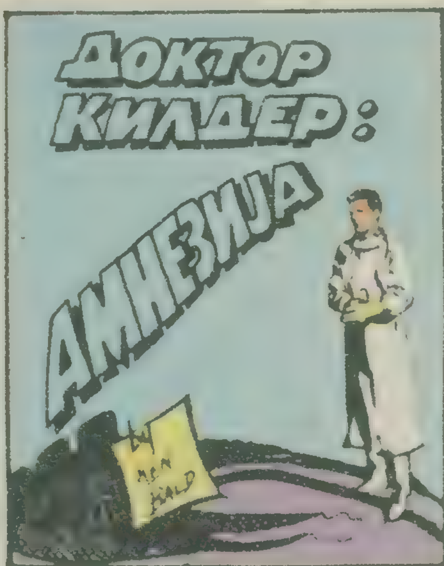
ДОКТОР КИЛДЕР:
АМНЕЗИЈА

У БОЛНИЦУ „БЛЕР" ДОНЕСЕН ЈЕ МОРНАР ПОВРЕЂЕН У ЛУЦИ. ЈЕДНА МЛАДА ЖЕНА ТВРДИ ДА ЈЕ ЊЕГОВА СУПРУГА...
РЕЗУЛТАТИ ЕЛЕКТРОЕНЦЕФАЛОГРАМА ПОКАЗУЈУ ДА ВАШ МУЖ ПАТИ ОД АМНЕЗИЈЕ И АФАЗИЈЕ, ШТО ЗНАЧИ - ИЗГУБИО ЈЕ МОЋ ГОВОРА!
МИСЛИТЕ ДА ЈЕ ТОМАС...
БОЛНИЦА

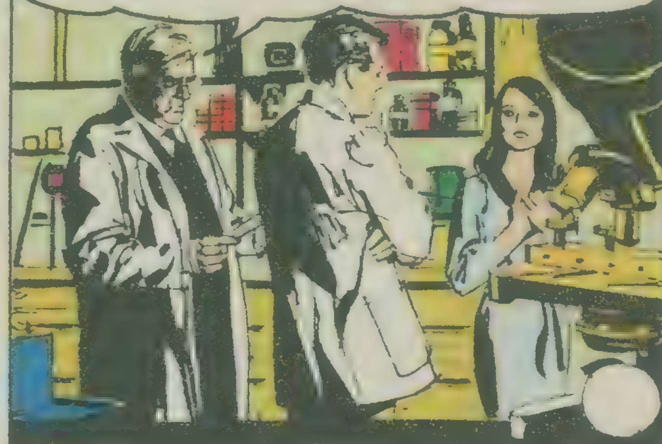
НЕ, НЕ ДОНОСИТЕ БРЗЕ ЗАКЉУЧКЕ... ОН ЈЕ САМО ПРИВРЕМЕНО СВЕ ЗАБОРАВИО! ЧАК И СВОЈЕ ИМЕ!

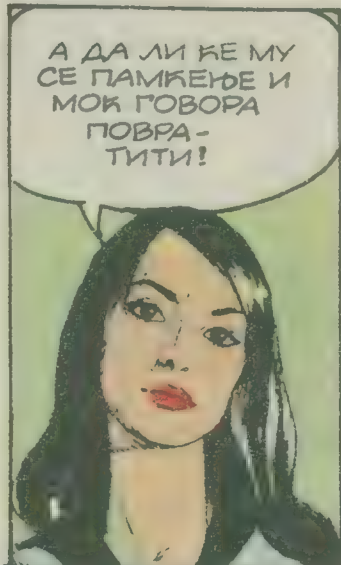
А ДА ЛИ ЋЕ МУ СЕ ПАМЋЕЊЕ И МОЋ ГОВОРА ПОВРАТИТИ!

ВРЛО ВЕРОВАТНО! Е.Е.Г ЈЕ ПОКАЗАО ДА НЕМА НИКАКВИХ ОШТЕЋЕЊА НА МОЗГУ!

САДА ЈЕ ВРЛО ВАЖНО ДА СЕ ОПОРАВЉА ОКРУЖЕН ПАЖЊОМ И ЉУБАВЉУ!
УЧИНИЋУ СВЕ, ДОКТОРЕ... ЈА... ОВАЈ... МОРАМ ДА ИДЕМ...

ДОКТОР КИЛДЕР? ДОШЛИ СМО ДА ВИДИМО ЧЛАНА МОЈЕ ПОСАДЕ - ТОМАСА РОГИНА! КАКО МУ ЈЕ?

КАКО СИ МОГАО БИТИ ТОЛИКО НЕПАЖЉИВ, МОМЧЕ? ВИДИМ ДА СИ ДОБРО... УСТАЈ, ВОДИМО ТЕ НА БРОД!
ТО ВАМ НЕ МОГУ ОДОБРИТИ! ТОМАС МОРА НА ЈОШ НЕКА ИСПИТИВАЊА!

БАШ САМ СЕ МАЛО ПРЕ О ТОМЕ ДОГОВАРАО СА ЊЕГОВОМ ЖЕНОМ!
ЖЕНОМ?
KEN BALD
8-30

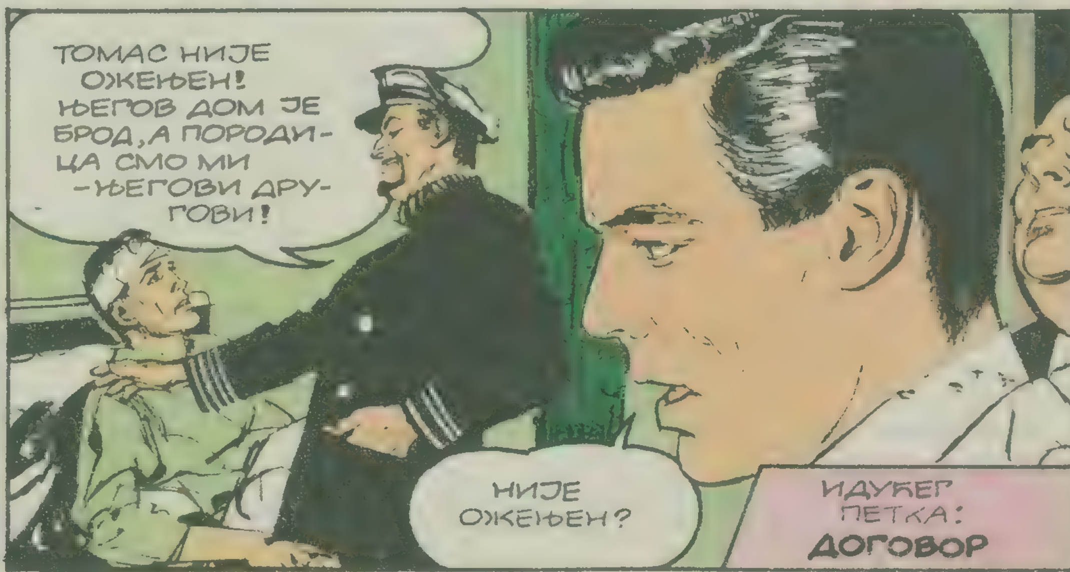
ТОМАС НИЈЕ ОЖЕЊЕН! ЊЕГОВ ДОМ ЈЕ БРОД, А ПОРОДИЦА СМО МИ - ЊЕГОВИ ДРУГОВИ!
НИЈЕ ОЖЕЊЕН?
ИДУЋЕГ ПЕТКА: ДОГОВОР

Џемс Бонд: РЕКА СМРТИ II ДЕО

ПОСЛЕ НИЗА ТАЈАНСТВЕНИХ УБИСТАВА ИЗА КОЈИХ, ПРЕТПОСТАВЉА СЕ, СТОЈИ КРИМИНАЛАЦ ДОКТОР КЕТ, БОНД ПОЛАЗИ ЗА ЈУЖНУ АМЕРИКУ.
НА ПРИЈЕМУ КОД ИНДУСТРИЈАЛЦА ГОМЕЗА УПОЗНАЈЕ ДЕВОЈКУ КИТИ РЕДВИНГ...

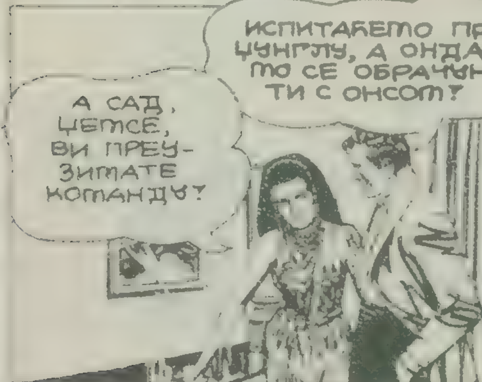

БЕЛЕМ,ОГРОМНА ЛУКА НА УШЋУ АМАЗОНА...

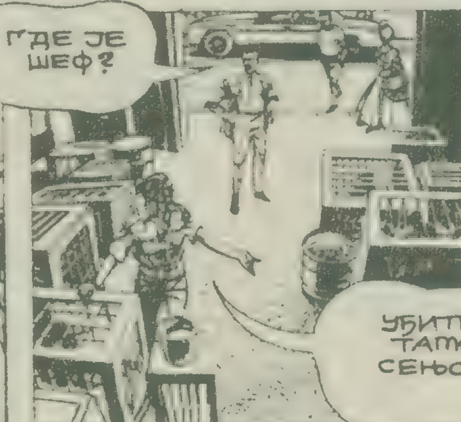
ГДЕ ЈЕ ШЕФ?
УБИТЕ ТАМО, СЕЊОР!

ЈА САМ БОНД!
ЈА САМ СОУСА, ПРОФЕСИОНАЛНИ ЛОВАЦ И ШЕФ ОВОГ СКЛАДИШТА!

ГОМЕС МИ ЈЕ РЕКАО ДА ЋЕТЕ МИ ПОМОЋИ! ПИШЕМ ЧЛАНАК О ТРГОВИНИ ЗВЕРИМА!

СВАКАКО, СВЕ ЗА ЕНГЛЕЗЕ! ХАЈДЕМО НА ПИЋЕ!
КАД САМ БИО МЛАД, БИО САМ ТИГРЕРО, ЛОВАЦ КОПЉЕМ! ТАКО СЕ НЕ ПРОМАШУЈЕ ЕЛ ТИГРЕ!

ЕЛ... ТИ... ГРЕ?

БОНДУ ЈЕ ОДЈЕДНОМ БИЛО ЈАСНО ЗНАЧЕЊЕ ИМЕНА ФИРМЕ ЕЛ ТИ ГРЕ...
ЕЛ ТИГРЕ - ТАКО ОБИЧНО НАЗИВАМО ЈАГУАРА ИЛИ ОНСУ!

ОХ, СВАКАКО! КАД СТЕ РЕКЛИ ЕЛ ТИ ГРЕ, УЧИНИЛО МИ СЕ...

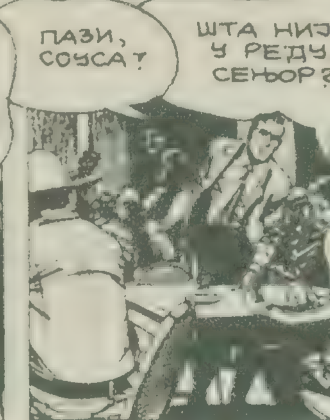
ПАЗИ, СОУСА!

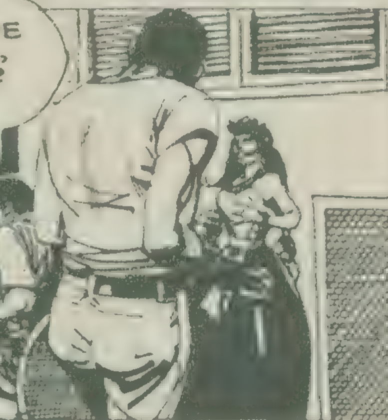
ШТА НИЈЕ У РЕДУ, СЕЊОР?

ТАЈ ХУЛИО СЕ ЗАКЛЕО ДА ЋЕ МЕ УБИТИ ЈЕР САМ ГА ОТПУСТИО ЗБОГ КРАЂЕ!

СПАСЛИ СТЕ МИ ЖИВОТ! НЕЋУ ВАМ ТО НИКАД ЗАБОРАВИТИ!

ЗАУЗВРАТ ЋУ ВАМ РЕЋИ ДА ВАС У РИЈУ НЕКО НЕ ВОЛИ И ДА ТРЕБА ДА СРЕДИМ НЕСРЕЋАН СЛУЧАЈ, АКО СТЕ СУВИШЕ БУЧНИ!

ХВАЛА! ЦЕНИМ ВАШУ ИСКРЕНОСТ! А ДА ЛИ МОГУ ЈОШ НЕШТО ДА УПИТАМ?

РЕЦИТЕ... АКО МОГУ, ПОМОЋИ ЋУ...
КЛИК!

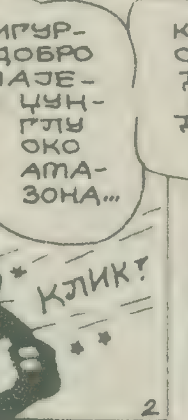
ВИ СИГУРНО ДОБРО ПОЗНАЈЕТЕ ЏУНГЛУ ОКО АМАЗОНА...

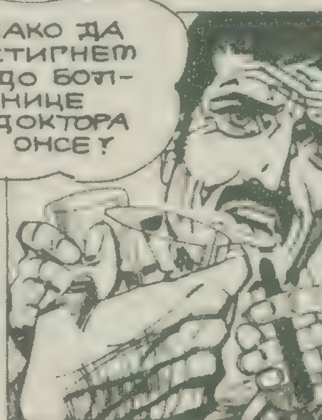
КАКО ДА СТИГНЕМ ДО БОЛНИЦЕ ДОКТОРА ОНСЕ?
2

ЗАБОРАВИТЕ НА ТО! ДОКТОР ОНСА НИКОГА ТАМО НЕ ПРИМА!

БОЛНИЦА ЈЕ УСРЕД ЏУНГЛЕ, ИНДИЈАНЦИ ЈЕ ЧУВАЈУ И САМО ЈОЈ СЕ ИЗ ВАЗДУХА МОЖЕ ПРИЋИ!
ЗАШТО ТОЛИКА ТАЈНОСТ? БАШ БИ БИЛА ЗГОДНА РЕПОРТАЖА!

АКО МИ ПОМОГНЕТЕ, ДАЋУ ВАМ ЧЕК НА ХИЉАДУ ДОЛАРА...

НЕ ОВДЕ! МОЖДА НЕКО ГЛЕДА!

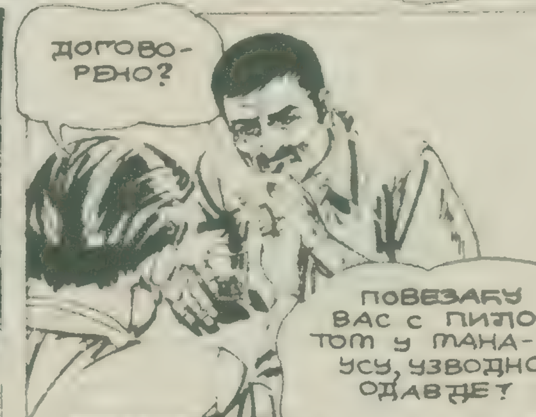
ДОГОВОРЕНО!
ПОВЕЗАЋУ ВАС С ПИЛОТОМ У МАНАУСУ, УЗВОДНО ОДАВДЕ!

МОГАО БИХ ПАДОБРАНОМ ДА ВАС СПУСТИМ БЛИЗУ БОЛНИЦЕ! АЛИ, ПОВРАТАК ЋЕ БИТИ ВЕЛИКИ РИЗИК!

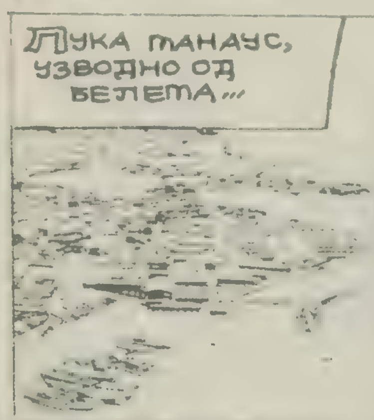
ЛУКА МАНАУС, УЗВОДНО ОД БЕЛЕМА...

БОНД ТРАЖИ ПИЛОТА НА КОГА ГА ЈЕ СОУСА УПУТИО...
ЧАВЕС? УНУТРА ЈЕ!

ОНСИНА БОЛНИЦА?! ЧОВЕК ТРЕБА ДА ЈЕ ЛУД ПА ДА ИДЕ ТАМО! НЕ ЗОВУ ТАЈ ДЕО УЗАЛУД РЕКА СМРТИ!

ПЕТСТО ДОЛАРА УНАПРЕД! НАБАВИЋУ ПАДОБРАН, АЛИ ЈА НЕ ОДГОВАРАМ НИ ЗА ШТА, СЕЊОР!

СЛЕДЕЋЕГ ЈУТРА БОНД СТИЖЕ НА АЕРОДРОМ...
ЧАВЕС ТАКСИ - АВИОН

ХЕЈ! СЕЊОР БОНД!

СЕЋАТЕ МЕ СЕ?

НАРАВНО! ОНСИН СОБАР, ШОФЕР И ГОРИЛА! КО БИ ТЕ ЗАБОРАВИО?!
УСКОРО ЋЕТЕ МЕ ЈОШ БОЉЕ УПАМТИТИ!

БОНДА СУ ОДВЕЛИ У БАРАКУ У ЏУНГЛИ...
НОСИ ГА УНУТРА!

ВЕЋ САМ РЕКАО ДА САМ НОВИНАР! ШТА ЈОШ ХОЋЕТЕ?!
ИСТИНУ! ПРОВЕРИЛИ СМО! У ЛОНДОНУ НЕ ПОСТОЈИ НОВИНАР БОНД!
ПОМИЛОВАЋУ ГА ОВИМ! МОЖДА ЋЕ ПРОГОВОРИТИ, ТОМАС!

У РЕДУ... РЕЋИ ЋУ ИСТИНУ...

НИСАМ НОВИНАР... ЈА САМ ИНДИЈАНАЦ!

НИСИ ДУХОВИТ! ИНДИЈАНАЦ С ТИМ ЛИЦЕМ И НАГЛАСКОМ?!
НИСАМ ЈУЖНОАМЕРИЧКИ ИНДИЈАНАЦ...

...ЈА САМ КАНАДСКИ МОХОК! БАБА МИ ЈЕ БИЛА БЕЛА... ШКОЛОВАО САМ СЕ У ЕНГЛЕСКОЈ!

И ШТА КАНАДСКИ МОХОК ТРАЖИ У БРАЗИЛУ?
ЧУО САМ ДА ОНСА, ПОРЕД ТОГА ШТО ЛЕЧИ, ОРГАНИЗУЈЕ ПАН-ИНДИЈАНСКИ ПОКРЕТ...

ХТЕО САМ ДА ТО ПРОВЕРИМ И ДА СЕ УКЉУЧИМ!

КАСНИЈЕ...
НАРЕЂЕЊЕ ЈЕ ДА ГА ОДВЕДЕМО У БОЛНИЦУ!
ОПЕТ ЛАЖЕ! АЛИ, ПРЕНЕСИ ТО РАДИОМ У БАЗУ!

БОНД ЈЕ ПО ТРАКУ ВРАЋЕН НА АЕРОДРОМ У МАНАУСУ ГДЕ ЈЕ УКРЦАН У АВИОН...

СЛЕДЕЋЕГ ЈУТРА АВИОН ЈЕ БИО ИЗНАД ИНДИЈАНСКЕ БОЛНИЦЕ ЗВАНЕ РЕКА СМРТИ...
ЗАТВОРЕНИКА СПРОВЕСТИ У СЕКТОР БЕЗБЕДНОСТИ!

ЖЕЉА ВАМ СЕ ИСПУНИЛА ДА ВИДИТЕ БОЛНИЦУ ДОКТОРА ОНСЕ!

ДОБРО ПОГЛЕДАЈТЕ, ЈЕР ИЗ ЋЕЛИЈЕ НЕЋЕТЕ НИШТА ВИДЕТИ!

СРЕЋОМ, НИСТЕ САМИ!

ЦРВЕНО КРИЛО!
ЏЕМС!

ШТА ТАКО ЛЕПА ДЕ-ВОЈКА ТРА-ЖИ НА ОВАКВОМ МЕ-СТУ?!
ИЗ-МАМИ-ЛА САМ ОД ОНСЕ ДА ТЕ ДОВЕДЕ ОВАМО!

САЗНА-ЛИ СУ ДА САМ ТАЈНИ АГЕНТ! МУЧИ-ЛИ СУ МЕ ДОК НИСАМ ПРИЗНА-ЛА!

КАКАВ ДИРЉИВ ПРИ-ЗОР! НЕУСТРА-ШИВИ НУЛА НУЛА СЕДАМ ГРЛИ СВОЈУ МАЛУ СКВО!
ОДАВНО СМО ТО ЗНА-ЛИ, АЛИ СМО ИПАК ЧЕ-КАЛИ ПОТВР-ДУ!
ОВДЕ ВАШ ТА-ЛЕНАТ ЗАИСТА ДОЛАЗИ ДО ИЗРАЖАЈА!

НАРАВНО! СЕМ ТОГА, СЛОБОДНИ СТЕ ОВОГ ЧАСА! ИДИТЕ!

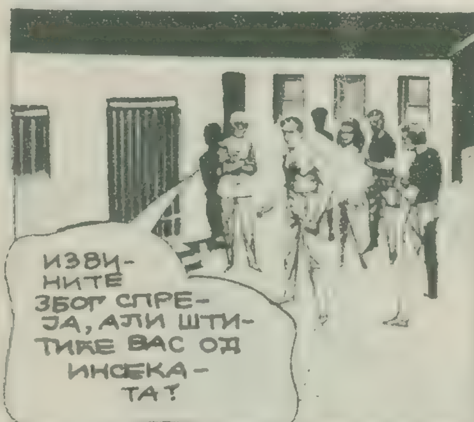
ИЗВИ-НИТЕ ЗБОГ СПРЕ-ЈА, АЛИ ШТИ-ТИЋЕ ВАС ОД ИНСЕКА-ТА!

СЛОБОДНИ СТЕ!
БОНДЕ, НАЋИ ЋЕТЕ НИЗВОДНО НА РЕЦИ СВОЈ ПИШТОЉ!

НЕ СХВАТАМ ОВУ ИГ-РУ, ЏЕМС!

СУРОВА ИГРА! ОНСА ЗНА ДА ОДАВ-ДЕ ЖИВИ НЕЋЕ-МО ИЗИ-ЋИ!

ОДРЖАО ЈЕ БАР РЕЧ! ЕНО ПИШТО-ЉА!
ОКО НАС ЈЕ НА СТО-ТИНЕ МИЉА ЏУНГЛА! АКО НАС НЕ УБИЈУ ЛОВЦИ НА ГЛАВЕ, ЗМИЈЕ ЋЕ!

САМО МА-ЛА БЕРЕТА! БЕЗНА-ДЕЖНО!
И ТО ЈЕ НЕШТО! АКО УБИЈЕМ ОНСУ, СПА-СЕНИ СМО!

КАД СЕ СМРКНЕ, ВРАЋАМО СЕ ДА СРЕДИ-МО СТВАР!

СТВАРНО, ЏЕМСЕ?
ПСТ! ИМАМ УТИ-САК ДА НАС НЕКО ПРАТИ...

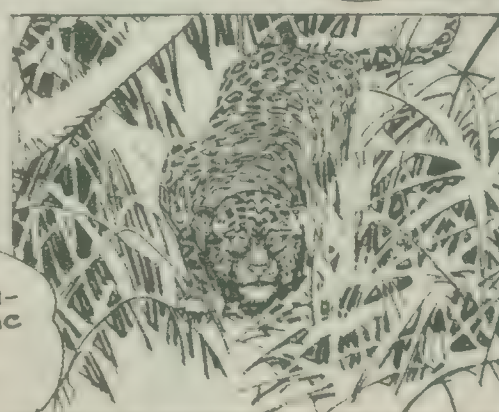

ХА-ХА! ОПЕТ ЕНГЛЕЗ! КАКАВ ЈЕ ЕЛ ТИГРЕ ?!

ОНСИН ГОРИЛА ТОМАС!

МНОГО ЈЕ ОПАСНА ОВА ПРАШУМА, ЗАР НЕ?!
ПОГЛЕДАЈТЕ САМО НИЗ РЕКУ!

А САД, НАТРАГ ПИШТОЉ ПА С НАМА У БОЛНИЦУ!

КАКВА ШТЕТА ШТО СЕ ВРАЋАТЕ КАД СТЕ ДОБИЛИ ПОТПУНУ СЛОБОДУ!

ШТА, ВРАТИЛИ СТЕ СЕ ?! А ЈА САМ МИСЛИО ДА ХОЋЕТЕ ДА НАПУСТИТЕ ЏУНГЛУ!

ИЗВИНИТЕ ЗБОГ ОВЕ МОЈЕ СУРОВЕ ШАЛЕ! ХТЕО САМ ДА СХВАТИТЕ ДА ОДАВДЕ НЕМА БЕКСТВА!

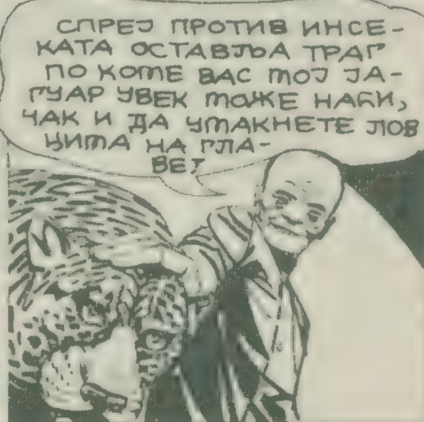
СПРЕЈ ПРОТИВ ИНСЕКАТА ОСТАВЉА ТРАГ ПО КОМЕ ВАС МОЈ ЈАГУАР УВЕК МОЖЕ НАЋИ, ЧАК И ДА УМАКНЕТЕ ЛОВЦИМА НА ГЛАВЕ!

ОДЛИЧАН ТРИК! МИСЛИТЕ ДА ЈЕ МИРИСНИ ТРАГ ТОЛИКО ЕФИКАСАН?
СВАКАКО! НАРОЧИТО ЗА УБИСТВО СА ДАЉИНЕ, КАО У СЛУЧАЈУ ЧАО, ГДЕ ЈЕ ПОСЛУЖИО МИРИС ОПИЈУМА!

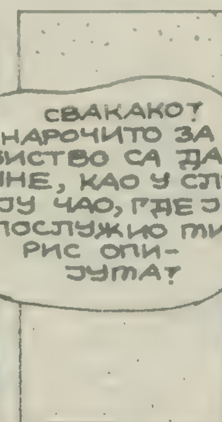

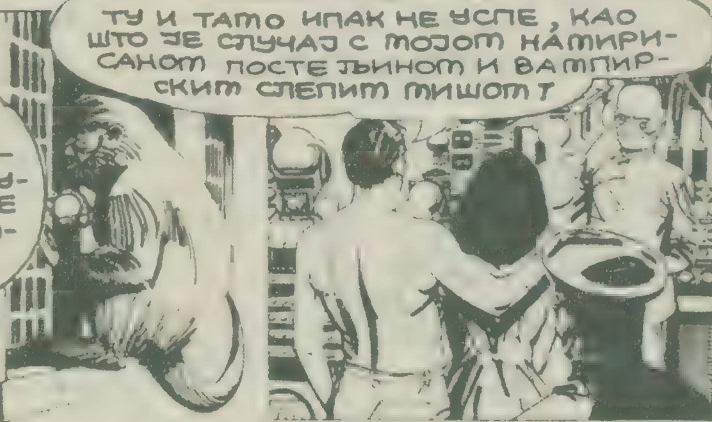
ТУ И ТАМО ИПАК НЕ УСПЕ, КАО ШТО ЈЕ СЛУЧАЈ С МОЈОМ НАМИРИСАНОМ ПОСТЕЉИНОМ И ВАМПИРСКИМ СЛЕПИМ МИШОМ!

БОНД И КИТИ ДОБИЛИ СУ УДОБНЕ АПАРТМАНЕ ДА СЕ ПРИПРЕМЕ ЗА ВЕЧЕРУ СА ДОКТОРОМ КЕТОМ...
БАР ЋУ СПРАТИ ОВАЈ ОДВРАТНИ СПРЕЈ...

САД ЈАГУАР НЕЋЕ ЛАКО ОТКРИТИ НАШ ТРАГ!
6

ЖАО МИ ЈЕ ШТО ЋУ ВАС РАЗОЧАРАТИ, АЛИ МИРИС ТОГ СПРЕЈА ВЕОМА СЕ ТЕШКО УКЛАЊА!

ЧОВЕК БИ ПОМИСЛИО ДА СЕ НЕ НАЛАЗИ У БОЛНИЦИ ВЕЋ У ВРХУНСКОМ ШПИЈУНСКОМ ГНЕЗДУ, ДОКТОРЕ ОНСА!
ПРИЛИЧНО СТЕ У ПРАВУ, БОНД! САМО, МОЈА НАУЧНА ЛАБОРАТОРИЈА ПРЕВАЗИЛАЗИ МОГУЋНОСТИ ОБИЧНЕ ШПИЈУНАЖЕ!
ОВДЕ ИМАМ ОБИЉЕ МАТЕРИЈАЛА ЗА БИОХЕМИЈСКЕ ЕКСПЕРИМЕНТЕ!

НЕКИ ЗАНИМЉИВИ ЕКСПЕРИМЕНТИ СУ У ПИТАЊУ?
СКОРО НЕВЕРОВАТНИ! НА ЉУДСКОМ ОРГАНИЗМУ ИСПИТУЈЕМ БИОХЕМИЈСКО ОРУЖЈЕ!
ЗА ТО СУ ВАМ ПОТРЕБНА ОГРОМНА МАТЕРИЈАЛНА СРЕДСТВА! ОДАКЛЕ ВАМ?

КРИЈУМЧАРЕЊЕ ДРОГЕ ЈЕ УНОСАН ПОСАО, НУЛА НУЛА СЕДАМ!

ОДАКЛЕ ВАМ ДРОГА?
ОВДЕ У ПРАШУМИ СВЕ СЕ МОЖЕ! ЧАК НЕ МОРАМ ДА СКРИВАМ ПЛАНТАЖЕ!

А ЕВО ШТА ВАС ЧЕКА! СМРТ ЈЕ ВЕОМА СПОРА И МУЧНА У ОВОМ РИБЊАКУ!

ОВЕ КАНДИРУ РИБИЦЕ ЖИВЕ ПАРАЗИТСКИ У ОТВОРИМА НА ЉУДСКОМ ТЕЛУ!

КАД ЈЕДНОМ УЂУ У ТЕЛО, САМО ХИРУРШКИМ ПУТЕМ МОГУ БИТИ ОДСТРАЊЕНЕ! НЕЋУ ДА ПРИЧАМ КОЛИКО ТО БОЛИ!

А ВАША СУДБИНА, БОНДЕ, БИЋЕ МЕДИЦИНСКИ МНОГО ЗАНИМЉИВИЈА!

МОЈА ЛАБОРАТОРИЈА ПРУЖА РАЗНЕ МОГУЋНОСТИ! АЛИ, НЕ ЖЕЛИМ ДА ВАМ ОШТЕТИМ ОРГАНЕ ПРЕ НЕГО ШТО УМРЕТЕ!

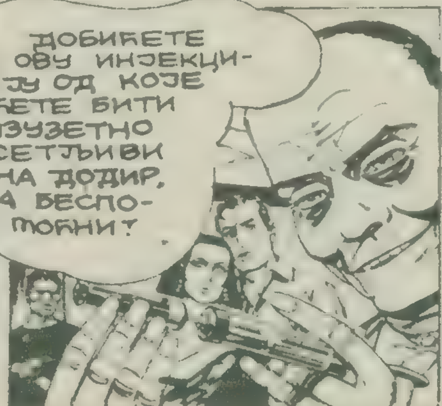
ДОБИЋЕТЕ ОВУ ИНЈЕКЦИЈУ ОД КОЈЕ ЋЕТЕ БИТИ ИЗУЗЕТНО ОСЕТЉИВИ НА ДОДИР, А БЕСПОМОЋНИ!

ДОДИР ПАПЕРЈЕМ ИЗАЗИВА БОЛ! МОЖЕТЕ ТЕК МИСЛИТИ ШТА СЕ ОСЕЋА ЗА ВРЕМЕ ХИРУРШКИХ ИНТЕРВЕНЦИЈА!

МАЛО ЋЕТЕ ДА МЕ УЛЕП-ША-ТЕ?

ТАКО НЕШ-ТО! ТРЕНУ-ТАК...
ДОК-ТОР ОНСА? АВИОН ИЗ РИЈА ТРАЖИ ДОЗВОЛУ ЗА СЛЕТА-ЊЕ!

У РЕДУ! ТО ЈЕ НАШ ВИСОКИ И ЊЕЊЕНИ ГОСТ!

ФЕРНАНДО ГОМЕС УПРАВО СТИЖЕ!

СИГУРНО ЋЕ-ТЕ СЕ ПИТАТИ ЗАШТО ЈЕ ОН ПО-КРОВИТЕЉ ОВОГ ГЕНИЈАЛНОГ ПОДУХВАТА!
КАКО СТЕ ПОГОДИЛИ?!

УПРАВО СТЕ ВИ ДЕО ОДГО-ВОРА!

ОВДЕ САМ ВЕЋ ИЗВРШИО НИЗ УСПЕШНИХ ПРЕСАЂИВА-ЊА ОРГА-НА!

НОВЦЕМ, ГОМЕС СЕБИ СТАЛНО ПРОДУЖУ-ЈЕ ЖИВОТ И ВИТАЛ-НОСТ!
ВИ СТЕ ТАКО СНАЖНИ И ЗДРАВИ, ПА ЈЕ ВАС ОДАБРАО!

ОБЕЋАО САМ МУ МЛАДОСТ, АКО УЗМЕ НЕКЕ ВАШЕ ОР-ГА-НЕ, БОНД!

У СТВАРИ, ЕФЕКАТ НЕЋЕ БИТИ ДУГОВЕ-ЧАН, АЛИ ШТА МАРИ?!

САМО ДА ЗНАТЕ, ОПЕРАЦИ-ЈИ ЋЕТЕ БИТИ ПОДВРГ-НУТИ БЕЗ НАРКО-ЗЕ!

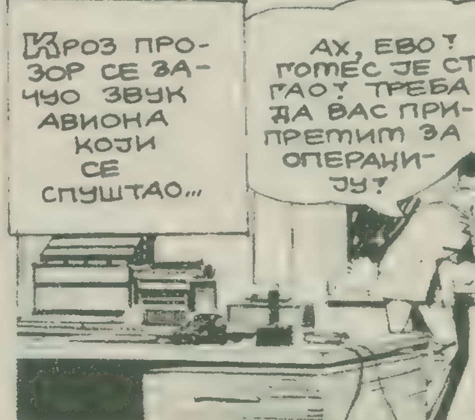
КРОЗ ПРО-ЗОР СЕ ЗА-ЧУО ЗВУК АВИОНА КОЈИ СЕ СПУШТАО...

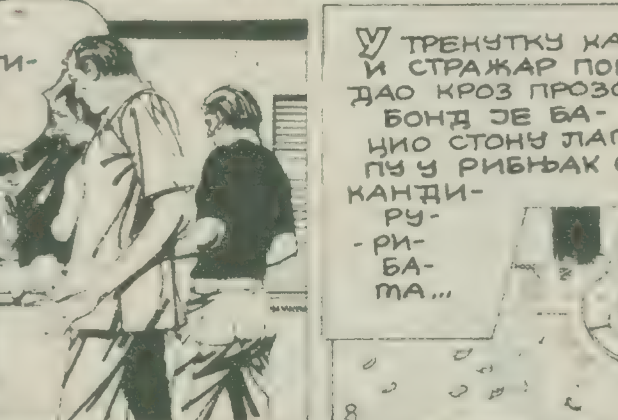
АХ, ЕВО! ГОМЕС ЈЕ СТИ-ГАО! ТРЕБА ДА ВАС ПРИ-ПРЕМИМ ЗА ОПЕРАЦИ-ЈУ!

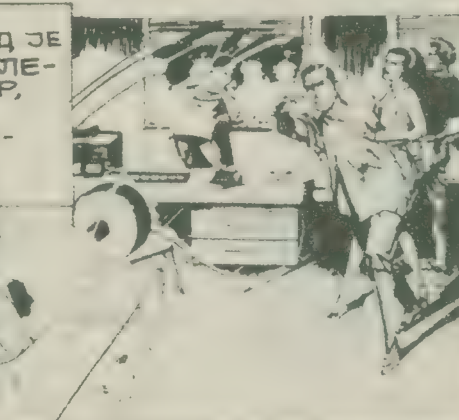
У ТРЕНУТКУ КАД ЈЕ И СТРАЖАР ПОГЛЕ-ДАО КРОЗ ПРОЗОР, БОНД ЈЕ БА-ЦИО СТОНУ ЛАМ-ПУ У РИБЊАК С КАНДИ-РУ-РИ-БА-МА...

У СОБИ ЈЕ ЗАВЛАДАО МРАК И БОНД СЕ БАЦИО НА ДОКТОРА КЕТА...

У КРАТКОТРАЈНОЈ ТУЧЊАВИ, БОНД СЕ ДОМОГАО ОРУЖЈА И...

ПОШТО СУ И СТРАЖАР И ОНСА БИЛИ У НЕСВЕСТИ...
ОВУДА, КИТИ!

КУДА, ЏЕМСЕ?! ЗНАШ ДА НЕМАМО ИЗГЛЕДА ДА СЕ ИЗВУЧЕМО!

НЕ ГУБИ НАДУ! СЕТИ СЕ ШТА НАМ ЈЕ ОНСА ПОКАЗАО...

ОДМАХ СУ УШЛИ У ЛАБОРАТОРИЈУ С ГАСОМ...
ОВАЈ ГАС ЈЕ ДОВОЉНО СМРТОНОСАН ДА УНИШТИ ЦЕЛУ БАЗУ!

УКЉУЧУЈУЋИ И НАС!
ОБУЋИ ЋЕМО ЗАШТИТНУ ОДЕЋУ!

ТРЕНУТАК КАСНИЈЕ БОНД ЈЕ ОТВОРИО НЕКОЛИКО СЛАВИНА НА РЕЗЕРВОАРИМА...

УЗМИ ПУШКУ, А МЕНИ ЋЕ ОВАЈ ЦИЛИНДАР С ГАСОМ БИТИ ОРУЖЈЕ!

УРЕЂАЈИ ЗА УЗБУНУ ОДЈЕКУЈУ ДОК СЕ ГАС ШИРИ ПО БАЗИ. ЧУВАРИ И ИНДИЈАНЦИ ИЗБЕЗУМЉЕНО БЕЖЕ...

ГОМЕС ЈЕ БИО КРАЈ АВИОНА...
ШТА СЕ ДЕШАВА? КО СТЕ ВИ?
БОНД И КИТИ РЕДВИНГ! МОРАЋЕМО ДА СЕ ПОСЛУЖИМО ВАШИМ АВИОНОМ!

УЗГРЕД, ОВА ИЗМАГЛИЦА ЈЕ ОТРОВАН ГАС! СКЛОНИТЕ СЕ ДОК НИЈЕ КАСНО!

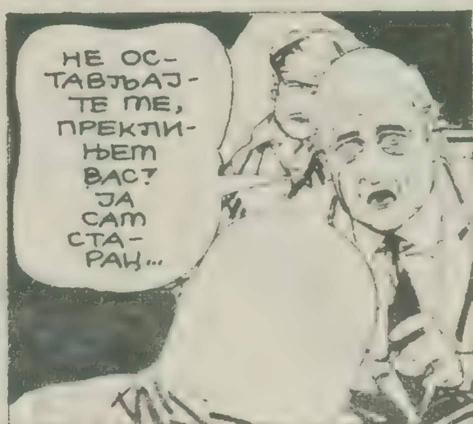
НЕ ОС-ТАВЉАЈ-ТЕ МЕ, ПРЕКЛИ-ЊЕМ ВАС! ЈА САМ СТА-РАЦ...

НЕ БРИНИ-ТЕ, ГОМЕС, СРЦЕ КОЈЕ СТЕ "ДОБИ-ЛИ" ОД МЛАДОГ ИНДИЈАН-ЦА ИЗДР-ЖАЋЕ ДО ПРВОГ ЗАКЛОНА!

БРАЗИЛСКО ВАЗ-ДУХОПЛОВСТВО БИЋЕ НА ВРЕМЕ ОБАВЕШТЕНО! ДАЈ МИ ПУШКУ, КИТИ!

РЕЗЕРВОАР ГОРИВА ЗА АВИОНЕ БИО ЈЕ У ПЛА-МЕНУ...

УЂИ У АВИОН, КИТИ! НЕ ОБРАЋАЈ ПАЖЊУ НА ГОМЕСА!

КРОЗ ДИМ И ГАС ИЗ ЛАБОРАТОРИЈЕ СЕ ПРОБИЈАЛА ЈЕДНА ПРИЛИКА...
ЏЕМСЕ, ГЛЕДАЈ!
ДОКТОР КЕТ!

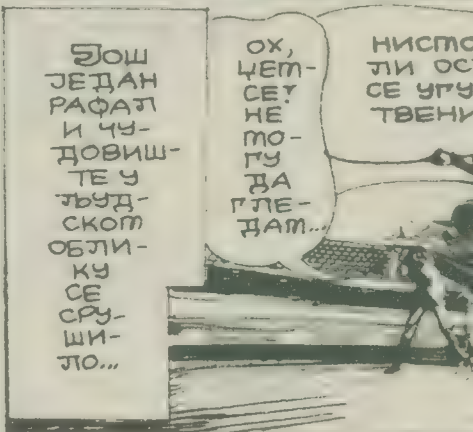
ЈОШ ЈЕДАН РАФАЛ И ЧУ-ДОВИШ-ТЕ У ЉУД-СКОМ ОБЛИ-КУ СЕ СРУ-ШИ-ЛО...

ОХ, ЏЕМ-СЕ! НЕ МО-ГУ ДА ГЛЕ-ДАМ...
НИСМО ГА МОГ-ЛИ ОСТАВИТИ ДА СЕ УГУШИ СОПС-ТВЕНИМ ГАСОМ!

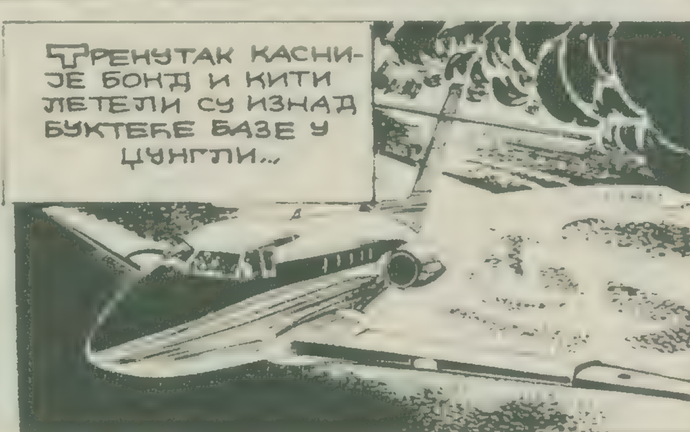
ТРЕНУТАК КАСНИ-ЈЕ БОНД И КИТИ ЛЕТЕЛИ СУ ИЗНАД БУКТЕЋЕ БАЗЕ У ЏУНГЛИ...

НАДАМ СЕ ДА ЗНАШ ДА ВОЗИШ АВИОН ?

ДОВОЉНО ДА ОДЕМО ОДАВ-ДЕ! ПОКУШАЈ ДА СТУПИШ У ВЕЗУ СА ВАЗДУ-ХОПЛОВ-СТВОМ!

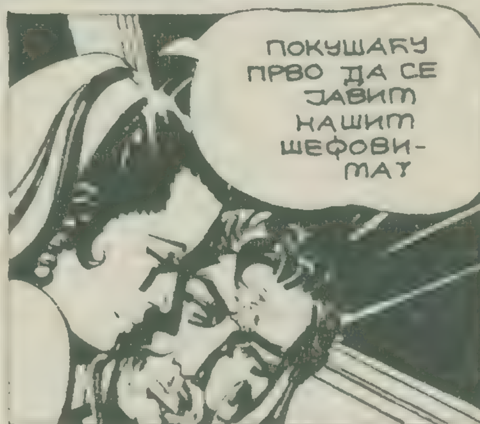
ПОКУШАЋУ ПРВО ДА СЕ ЈАВИМ НАШИМ ШЕФОВИ-МА!

НУЛА НУЛА СЕДАМ ЈЕ ИЗГЛЕДА ЗАПАЛИО ПОЛА ЏУНГЛЕ!
10

ДОБИО ЈЕ ДВЕ НЕДЕ-ЉЕ ОД-МОРА...
ХММ... А ШТА ЈЕ С ОНОМ ДЕВОЈКОМ? ЏЕМС СЕ ОДМАХ ВРАЋА?

... КОЈИ, ИЗГЛЕ-ДА, ПРОВОДИ У ЗЕМЉИ ПРЕДА-КА МЛАДЕ ИНДИ-ЈАНКЕ!
ПРЕДМЕТ ЈЕ ЗАВРШЕН, ЈЕ ЛИ?
РЕКА СМРТИ
КРАЈ

Невероватне истине: БРОДОЛОМНИЦИ

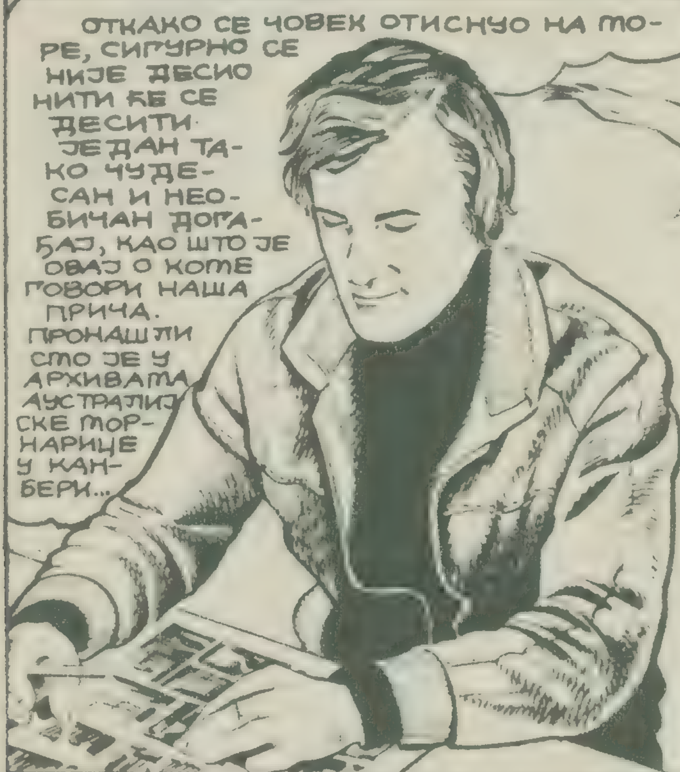

ЦЕЛУ НОЋ НИЈЕ СПАВАЛА... У БУНИЛУ ЈЕ ПОМИЊАЛА ИМЕ СВОГ НЕСТАЛОГ СИНА!
КАДА ЈЕ НЕСТАО?

ПРЕ ДЕСЕТАК ГОДИНА ОТИСНУО СЕ БРОДОМ ЗА АУСТРАЛИЈУ И ВИШЕ СЕ НИКАД НИЈЕ ВРАТИО...
ЈАДНИЦА, ЧЕЖЊА ЗА СИНОМ ЋЕ ЈЕ УБИТИ!

У МЕЂУВРЕМЕНУ ИЗМЕЂУ НОВЕ ГВИНЕЈЕ И АУСТРАЛИЈЕ У ТЕСНАЦУ ТОРЕС НА ШКУНИ "МЕРМЕЈД"...
ОВДЕ ЈЕ ЗАГЛАВИЛО МНОГО БРОДОВА!

ИЗНЕНАДА, ЗАЧУО СЕ СТРАШАН ТРЕСАК...
КОРАЛНИ СПРУД!
НАЛЕТЕЛИ СМО!

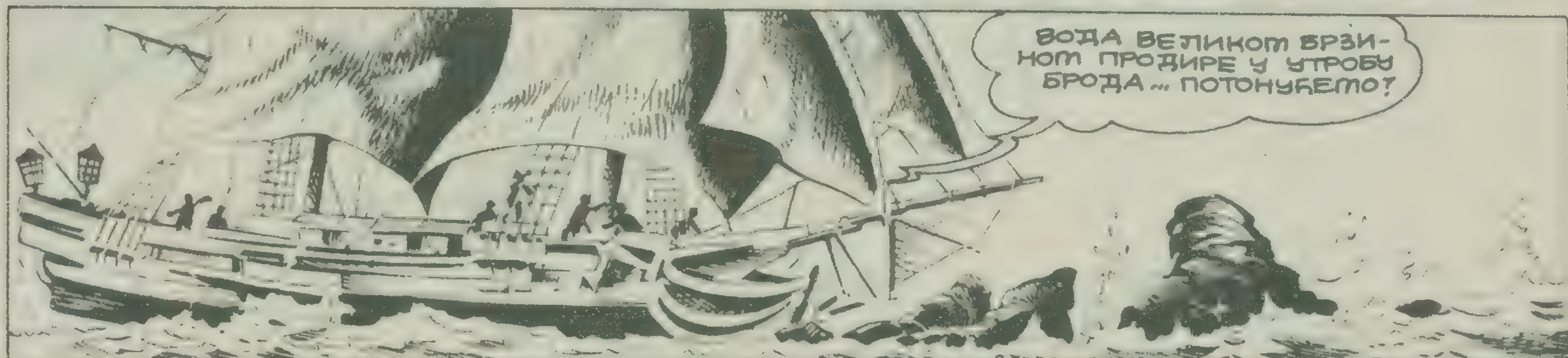
ВОДА ВЕЛИКОМ БРЗИНОМ ПРОДИРЕ У УТРОБУ БРОДА... ПОТОНУЋЕМО!

ЗА КРАТКО ВРЕМЕ БРОД ЈЕ ПОТОНУО...

КАПЕТАН И ПОСАДА СУ СЕ СПАСЛИ ИСПЛИВАВШИ НА ЈЕДНУ СТЕНУ...
СВИ СУ СЕ СПАСЛИ, КАПЕТАНЕ!
СПАСЛИ?! ДА ТО НИЈЕ МАЛО ПРЕУРАЊЕНО РЕЋИ?

НЕМАМО МНОГО ИЗГЛЕДА... НА ОВОЈ СТЕНИ ЧЕКА НАС ПОЛАГАНА СМРТ ОД ЖЕЂИ И ГЛАДИ!

ПРОШЛА СУ ТРИ ДАНА ... БРОДОЛОМНИ СУ ГУБИЛИ НАДУ У СПАС...
БРОД!!! ПОГЛЕДАЈТЕ, БРОД! СПАСЕНИ СМО!

БРОД "СВИФТШУР" СА ЧЕТРНАЕСТ ЧЛАНОВА ПОСАДЕ ПОКУПИО ЈЕ БРОДОЛОМНЕ...

ИМАЛИ СТЕ СРЕЋЕ! ОВУДА БРОДОВИ РЕТКО ПРОЛАЗЕ! МИ СМО СЛУЧАЈНО ОВУДА ПРОШЛИ...

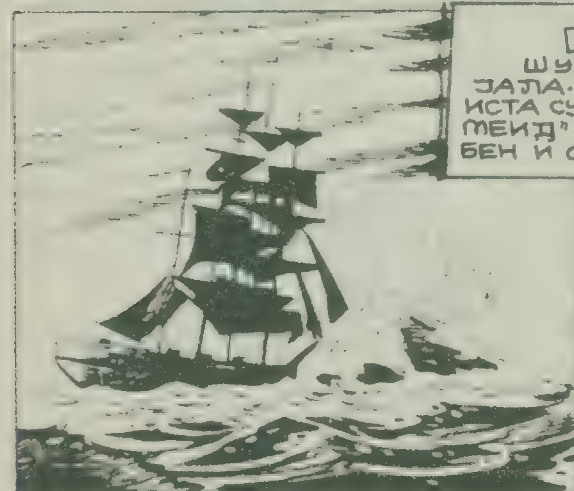

ПЛОВИДБА НА "СВИФШУРУ" НИЈЕ ДУГО ТРАЈАЛА. БРОД ЈЕ ЗАДЕСИЛА ИСТА СУДБИНА КАО И "МЕРМЕИД" - УДАРИО ЈЕ У ГРЕБЕН И ОДМАХ ПОТОНУО...

АЛИ, ЉУДИ СУ УСПЕЛИ ДА СЕ СПАСЕ. САКУПИЛИ СУ СУВУ ТРАВУ И ЗАПАЛИЛИ ВАТРУ...

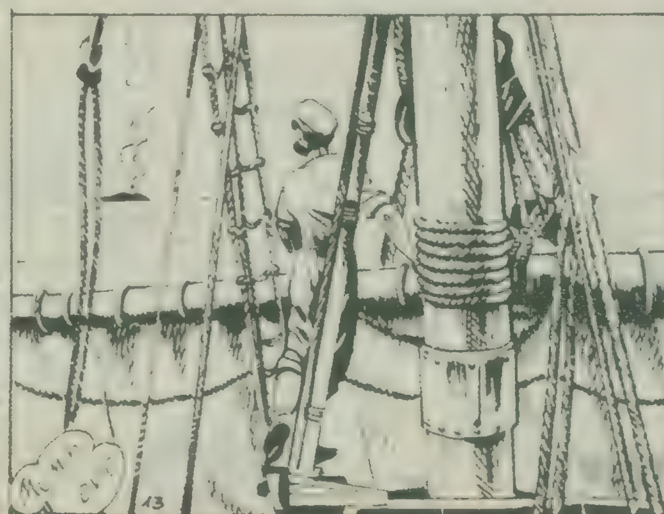
ДИМ СУ ПРИМЕТИЛИ МОРНАРИ СА ШКУНЕ "ГУВЕРНЕР РИДИ"...

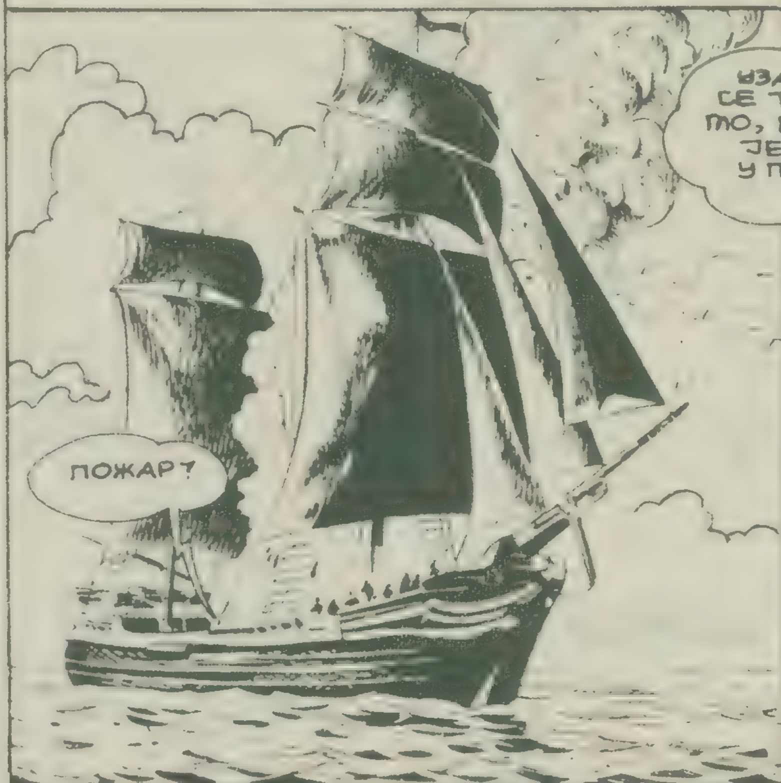
АЛИ, ОВЕ ЈАДНЕ ЉУДЕ КАО ДА ЈЕ ПРАТИЛА ЗЛА КОБ. И БРОД "ГУВЕРНЕР РИДИ" ЗАДЕСИЛА ЈЕ НЕСРЕЋА...
УЗАЛУД СЕ ТРУДИТЕ, БРОД ЈЕ САВ У ПЛАМЕНУ!
ПОЖАР!

МОРНАРИ СУ ПОКУШАЛИ ДА УГАСЕ ВАТРУ...

СПУСТИТЕ ЧАМЦЕ ЗА СПАСАВАЊЕ!

ЗА НЕПУНА ТРИ САТА БРОД ЈЕ НЕСТАО У ПЛАМЕНУ...

НА ТАЛАСИМА ПАЦИФИКА, У МАЛИМ ЧАМЦИМА ЗА СПАСАВАЊЕ НАШЛЕ СУ СЕ КОМПЛЕТНЕ ПОСАДЕ ТРИ ПОТОНУЛА БРОДА...

ДВА ДАНА СУ БЕСЦИЉНО ПЛУТАЛИ ДОК ИХ, НА ЊИХОВУ СРЕЋУ, НИЈЕ ПРИМЕТИО ЈЕДАН БРОД. БИО ЈЕ ТО ЈЕДРЕЊАК "ЈУПИТЕР" СА ТРИДЕСЕТ ОСАМ ЧЛАНОВА ПОСАДЕ...

У ДОБАР ЧАС СТЕ НАС ПРИМЕТИЛИ!

КАПЕТАНЕ, ОВЕ ЉУДЕ ПРАТИ ЗЛА КОБ! ДОЖИВЕЛИ СУ ВЕЋ НЕКОЛИКО БРОДОЛОМА... НАШИ МОРНАРИ ГУНЂАЈУ... МОРАМО ИХ СЕ ОСЛОБОДИТИ АКО ЖЕЛИМО САЧУВАТИ МИР!
ИСКРЦАЋЕМО ИХ НА ПРВО КОПНО НА КОЈЕ НАИЂЕМО!

АЛИ, "ЈУПИТЕР" ЈЕ УМЕСТО НА КОПНО НАИШАО НА СТРАШНУ ОЛУЈУ...

ВЕТАР ЈЕ ИСКИДАО КОНОПЦЕ, ПОЛОМИО ЈАРБОЛЕ, А БРОД БАЦАО И ОКРЕТАО КАО ДА ЈЕ ОРАХОВА ЉУСКА... .

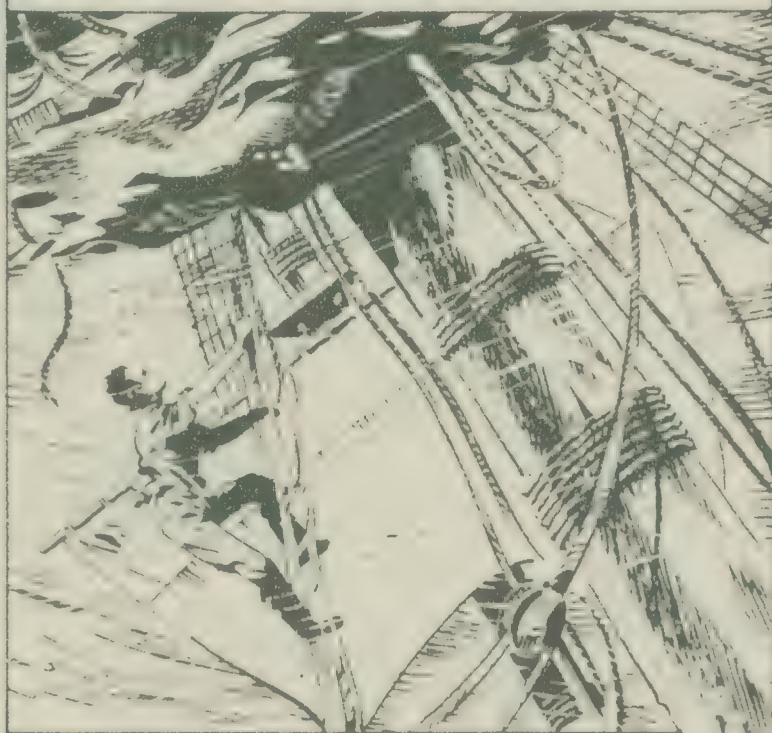

УБРЗО ЈЕ ДОШАО КРАЈ ...

И, БРОДОЛОМЦИ СУ СЕ ПОНОВО НАШЛИ У ТАЛАСИМА ПАЦИФИКА..

ПРОВЕЛИ СУ ТЕШКИХ ОСАМНАЕСТ ЧАСОВА У БОРБИ СА ТАЛАСИМА..

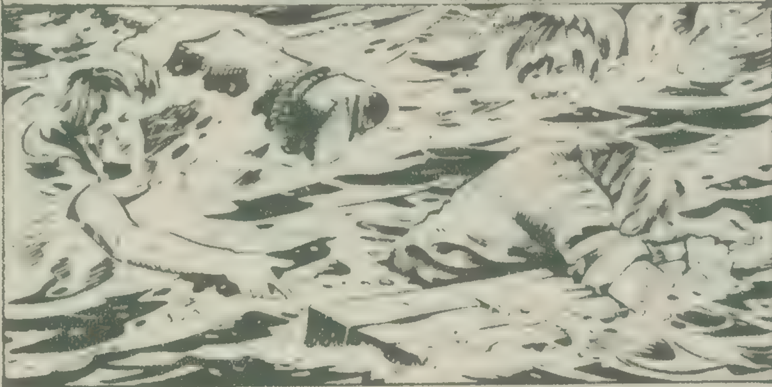

И КАДА СУ ВЕЋ БИЛИ ПОТПУНО ИСЦРПЉЕНИ, ПРИМЕТИО ИХ ЈЕ ОСМАТРАЧ СА ВЕЛИКОГ ПУТНИЧКОГ БРОДА "СИТИ ОФ ЛИДС"...

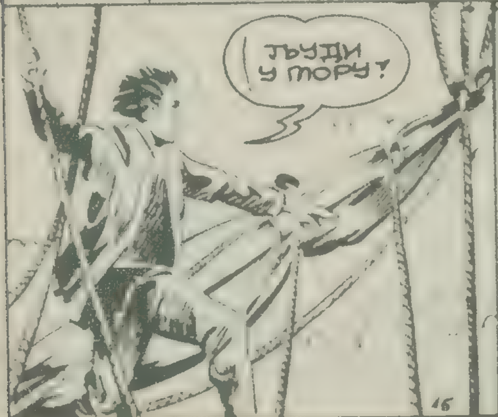

СПУШТЕНИ СУ КОНОПЦИ, ПОЈАСЕВИ И ЧАМЦИ. СПАСАВАЊЕ ЈЕ ТРАЈАЛО ЦЕЛУ НОЋ. ПРОНАЂЕНО ЈЕ СТО ДВАНАЕСТ ЉУДИ - СВИ ЖИВИ И ЗДРАВИ. БИЛИ СУ ТО ЧЛАНОВИ ПОСАДА СА ПЕТ ПОТОНУЛИХ БРОДОВА ...

ПУТНИЦИ И ПОСАДА НА "СИТИ ОФ ЛИДСУ" БИЛИ СУ ЗАПРЕПАШЋЕНИ ПРИЧАМА БРОДОЛОМАЦА...

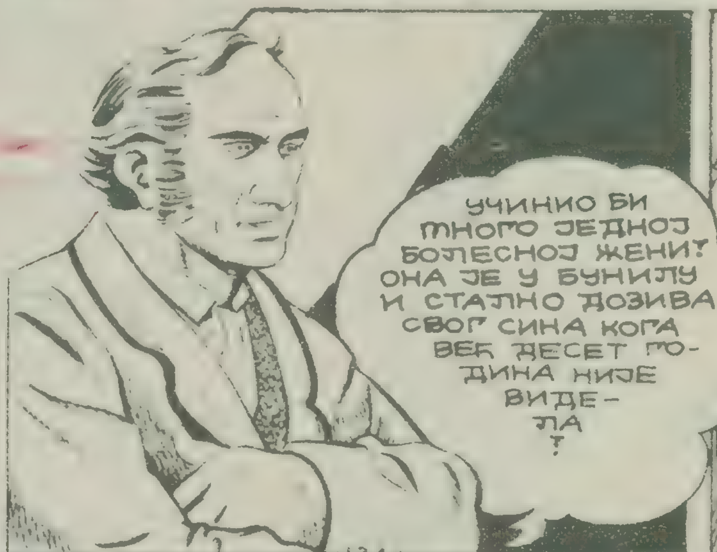
А ИМА ЛИ МЕЂУ ВАМА МОЖДА ЈОРКШИРАНА? ПОТРЕБАН МИ ЈЕ ЈЕДАН ЧЕТРДЕСЕТИХ ГОДИНА?
УЧИНИО БИ МНОГО ЈЕДНОЈ БОЛЕСНОЈ ЖЕНИ! ОНА ЈЕ У БУНИЛУ И СТАЛНО ДОЗИВА СВОГ СИНА КОГА ВЕЋ ДЕСЕТ ГОДИНА НИЈЕ ВИДЕЛА!

А ОДАКЛЕ ЈЕ ТА ЖЕНА?
ЈОРКШИРКА, ИЗ ВИТБИЈА!

Е, ОНДА БИХ ЈА МОГАО ДА ПОМОГНЕМ! И ЈА САМ ЈОРКШИРАЦ ИЗ ВИТБИЈА! ГОСПОДИНЕ ДОКТОРЕ, КАКО БИ ТРЕБАЛО ДА СЕ ЗОВЕМ?
ПИТЕР РИЧАРДСОН! ПОНОВИ НЕКОЛИКО ПУТА КАКО НЕ БИ ЗАБОРАВИО ТО ИМЕ!

НЕМА ПОТРЕБЕ ДА ПОНАВЉАМ! ЈА САМ ПИТЕР РИЧАРДСОН! ВОДИТЕ МЕ ТОЈ ЖЕНИ!

ТАКО ЈЕ ПОД ЗАИСТА НЕОБИЧНИМ ОКОЛНОСТИМА, ПОСЛЕ ДЕСЕТ ГОДИНА, ДОШЛО ДО СУСРЕТА МАЈКЕ И СИНА...
МАЈКО!

ЧУДАН ЈЕ ТО БИО СПЛЕТ ДОГАЂАЈА, КАО ДА СУ ПРСТИ СУДБИНЕ УДЕСИЛИ ДА ДОЂЕ ДО ПЕТ БРОДОЛОМА, А ДА ПРИ ТОМЕ НИЈЕДНО ЛИЦЕ НЕ ИЗГУБИ ЖИВОТ. ЗДРАВСТВЕНО СТАЊЕ ПИТЕРОВЕ МАЈКЕ СЕ УСКОРО ПОПРАВИЛО, ТАКО ДА ЈЕ ЖИВЕЛА ЈОШ ОСАМНАЕСТ ГОДИНА, СРЕЋНА ШТО ЈЕ ПРОНАШЛА СИНА...
16
КРАЈ

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

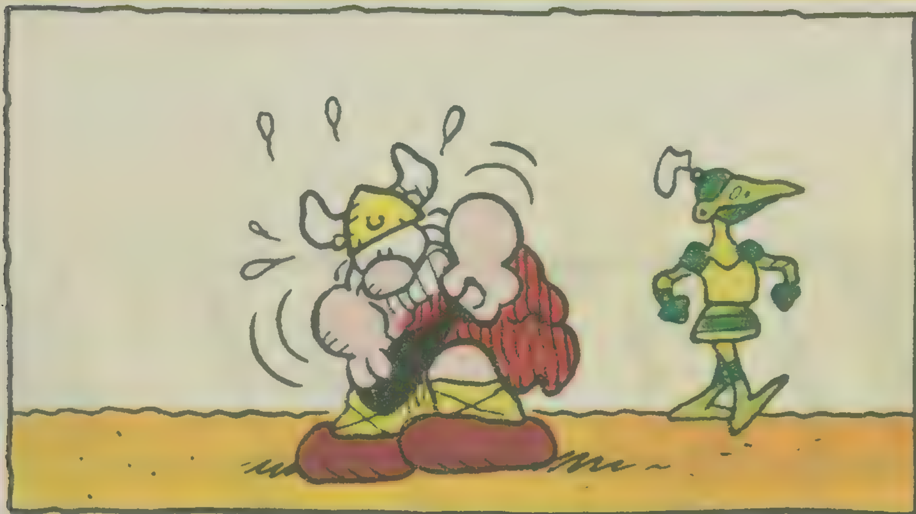

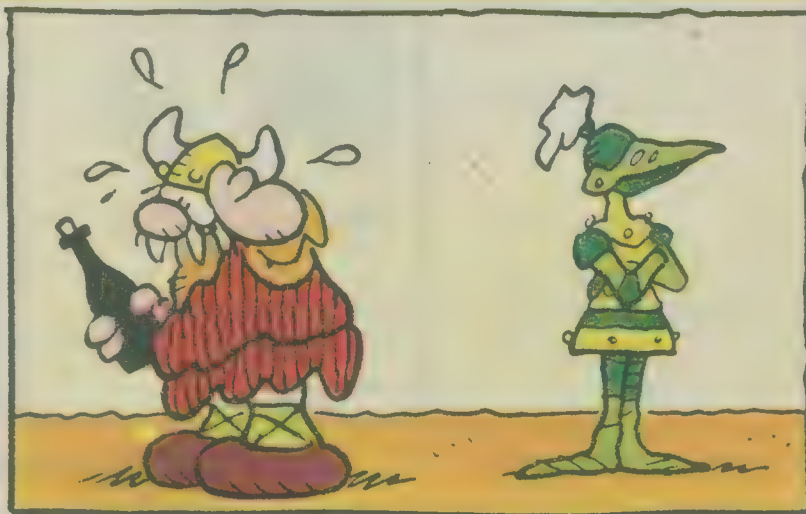

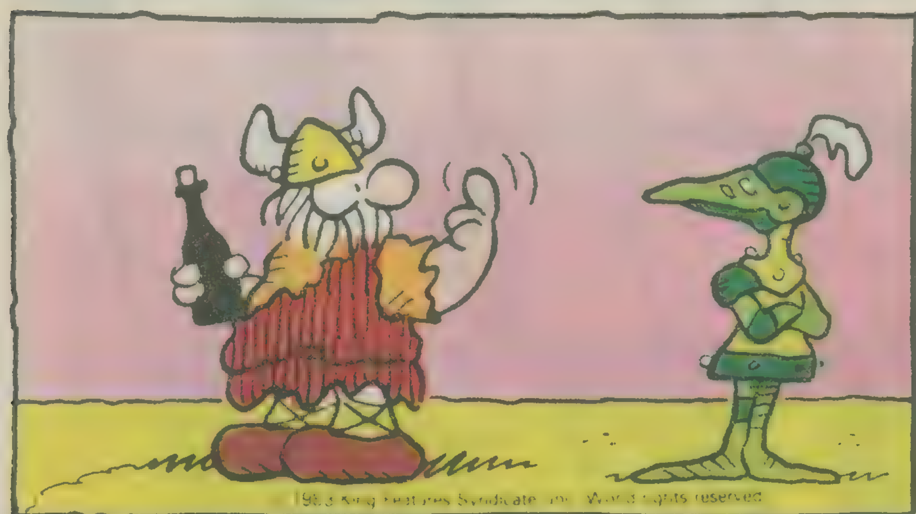

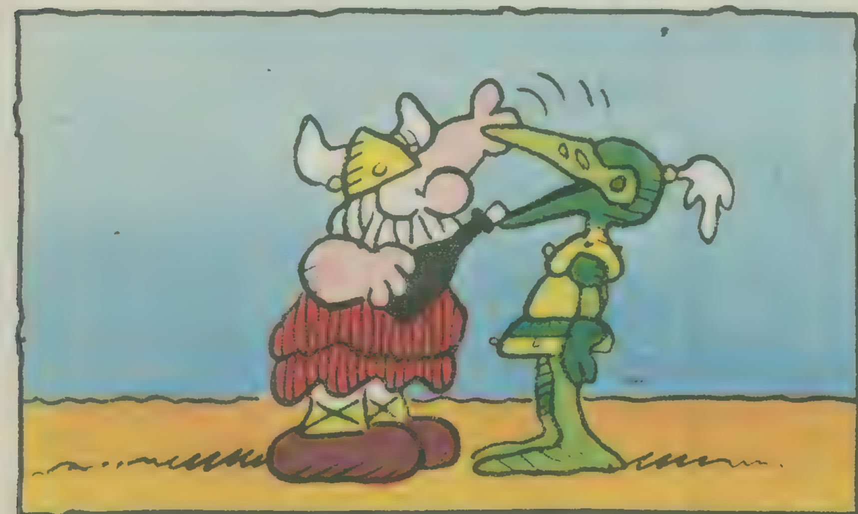

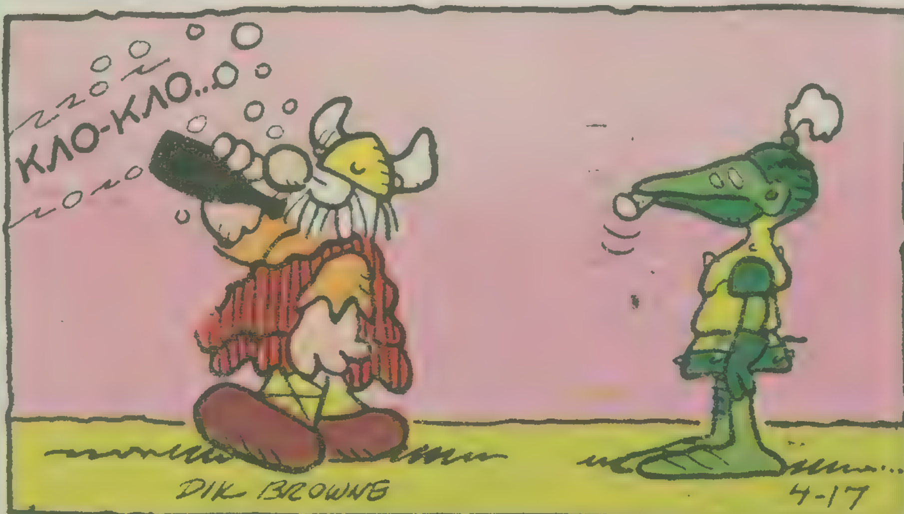

ЧОВЕК ИЗ „КВИСКОТЕКЕ"

Димитрије Полимац: – Све се на овој кугли земаљској може измислити, само треба памети и пара. Једно без другог не може!

„ПОЛДИ" МОЖЕ И КРАВЕ ДА МУЗЕ

МЕТАЛОСТРУГАР ИЗ ПЕТРИЊЕ ТВРДИ ДА ЈЕ КОНСТРУИСАО АУТОМОБИЛ КОЈИ НЕМА ШТА НЕ МОЖЕ ДА РАДИ. ПОТРЕБНО МУ ЈЕ САМО СТОТИНАК МИЛИОНА (СТАРИХ) ДА НАПРАВИ СВЕТСКИ БУМ...

Шира јавност упознала је Димитрија Полимца, металостругара, аутомеханичара и изумитеља из Петриње, захваљујући загребачкој „Квискотеци" и њеној популарној „Игри детекције". Четири такмичара имала су задатак да од три особе одгонетну ко је права: изумитељ Димитрије Полимац. Нико није погодио. Није ни чудо јер Димитрије Полимац није личност која се смеши са новинских страна. Уосталом, као ни други изумитељи. Они се углавном смеше стручњацима по фабрикама и институтима да би ови нашли бар тренутак да баце поглед на њихове предлоге. Најчешће, безуспешно.

Димитрије Полимац, међутим, не губи наду.

– Све ће то – каже – једном доћи на своје. Неко ће некад озбиљније размотрити ове моје проналаске. Без те наде вероватно бих одавно дигао руке од свега.

Спаваћа соба и борна кола

Педесетогодишњи изумитељ пријавио је и заштитио код Савезног завода за патенте 15 својих проналазака. У скицама има још најмање 200, само му је потребно времена да их детаљније обради. Јер, од проналазака и проналазаштва се не живи, за то је радионица за поправку моторних возила и пољопривредних машина у Петрињи.

Најпознатији, мада засад не и најостварљивији, проналазак Димитрија Полимца свакако је аутомобил „полди", назван по скраћеном презимену и имену изумитеља. То је, каже Полимац, теренско возило вишеструке намене које, буквално, не може да стане из простог разлога што има два мотора: главни и помоћни и кад један откаже, његову функцију аутоматски преузима други. Неоспорно је занимљива и тврдња, уз пропратно објашњење, да овим аутомобилом може да се управља на два начина: путем својеврсног жичаног система и као сваким класичним аутомобилом.

Овај несвакидашњи аутомобил пун је необичности. Рецимо, предвиђено је да „полди" у случају да му на путу отпадне један точак, може нормално да настави вожњу као да ништа није било. Аутомобил савлађује све врсте терена, а кад затреба може да постане и амфибија. Полимац даље тврди да овај његов аутомобил по потреби, може системом кипера да се нагне на све четири стране. Приликом судара не оштећује се као досадашњи аутомобили и то захваљујући одбојницима сличним оним на вагонима.

Али, то није све. За попуну његове личне карте изумитељ из Петриње наводи и његове тзв. помоћне намене. Посебним прикључцима „полди" може врло једноставно да се оспособи за разне врсте додатних послова. Рецимо, да бере и сакупља воће, сече дрва, преврће и сакупља траву, диже и носи лакше терете, а, ако устреба, и као права грађевинска скела, наравно уз неколико додатних шипки. Захваљујући посебном агрегату могао би, веровали или не, да послужи и за мужу крава! А задњи део аутомобила, лако је оспособити у пространу и удобну спаваћу собу.

– Не бих желео да испустим ни податак да овај мој „полди" може да се искористи и као нека врста борбених кола – жаром говори мајстор Димитрије. – Довољно је само мало преуредити тај задњи део и готово. Понудио сам овај изум и Југословенској народној армији... Верујем да би са стотинак милиона (старих) направио светски бум...

Мопед покреће чамац

Необичан аутомобил, нормално, не може ни без необичног мотора. И њега је смислио сам Полимац. Као погонску снагу користио би нафту или чисти бензин, трошио врло мало, имао само један клип и цилиндар, две компресионе коморе и сви би му лежајеви били ваљкасти.

– Полдија још нисам испробао – прича Полимац. – Не могу ни да га направим, треба ми пара, бар за макету... Многи којима сам слао скице уз пропратна објашњења то не схватају. Да могу да направим макету, видели би да сам у праву... Имам ума али немам пара...

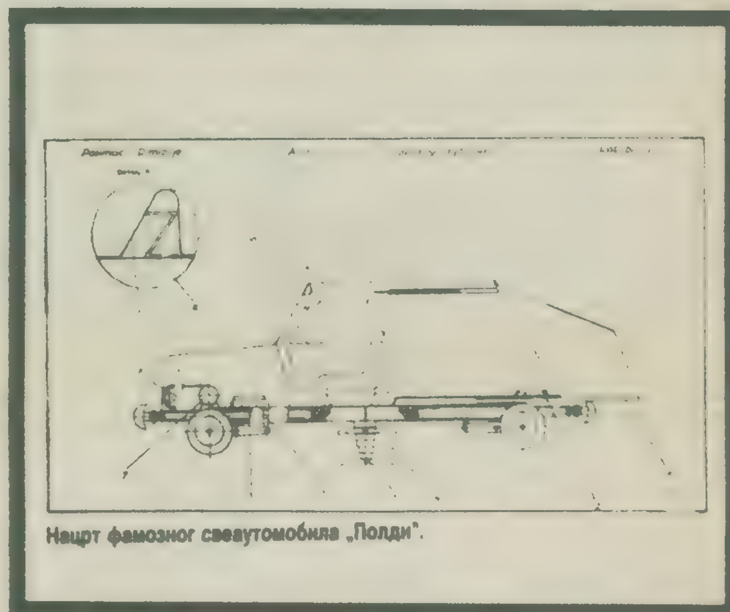

Нацрт фамозног свеаутомобила „Полди".

Димитрије Полимац очигледно није човек који се лако предаје. После безброј безуспешних покушаја да чује мишљење неког из наших фабрика и института, он је свој изум упутио „Форду", „Пежоу", „Фијату", „Мазди", „Волвоу", па чак и „Ролс-Ројсу". Вредан пажње је и податак да су сви ови велики светски произвођачи аутомобила одговорили нашем изумитељу. Из јапанске „Мазде" за само двадесетак дана стигао је одговор да их „у садашњој фази производње овај тип мотора не интересује, али да ће сваки нови предлог најпажљивије размотрити". Да писма ипак нису била узалудна, сведок је и позив из „Волвоа": Зову га да дође и детаљније образложи своју идеју, тешко је преко папира све ви-

дети. Али, пут за Шведску изумитељ из Петриње већ дуже одлаже, пут доста стаје.

Много је тога смислио домишљати Димитрије. На пример, самољуљашку која користи обичан чекрк и конопац, чамац „патрипол", по сину Патрику, који као приколицу по копну вуче мопед чија се снага касније, захваљујући покретној траци (знамо је са техничких прегледа аутомобила), користи да на води покреће елису чамца. Ту је и тзв. алкоспас, уређај који уместо чепа стоји на бурету и звучним сингалом обавештава власника ако течност некуд истиче. Изгледа да ће му овај изум откупити један занатлија из Сремске Митровице.

Како лако брати шљиве

Да је Димитрије Полимац пун идеја сведочи и замисао о новој врсти торпеда. Наиме, овај његов изум предвиђен је пре него што, испаљен са подморнице или брода, удари у циљ, противника позива на – предају. Ако овај на то пристане, торпедо се враћа, а у случају да се оглуши о позив наставља пут према циљу. Полимац са жаром несхваћеног изумитеља – који тврди да свашта на овој кугли земаљској може да се измисли само треба ума и пара – објашњава да би се на том торпеду налазила кабина с морнаром који њиме управља. Ако се торпедо активира, кабина се аутоматски избацује, морнар се сигурно враћа на свој брод или подморницу, а противник тоне. Полимац каже да је овај свој изум понудио нашој морнарици и да с нестрпљењем очекује одговор.

Са много страна он очекује одговоре за своје идеје. За сада без много успеха. Пошто се пусто чекање очигледно много не исплати, Полимац је одлучио да отвори самосталну радњу за израду дечјих саоница које се само једним покретом могу претворити у бицикл. Израдио је скице за 16 врста саоница-бицикала, неколико њих је понудио нашим фабрикама, опет без одговора.

Да би се набројало све оно чега се досетио проналазач из Петриње требало би исписати много хартије. Од, рецимо, задњег прозора на „фићи" који се, за потребу преношења дугачких шипки или гарнишни, може отворити, до необичних уређаја за бербу шљива или јабука. Једноставно, на велике носаче испод дрвета се разапне мрежа, хидрауличним вибратором тресе се стабло, а ваздушним млазом беру шљиве или јабуке. Тај млаз уједно на једну страну одбацује (одувава) грање с лишћем, док зрело воће лепо пада у мрежу.

Димитрије Полимац је свестан да ће многи од његових изума остати само на папиру и бар засад у домену научне фантастике. али ипак не крије наду да ће многи наћи примену. Било би потребно, сматра, да постоји нека стручна комисија при Савезном заводу за патенте која би се, рецимо, састајала сваких пола године и разговарала о понуђеним изумима. На основу тих разговора дали би своје мишљење, примедбе и предлоге о (не) прихватању неког од понуђених пројеката. Наравно, они прихваћени би обавезивали банке или неке друге институције да кредитирају реализацију изума.

Изумитељ из Петриње је само један од бројних проналазача који се сусреће с истим проблемом – неразумевање. И последицом – Полимац је принуђен да на крају своје изуме нуди странцима јер ће они, можда, имати више слуха.

П. МИЛАТОВИЋ

Кад снег окопни, свим санкама довољно је само додати три точка (места за њих су већ предвиђена) и ето лепог бицикла.

БАТИНЕ КОЈЕ СЕ ПАМТЕ

КЉУЧКЉУЧ

Спуштало се вече. Била сам са братом у стану, чекајући тату да се врати из самопослуге, а маму са посла. Хтела сам да будем добра ћерка и права домаћица и кренула да извадим и прострем веш из машине, на бурно негодовање Марка (мог брата). Цртани филм је требало да почне за који трен, а Марко је тада био још мали, имао је само четири године и није смео да остане сам у соби, тако да је потрчао за мном у купатило.

Била сам заузета отварањем машине и нисам ни приметила да је мој брат закључао врата купатила (изнутра, наравно) и протурио кључ кроз округле отворе за вентилацију у доњем делу врата. Кључ је сада био у ходнику, али ја то још нисам знала. Када сам, натоварена кадицом препуном рубља, покушала да изађем, видела сам да је то апсолутно немогуће. Спустила сам веш, погледала у Марка и, нема од избезумљености, поново продрмала кваку из све снаге. Узалуд.

То је била гала-представа за мог брата, судећи по његовом церекању, уз шта ме је још и имитирао, врло верно. Зграбила сам га, протресла и питала шта је урадио. Кад ми је казао, само сам немоћно клонула и то са разлогом: ни тата ни мама неће моћи да уђу јер ја кад год закључам улазна врата, оставим кључ у брави, а друго, купатило је довољно удаљено од улазних врата тако да нико споља не би могао да чује наше дозивање и објашњавање. Наслонила сам се на лавабо и покушала разумно да мислим, али једина ствар коју сам тада била у стању да урадим била је да са муком замислим грозну слику: чувши громогласну лупу, комшије истрчавају из својих топлих, породичних гнездашца и окупљају се око мог усплахиреног оца, па онда следи пљуштање најцрњих претпоставки, па неконтролисана параноја, па као њен продукт развaљивање механизма браве, можда и самих врата, па... од језе сам престала да мислим о томе.

Кад сам почела да чепркам шналом по кључаоници прекинуо ме је хистеричан напад мога брата који се, у зао час, сетио и цртаног филма. Ја сам, изнервирана, рекла да је он још одавно завршен и одмах затим схватила грешку: почео је да праска, цичи и удара ме. Никако није хтео да разуме да не можемо изаћи.

Махинално сам забацила главу уназад (израз крајње немоћи) и угледала наш спас! „Како се тога раније нисам сетила?" била је моја прва мисао у том тренутку: изнад врата се налазило мало стакло, као прозор, само се није отварало. Успентрала сам се на машину да извидим како бих могла да га уклоним. Било је добро причвршћено али сам ја успела маказама да откачим летвице које су га држале и да га спустим. Тада се јавио нов проблем: како се провући кроз тако мали отвор? Брата нисам смела да протурим јер би могао да се поломи, а то ни у ком случају не бих желела (чак ни по цену да заувек останем закључана у том купатилу). Једино решење било је да ја покушам.

Како сам успела – ни данас ми није јасно. Сећам се својих појединих поза из фазе провлачења и тврдим вам да су бесмртно смешне, врло компликоване и непоновљиве

При крају провлачења, чучала сам у том малом оквиру главом додирујући плафон, рукама се одупирући о суседни зид и спремајући се за скок, кад се зачуо кратак, резак звук звонцета са улазним врата. Скочила сам брзоплето, прецизније, бупнула сам и при том повредила зглоб на руци. И поред бола који сам осећала и братовљевог хистерисања (још увек је био закључан), срећно сам полетела да отворим (срећно, јер је избегнута гужва) улазна врата, а затим и да откључам Марка.

Чим сам га откључала, чим сам га видела, у мени се поново појавио незадрживи бес (због свега шта је урадио). Зграбила сам га и пред збуњеним татом почела својски да га лемам здравом руком, не бирајући где ћу да ударим.

Нисам стигла да искалим ни четвртину свог беса, кад сам осетила шамаре на лицу – то је домаћин куће ступио у акцију, у циљу одбране наследника. Ја сам била сломљена од претрпљеног напора (и физичког и психичког) и једноставно нисам могла да осећам ни бол. Додуше, плакала сам обилато, али несвесно, сузе су текле саме од себе.

После извесног времена мама је банула у предсобље и наишла на чудан призор: ја бесловесно чучим у ћошку и сузе ми лију у потоцима низ лице, а мој отац урла и покушава да бар нешто сазна од Марка (пошто од мене није могао), који од страха не уме ништа да објасни.

Мама ме је дуго смиривала и ја сам некако успела да објасним шта је било иако су ме грцање и пригушени јецаји прекидали често. Рекла сам им и за руку која ме је јако болела и одједном сам постала центар пажње. Тата се извињавао, мама ме тешила. На Марка нико није обраћао пажњу иако је он био виновник целе ове беспотребне гунгуле и туче.

Посматрала сам га из наручја мог „нежног" тате како са уживањем гледа рекламе пред „Дневник".

Вера ПАЈОВИЋ, Београд (хонорар: 2000,00)

НОВА СЕРИЈА НА ТЕЛЕВИЗИЈИ И У „ПОЛИТИКИНОМ ЗАБАВНИКУ"

АРТУР КЛАРК ЧОВЕК ИЗА „МИСТЕРИЈА СВЕТА"

Светски углед научника, писца и прогнозера: Артур Кларк – тридесет романа и збирки, више стотина чланака и деветнаест књига популарне науке

УПОРЕДО СА ПОПУЛАРНОМ СЕРИЈОМ КОЈУ ГЛЕДАТЕ СВАКОГ УТОРКА У 19.00 ЧАСОВА НА II ПРОГРАМУ, У „ПОЛИТИКИНОМ ЗАБАВНИКУ" МОЖЕТЕ ЧИТАТИ НИЗ ЧЛАНАКА О ИСТИМ МИСТЕРИЈАМА ИЗ КОЈИХ ЋЕТЕ САЗНАТИ И НЕКЕ НОВЕ ПОЈЕДИНОСТИ. КО ЈЕ ЧОВЕК КОЈИ СТОЈИ ИЗА „МИСТЕРИЈА СВЕТА"?

Мада веома скупе, квалитетне телевизијске серије готово увек стижу и до нас. Различите по садржају и презентацији, али сличне по неподељеном занимању публике, на нашим малим екранима су се тако у последњих десетак година нашле чувене „Цивилизација" Кенета Кларка, „Успон човека" Џекоба Броновског, „Живот на Земљи" Дејвида Атенбороуа, „Космос" Карла Сегана. Захваљујући удруженим средствима Телевизије Београд (Образовни програм) и Телевизије Љубљана, овог лета можемо да гледамо и једну нову популарну серију – „Мистерије света".

Између истине и лажи

Серија је рађена према истоименој књизи, штампаној 1980. (код нас објављеној прошле године, у издању ИРО „Аугуст Цесарец" из Загреба). Могло би се, заправо, рећи да је серија настала готово истовремено са књигом јер је сценарио за њу рађен напоредо са писањем књиге, а снимање и монтажа окончани су убрзо после тога. Главни човек који стоји иза читавог подухвата је Артур Кларк, научник и писац, аутор педесетак научно-популарних и научно-фантастичних дела.

Вишемесечни Кларкови разговори са искусним сценаристом и водитељем Сајмоном Велфером (који је пре десетак година снимио документарни филм о Кларку) и публицистом Џоном Ферлијем о безбројним загонеткама и енигмама, вођени током 1979. године, довели су на крају до основне идеје о књизи и телевизијској серији. Велфер и Ферли и њихове колеге кренули су потом широм света да обаве подробна истраживања и прикупе потребан филмски материјал. Одржавајући сталну везу са Кларком на његовом имању у Сри Ланки, Велфер и Ферли су обавили опсежан припремни посао, а затим отпочели сложен рад на састављању књиге и серије. Кларк је, на крају, написао коментар за свако поглавље књиге и она је кренула у свет под „заштитним знаком" свог идејног творца, најављујући телевизијску серију.

„Надам се", вели Кларк у предговору „Мистерија света", „да ће ова књига помоћи свима које занима истина да разликују стварне мистерије од лажних. Права мудрост лежи у томе да се очува осетљива равнотежа између сумњичавости и лаковерности. Свет је тако необично и дивно место да ће увек надмашити и најбујнију машту; увек ће постојати непознате ствари, а можда и такве које не можемо спознати".

Артур Кларк је рођен 16. децембра 1917. године у Сомерсету, у југозападној Енглеској. Још као дечак

заинтересовао се за астрономију. У дванаестој години успео је да конструише телескоп. Пошто је завршио средњу школу, прешао је у Лондон, где се учланио у новоосновано Британско међупланетско друштво. Године 1936 придружио се Цивилној заштити. Убрзо затим, 1938 почео је да објављује научно-популарне текстове са тежиштем на освајању космоса.

Наука и узлети маште

У току другог светског рата Кларк је радио као техничар у Краљевском ратном ваздухопловству, где је значајно допринео усавршавању тек пронађеног радара, а и даље је писао чланке за техничка гласила. У октобарском броју часописа „Вајелес енџинијер" (Wireless Engineer) 1945. објавио је текст под насловом „Ванземаљски релеји", у којем је први пут изложена концепција телекомуникационих веза посредством сателита. Само петнаест година касније ова замисао постала је стварност, а Кларк је дефинитивно потврдио свој светски углед научника, писца и прогнозера.

Пошто је 1948. године дипломирао физику и математику на Краљевском колеџу у Лондону, Кларк се још више посветио писању. Године 1950. изашла му је из штампе прва књига, посвећена астронаутици. „Међупланетски лет" тадашњег председника Британског међупланетског друштва најавио је читаву серију књига сличне врсте: „Истраживање свемира" (1951), „Истраживање Месеца" (1954), „Стварање Месеца" (1957), „Изазов космичког брода" (1959), „Долазак космичке ере" (1961), „Профили будућности" (1962), „Човек и свемир" (1964), „Гласови с неба" (1965), „Обећање свемира" (1968).

Осим дела из астронаутике и футурологије Кларк је написао и неколико књига о истраживању океана, међу којима и „Изазов мора" (1960). Његово занимање за море развило се откако се Кларк, 1956. године, преселио у Сри Ланку, где и данас живи. За свој плодни рад на популаризацији науке – више стотина чланака и деветнаест књига – Кларк је, поред осталог, 1962. примио угледну Калингину награду Унеска.

Изванредан као популаризатор науке, Кларк је постао још познатији као писац научне фантастике. Мада је прву причу („Путовање кроз жицу") написао још 1937. године, Кларк се у прво време занимао готово искључиво за популарну науку. Али његова тежња за сазнањем које прелази границе искуства и одступањима од стварности приморала га је да се обрати научној фантастици погодној за излете маште изван оквира научно утемељеног интересовања за астронаутику, футурологију и подморска истраживања. Написао је укупно тридесет романа и збирки прича – од „Остајем на Марсу" (1951), до „Рајских водоскока" (1979).

Заштитни знак „Мистерија света": камени круг Стоунхенџ и кристлна лобања из лондонског Музеја људског рода. Серија је рађена по књизи и доживела је незапамћен успех у Великој Британији.

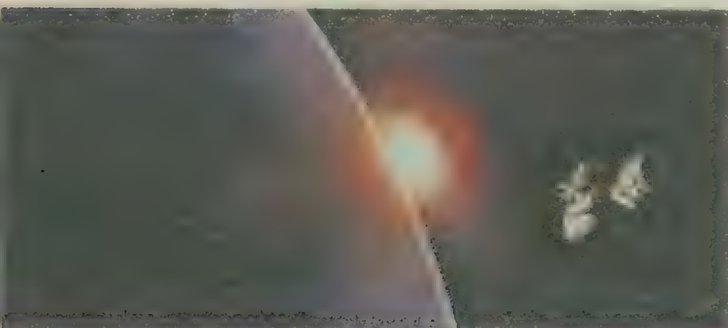

Визија будућности: сцена из филма „2001": Свемирска одисеја, рађена према Кларковом роману. Многе Кларкове прогнозе већ су постале стварност.

Последњи пут?

За „Сусрет са Медузом" добио је 1972. угледну награду Небула. Следеће године поново је примио ову награду за „Састанак са Рамом", да би 1974. за исти роман добио и награду Хуго. Прославио га је, међутим, роман „2001: Свемирска одисеја" (1968), написан према сценарију што га је са Стенлијем Кубриком урадио за истоимени филм. После романа „Матица Земља" (1975) и „Рајски водоскоци" (1979), Кларк је престао да пише. „Рекао сам што сам намеравао", изјавио је, „па сам завршио". Али како би човек који је написао педесетак књига могао да се сасвим смири! У току те „мирне" три године уживао је у лепотама Сри Ланке, убирао зараду од поновљених издања и нових превода, али и давао интервјуе, глумио у филму „Село у џунгли", посвећеном новинару и судији Леонарду Вулфу (супругу енглеске књижевнице Вирџиније Вулф, који је у Сри Ланки живео од 1904. до 1911. године).

У међувремену, као што смо видели, Кларк се ангажовао и на припреми књиге и телевизијске серије. А затим, прошле године, вратио се писању, премда поново „последњи пут". Из штампе је изашла његова нова књига – „2010: Друга одисеја" (штампана и код нас у „самиздату" Зорана Живковића) Да ли је то доиста „последњи пут"?

Телевизијска серија „Мистерије света", као што се лако може видети, бави се граничним областима науке, дакле оним темама у којима се мешају наука, спекулације и фантастика. Тим истим „прикрајцима" озбиљне науке посвећена је и серија у „Политикином забавнику".

Љ. С.

Писац у улози новинара Леонарда Вулфа, супруга Вирџиније Вулф: Артур Кларк (десно) глуми у филму „Село у џунгли".

ПРВИ АЛБУМ ЦВЕТАНКЕ ЛАСКОВЕ

НИСАМ ВИШЕ МАЛА!

Иако пева већ десет година, публика је још увек недовољно познаје

Цветанка Ласкова је згодна двадесет осмогодишња Скопљанка са сталним боравком у Београду, где плочом „Нисам више мала" у издању „Југодиска" покушава да започне нову каријеру. Од 1973. године, када је дебитовала на Скопском фестивалу, Цветанка иза себе има низ наступа на готово свим југословенским смотрама забавне музике, чак четири турнеје по Совјетском Савезу, велики број концерата пред нашим исељеницима у Канади, Сједињеним Државама и Аустралији, две сингл плоче („Момче са мандолином", 1976. и „Ти би хтео све на блиц", са групом Смак, 1980) и неколико фестивалских признања, али то очигледно није било довољно за ширу популарност. Преласком у Београд (1981) и удајом за Мишу Керкеза, басисту Златних струна, Цветанка је стекла одличне услове за рад: стални пратећи оркестар и демо–студио у коме је настао костур будућег албума. Међутим, овој неоспорно талентованој певачици није пошло за руком да се у потпуности искаже на дебитантском албуму. Изабравши прилично разнородан репертоар, Цветанка није успела да у свих девет песама одржи уједначеност а још мање своју

музикалност (поготово незначену у баладама) преточи у убедљивост којом би се озбиљније наметнула. Међу светлим тачкама ове плоче истиче се обрада старе македонске песме „Зашто ми се љутиш, мило" у аранжману Лазе Ристовског, која делује далеко пријемчивије и убедљивије од, рецимо, насловне нумере где спој фолк утицаја и модерног звука није резултирао правим решењем. У сваком случају, ово је почетак који обећава: за Цветанку ће се свакако још доста чути.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ЗАШТО МИ СЕ ЉУТИШ, МИЛО

Народна – препев: ***Миша Кан***
Извођач: ***Цветанка Ласкова***

Зашто ми се љутиш, мило
љутиш, не долазиш
да ли пут ти не знаш, мило
или другу имаш

Пут до тебе знам ја, мило
друге драге немам
већ због прошле ноћи, мило
ја се љутим на те

ДИСКОГРАФИЈА О ДИСКОГРАФИЈА

TALKING HEADS

Америчка ґрупа Токинг Хедс (Talking Heads) почела је са радом још у првој половини седамдесетих, али је садашња постава комплетирана тек 1976. године. Један су од најцењенијих састава рока: стално свежи и увек окренути новим експериментима, стекли су значајан статус али, на жалост, још увек немају онолико комерцијалних успеха колико то стварно заслужују.

„Talking Heads 77" (1977)
„More Songs About Buildings & Food" (1978)
„Fear Of Music" (1979)
„Remain In Light" (1980)
„The Name Of This Band Is Talking Heads" (1982)
„Speaking In Tongues" (1983)

НОВА ПЛОЧА

„A CHILD'S ADVENTURE" – MARIANNE FAITHFULL

Најпознатија светска „гроуп" још увек је чувенија по својој вези са Миком Џегером (Mick Jagger) него по својој музици, али ће се, по свему судећи, ствари ускоро обрнути у корист овог другог. Свака њена плоча је све боља, да би албумом „Дечја авантура" Маријана Фејтфул доживела свој врхунац. Спојем утицаја из шездесетих и седамдесетих и савремених музичких токова, Маријана је успела да у свих осам композиција (у већини је коаутор) утисне снажан лични печат и састави једну од најбољих плоча овогодишње дискографске продукције.

РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИ

У КАКВИМ СТЕ ОДНОСИМА СА POLICE?

1. Police постоје од:
   а) 1977. године
   б) 1978. године
   в) 1979. године
2. Који је од тројице чланова тек нешто касније приступио групи:
   а) Стинг
   б) Енди Самерс
   в) Стјуарт Коупленд
3. Њихов први сингл звао се:
   а) „Fall Out"
   б) „Roxanne"
   в) „Message In A Bottle"
4. Уз музику састава везује се термин:
   а) панк
   б) нови романтизам
   в) бели реге
5. Велики хит „Message In A Bottle" налази се на албуму:
   а) „Outlandos d'Amour"
   б) „Reggata de Blanc"
   в) „Zenyatta Mondatta"
6. Гитариста Енди Самерс снимио је соло албум „I Advance Masked" са:
   а) Дејвидом Боувијем
   б) Мајклом Шенкером
   в) Робертом Фрипом
7. Бубњар Стјуарт Коупленд самостално наступа под псеудонимом:
   а) Кларк Кент
   б) Алдо Полис
   в) Флаш Гордон
8. Полице су снимили укупно:
   а) три албума
   б) четири албума
   в) пет албума
9. Њихов последњи албум зове се:
   а) „Zennytta Mondatta"
   б) „Ghost In The Machine"
   в) „Synchronicity"
10. Да ли су Полице гостовали у Југославији:
    а) јесу
    б) нису

ТАЧНИХ ДЕСЕТ: 1. а; 2. б; 3. а; 4. а; 5. б; 6. в; 7. а; 8. в; 9. в; 10. б

ФОТО-ПРИЧА

ТОМАЖ ДОМИЦЕЉ

Једно од најзначајнијих словеначких имена седамдесетих година, кант-аутор, фотограф, преводилац и новинар, у последње време је помало „изгубио компас" по питању музике, али се све више афирмише у овим осталим областима, у чему је неприкосновен у словеначким оквирима. Књига о Битлсима, коју је превео на словеначки, продата је у чак пет хиљада примерака!

У име те љубим

KAJAGOOGOO

Ник Бегс (Nick Beggs):

– Раније смо наступали као квартет под називом Art Nuovo, али смо, доласком певача Лимала (Limahl) одлучили да у новој постави кренемо и са новим именом. КајджаГуГу (KajaGooGoo) је реч без икаквог значења; имали смо доста таквих на списку, али смо се ипак одлучили за ову јер нам се чинила врло привлачна и мелодична. Звучала је некако дечје...

РОК ДАТУМ

15. јул 1946.

Рођена Линда Ронстад (Linda Ronstadt), једна од најзначајнијих америчких певачица седамдесетих година. Њен статус шампионке кантри рока а истовремено и секс симбола рок сцене био је ненарушен до пре неколико година када се unеколико удаљава задовољавајући се повременим доласцима у жижу интересовања понајвише због свог приватног живота. Власница је укупно пет платинастих албума од којих је најкомерцијалнији „Living In The USA" са тиражом од преко три милиона примерака. Податак за „веровали или не": Линда има више платинастих плоча од Елвиса или групе Who!

КАКО ДА ИМ ПИШЕМ

KENNY RODGERS
Liberty Records,
1370 Avenue of the Americas,
New York, N.Y. 10019,
USA

Pat Benatar
c/o Chrysalis Records,
115 E. 57th Street
New York N.Y. 10022,
USA

ПАНКРТИ
Перо Ловшин, Косовелова
73, 61000 Љубљана

НЕ ПОЗНАЈУ СЕ

Нисам најбољи гитариста у космосу, како неки кажу за мене. Сигурно постоји бољи – али га још нисам упознао.

Ричи Блекмор

КАКО САМ ПОЧЕО

РАША ЂЕЛМАШ

– Мој први контакт са музиком везан је за Битлсе (The Beatles); у годинама највеће хистерије за ливерпулским „бубама" и ја сам, у школи, имао своје Битлсе иако нико од нас није умео да свира ниједан инструмент. Пошто сам био најнижи растом припала ми је улога Ринга Стара (Ringo Starr), па је то био основни разлог што сам почео да маштам о бубњевима. Правио сам палице од варјача, проналазио неке мамине лимене кутије које су ми служиле као добош и тимпани, а набавио сам и педалу за бас и бубањ и прислањао је уз кревет, па сам тако некако склепао свој први „комплет". Праве бубњеве сам купио тек у деветнаестој години, када сам и направио своју прву групу Анђели. Био сам доста реалан у то време, али, искрено, поштовао сам само једног бубњара као бољег од себе: Фурду из Корни групе. После Анђела свирао сам у саставу Моби Дик, одакле сам прешао у Поп машину и с њом снимио своју прву плочу. Праву популарност стекао сам тек у Yu групи, с којом сам наступио у чувеном лондонском Маркију... Потом сам имао састав Зебра, да бих се 1981. године поново вратио у Yu групу, с којом и данас наступам.

РОК ПОЈМОВНИК

M

Оливер Мандић

Контроверзни београдски певач, композитор и клавијатуриста. Рођен је 13. јула 1953. године у Титовом Ужицу, а „прославио" се као вођа Београдске репрезентације на BOOM фестивалу 1976, када је, незадовољан звуком, разлупао синтисајзер. Својим албумима „Пробај ме" (1981.) и „Због тебе бихи туцао камен" (1983) поставио је нове законе продукције на југословенској рок сцени, а вредан памћења је и његов ТВ-шоу „Београд ноћу", с којим је на фестивалу „Ружа Монтреа" освојио специјалну награду жирија.

Мерилион (Marillion)

Проглашени за највећу наду британске музике за 1983. годину, Мерилион се својски труде да оправдају поверење, настављајући тамо где су Ценесис (Genesis) средином седамдесетих престали да истражују. Маскирани певач Фиш и његови другови (Марк Кели, Мик Поинтер, Стив Ротреј и Питер Тривејвс) имају за собом успешан албум „Script For A Jester's Tear" и низ успешних наступа по клубовима широм домовине.

Мјузикл Јут (Musical Youth)

Клинци који су хитом „Додај ми порцију" потпуно залудели свет, имају између једанаест и петнаест година, иду у исту школу и још увек као да не схватају шта се то око њих, заправо, догађа. Чланови групе су: клавијатуриста Мајкл Грант, гитаристи Келвин Грант и Патрик Уајт, басиста Денис Сити и бубњар Фредерик Џуниор Уајт. Актуелан албум: „The Youth Of Today" (1982).

Моторхед (Motorhead)

Вероватно најбучнији трио рока. Чине га: Леми Килминстер (Lemmy Kilminster), бас и вокал, Брајен Робертсон (Brian Robertson), гитара и Фил Тејлор (Phill Taylor), бубњеви. Актуелан албум : „Another Perfect Day" (1983.)

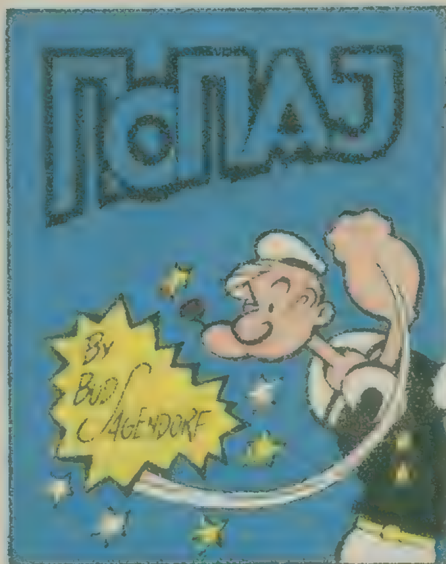
ПОПАЈ
By Bud Sagendorf

И ДАНАС ИСТА ПЕСМА! ВЕЧЕРАС ОПЕТ ИЗЛАЗЕ!
ВЕЋ МИ ЈЕ ДОСТА ДА СЕДИМ САМ КОД КУЋЕ!

ЗАР **МОРАШ** ДА ИДЕШ?
АХА! ОЛИВА МЕ ВЕЋ ЧЕКА!

ШТА ...ВИДИ ЊЕГА!
?

ЈЕ Л' МЕ ТИ ТО ПРАТИШ?
АХА... ПРАТИМ ТЕ У СТОПУ!
?

'ОЋУ ДА УПОЗНАМ ЖИВОТ!
ВРАЋАЈ СЕ КУЋИ!

КАКО ДА СТЕКНЕМ ИСКУСТВО КАД НЕ МРДАМ ОД КУЋЕ!
?
?

А САЊАМ КАД ОДРАСТЕМ ДА БУДЕМ ИСТИ К'О ТИ!

КО ЈЕ ТО ВИДЕО ВОДИТИ ДЕТЕ НА ИГРАНКУ?
ВИ ЖЕНЕ СЕ НЕ РАЗУМЕ-ТЕ У ПРАВЕ МУШКЕ СТВАРИ!
КЛУБ ПРЕКО СЕДАМ МОРА
*
Вечерас игранка
*
ПРИСТУП ДОЗВОЉЕН САМО МОРНАРИМА
3-6
Bud Sagendorf

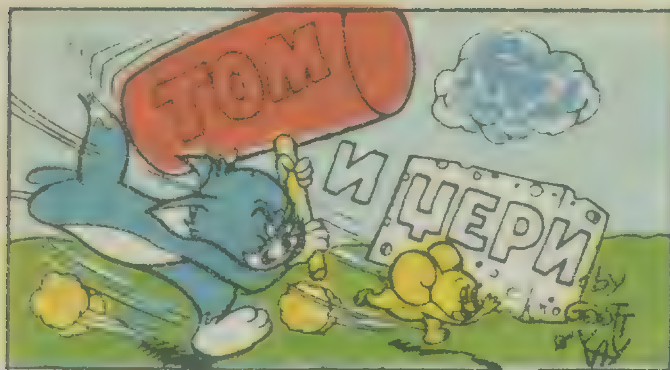
ТОМ
И ЏЕРИ
by SCOTT & KAY

ЏЕРИ... КАКО МАЛИ МИШЕВИ ДОЛАЗЕ НА СВЕТ?
ШТА КАЖЕШ?! ПОНОВИ ПИТАЊЕ!

КАКО СЕ РАЂАЈУ БЕБЕ МИШЕВИ?
ПА, ЊИХ ДОНОСЕ РОДЕ!

БАШ ЈЕ ГЛУП, ОВАЈ ЏЕРИ...

ХЕЈ, ТИ ДУГОНОГА РУГОБО, ВРИШИ ОДАВДЕ!

МРЊАООО!
УРРР!

УПОМОЋ!

САД САМ ТЕ УХВАТИО У ЛАЖИ, ЏЕРИ! РОДА ДОНОСИ И МАЧКЕ!
ДУУМ

ВЕСТИ, НОВОСТИ, ЛУДОСТИ

ЛЕТЕЋИ ТАЊИРИ НА ПРОДАЈУ

Осам мотора је забрујало. а затим продорно запиштало. да би полагано одигли од тла први прави летећи тањир.

За командама те необичне летелице. која се недавно винула у ваздух у САД. седео је њен конструктор Алфред Молер

Летећи тањир потпуно личи на диск. У пречнику има 3.5 метра. Начињен је од лаке али чврсте вештачке материје. По рубу се налази осам отвора у које су смештени пропелери и Ванкелови мотори од по 18 KS

Пилот се налази усред летећег тањира. Подешавајући брзину рада појединих пропелера. он управља летелицом На пример. кад равномерно раде сви мотори. летећи тањир се уздиже усправно увис. Успоравањем левих мотора скреће се лево. десних десно

За минут летећи тањир достиже висину од 1.000 метара. највећа брзина му је 300 km на час. а радијус кретања 480 km

Конструктор Молер је на свом летећем тањиру досад провео 200 часова у ваздуху Од септембра свако ко жели моћи ће да купи ту летелицу за 175.000 динара.

Молер већ ради на новом типу летећег тањира с турбо-моторима. с највећом брзином од 600 km на час и седиштима за шест особа.

СУНЧАНО ПУТОВАЊЕ

Једног недељног јутра пре неколико месеци почело је велико путешествије! Лери Перкинса. Бивши ауто-тркач сместио се у своје возило које највише личи на гондолу жичане железнице и кренуо у велику пустоловину. Само после једног часа вожње напустио је улице града Перта и запутио се кроз ужарену пустињу према свом циљу. Сиднеју. удаљеном 4.084 километара. Дакле. требало је да се превезе попреко преко читавог аустралијског континента.

На Перкинсоновом возилу писало је „сунчано путовање" и то не без разлога. То необично превозно средство. које је коштало 1.220.000 динара. покреће Сунчева енергија. Тешко је свега 150 килограма. високо један. а широко 2.1 метар. Котрља се на четири бициклистичка точка! Најчуднији на том малом чуду је кров: има површину од 8.5 квадратних метара и састоји се од 20 модула са по 36 соларних ћелија. Тај кров је извор енергије за покретање возила

Под врелим аустралијским сунцем кров уз напон од 24 волта даје енергију од 600 вати. Тако се непрекидно пуне два акумулатора од по 12 волти који покрећу електромотор од 0.75 KS. То је довољно за просечну брзину од 25 km и највећу од 40 km на час

За Лери Перкинса била је то паклена вожња. јер је температура ваздуха у пустињи често достизала и 47°C. Ипак. после 20 дана. он је. исцрпљен. али задовољан, стигао у Сиднеј.

НАЈМАЊИ МОТОЦИКЛ НА СВЕТУ

Пит Ленгнер из Штутгарта. СР Немачка. направио је најмањи мотоцикл на свету који је одмах ушао у овогодишњу Гинисову књигу рекорда. Крајем априла био је приказан на сајму у Хановеру.

Мотоцикл је дугачак 11.9 центиметара. има све делове и мотор који га покреће.

КУПАЋИ КОСТИМ

У данашњем броју показаћемо вам како да направите купаћи костим. Величина одговара девојчици од 10 до 12 година, односно висини између 110 и 120 cm. За костим вам је потребно двадесетак центиметара синтетичког танког жерсеја. Шема костима дата је на левом делу слике и то са А и љубичастом бојом обележен је средњи део доњег дела, са C – црвено задњи део доњег дела и са D – браон корпа за брусхалтер. Приликом кројења треба свуда пустити по 1 cm за порубљивање. Сваки део представља по половину кроја и треба од сваког скројити по један део, а корпе кројити два пута. Затим од истог материјала скројите и једну траку око 80 до 90 cm дужине широку 3 cm. Још вам је потребно парче фланела, око два метра округле пантљике, око два метра ластиша и то што тањег, и шест крупних перли. Парче фланела искројте као део А, али немојте пуштати за поруб дуж кривих линија, тако да кад их прислоните једно до другога изглед као на црт. 1. Положите предњи део доњег дела и средње делове као на црт. 2 – с унутрашње стране и на црт. 3 са спољашње стране и пришијте по цртицама. Кад преврнете с лица изгледа као на црт. 4, а са наличја као на црт. 5. Зашијте средњи део за задњи доњег дела на исти начин као што сте урадили и са предњим делом, с тим што ћете сада морати да савијете и предњи и задњи део тако, да се подвуку под средњи део – црт. 6. Порубите око ногу као на црт. 7 провуците ластиш и зашијте га тако да буде неколико cm испод горње ивице. Затим порубите горње ивице и провуците ластиш (црт. 8). Увек нека ластиш буде за само 1 cm краћи од дужине ивице кроз коју се провлачи, јер не ваља да ластиш сувише стегне око ногу и кукова. На крају пришијте на доњи део костима траке, као на црт. 9 и на врх траке ставите перлу, па иза ње завежите чвор. Траке треба да буду дуге око 30 cm. Корпу прслучета порубите као на црт. 1. Затим зашијте на скројену траку од истог материјала (црт. 11), при чему ћете траку подврнути унутра због порубљивања. Дужина траке треба да буде довољна да се веже или да се пришије дугме. Окда се део траке са наличја пресавије унутра и направи поруб као на црт. 12, а на врхове корпи зашију траке са перлама дужине око 40 cm. Готов костим види се на црт. 12.

A

C

D

B

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

РОБЕРТ ШЕКЛИ

МИРИС МИСЛИ

ЗАМИШЉАО ЈЕ ДА ЈЕ ПАНТЕР, ЗМИЈА, ПТИЦА, ДРВО, МРТАВ ЧОВЕК, ВАТРА – ГОРЕО ЈЕ, АЛИ НИЈЕ ЗАДОБИО ОПЕКОТИНЕ

Прави проблеми за Лорија Кливија почели су кад је у свом поштанском васионском броду 243 прелетео ненасељено сазвежђе Сиргон. Пре тога имао је уобичајене проблеме међупланетарног поштара: стари брод, сметње на радио-уређајима, сувише летења. Али, овог пута, док је узимао координате летења, осети да му брод постаје непријатно врућ. Уздахнуо је, укључио уређаје за расхлађивање и позвао Базу.

– Опет нека невоља? – чуо је шефов глас из Базе.

– Не знам... можда. Температура рапидно расте.

– Знам како ти је, рече шеф са разумевањем. – Чуо си колико сам пута тражио од владе нове бродове. Ништа не вреди. Мисле да можемо превозити пошту кроз свемир на таљигама!

Кливи укључи расхлађивање на најјаче. И даље је било непријатно топло.

– Немам више горива! Процес неке катализе... Спуштам се на прву планету где има кисеоника!

Извадио је приручник за хитна спуштања и потражно сазвежђе Сиргон. Ниједна планета није била насељена, али је готово све обавијао слој кисеоника. Шта се на њима налазило поред кисеоника нико није знао, а Кливи се надао да ће открити, ако му се брод дотад не распадне.

– Покушаћу 3-М-22! – викнуо је из свег гласа у радио.

– Пази на пошту! Одмах шаљем спасилачку екипу! – чуо је шефа.

Кад се узме у обзир трагично стање брода, Кливи се срећно спустио на 3-М-22. Поштанска свемирска летелица 243 допловила је као лабуд на висину од петнаестак метара од тла, а затим треснула као камен. При судару са тлом Кливи, са поштанском торбом око врата, помисли да му се свака кошчица сломила, а онда изгуби свест. После неколико секунди поврати се и одбауља стотинак метара пре него што га јака експлозија не сруши на тло. То је био крај Поштанског брода 243. Онда сасвим изгуби свест.

Када се пробудио, лежао је у трави на падини малог брега. Био је у шоку: чинило му се да му мисли лебде кроз простор одвојено од тела на земљи. Погледао је наоколо угледао малу животињу зеленог крзна која је личила на веверицу. Кад му се приближила, приметио је да нема ни очи ни уши!

Затим угледа другу животињу која је личила на вука, исто зеленог крзна без очију и ушију, али огромних чељусти. Приметио је да се веверица укочила. Вук је кренуо према њој. Слепац хвата слепца! Веверица скочи, вук за њом и прогута је у једном залогају. У истом трену вук се окрете према Кливију.

„Представљаћу прво људско биће прождрано на овој планети!" – помисли човек и онесвести се.

Пробудио се предвече. Како то да је жив? Зар није требало да га поједе вук? Био је свега корак од њега разјапљених чељусти. Чудно! Да није видео реп и главу поједене веверице, помислио би да је све сањао. Ако жели да преживи док не стигне спасилачка екипа, мораће да протумачи шта се десило.

Тада се појави безоки и безухи пантер.

– Проклета менажерија – опсова Кливи скривајући се у жбуњу. Ако не види и не чују, које им чуло функционише?

Пантер је одлазио. Кливи одахну. „Тај пантер..." Чим помисли на пантера, овај се окрену и крете преме жбуњу.

– Шта ли сам сад урадио? Не може ме видети, чути или омирисати... Шта га је онда привукло? Само сам мислио да ћу му се склонити с пута...

Пантер се приближавао уздигнуте главе.

Постојао је само један начин да га пантер открије: телепатија! Да би испробао своју теорију, Кливи помисли на пантера. Животиња заурла и јурну према њему. Сад му је било разумљиво што је преживео вука кад се онесвестио: престао је да мисли, или, бар на оној таласној дужини коју је вук примао.

Али, сада је проблем пантер. Животиња је урлала и брзо се приближавала.

– Оно што морам учинити одмах – помисли Кливи – то је да мислим о нечем другом. Можда ће ми се онда заметнути траг.

Почео је интензивно да мисли о својим љубавима. Пантер је застао. О девојкама, свемирским бродовима, планетама, пољупцима, само не о пантерима... Пантер се приближно још неколико корака.

„До ђавола! Како да човек НЕ МИСЛИ ни о чему?"

Дошао је до закључка да је не мислити ни о чему исто тако немогуће као и зауставити лавину голим рукама. Људски мозак се не може тако лако укротити. Треба да мисли о било чему... картању, забавама, тркама, коњима, пппп... сима (пази!), ратним бродовима, храни, ватри, пппп... ечењу! Кливи није могао више: пантер... ици! Да! Пантерици! Мекој, еластичној, мазној. Пантер је застао на свега неколико корака збуњен. Кливи је концентрисао своје мисли на топлу јазбину, мале пантере који се играју, док он... не, она, надгледа њихово кретање... Пантер је почео да преде! Кливи је легао, подвио имагинарни реп и одлучио да спава. Пантер је још мало стајао, а затим се окренуо и отишао.

Кливијево тело се неконтролисано тресло. Да је пантер остао још само часак... На овој планети вероватно свака животиња има свој карактеристични мисаони мирис: веверица емитује један, вук други, а људско биће трећи. Најважније је било сазнати да ли може бити откривен само кад мисли о некој животињи? Или је његова мисао, као мирис, распознатљива и кад не мисли ни о чему одређеном? Успео је да превари пантера, али једном. Сваки трик успева једанпут.

Пала је ноћ. Заспао је. Следећег јутра изненадио се што је још жив. Отишао је до брода од кога је остала само олупина. Све је изгорело. Ваља да ће спасиоци брзо стићи.

Тамноплаво небо и жућкасте зелене падине пуне разнобојног жбуња пружале су невероватно смирујући призор.

– Само да није тих дивљих животиња – помисли Кливи, па се брзо заустави да не би неку привукао својим мислима. Погледао је опет у небо и угледао птичурину која је личила на лешинара. Наставио је шетњу кроз предео ружичастог грања и одједном се нашао лицем у лице са искеженим чељустима вукова. То му је пружило нежељен али конкретан одговор на питање да ли га могу пронаћи по мирису његових мисли. Уједно је утврдио да им није довољно стран да га не би могли прождрати. Зграбио је металну полугу која се одвалила од његовог брода приликом експлозије. Очајнички је покушавао да мисли на... вучицу са малима... (приближавали су се и даље), на... чињеницу да уопште не постоји... (приближавали су се упорно)... да је ПАНТЕР!... (вукови су стали). Он је велики пантер спреман да их поједе за ручак... (вукови су почели да се повлаче...)... Кливи крете за њима, али примети да га један заобилази. Сада је имао три испред себе и једног иза... Почели су опет да крећу у напад... Можда није био довољно убедљив пантер. Један скочи, спреман да угризе, Кливи га у лету распали полугом по глави. Вук паде, али остала тројица навалише.

У том тренутку Кливи спонтано замисли да је змија, опасна, велика отровница, која може ујести вукове и усмртити их са лакоћом. То их је зауставило. Кливи је шиштао и увијао се свесрдно док су вукови стајали неодлучни. И тада направи судбоносну грешку: уместо да остане где је и концентрише се на змијолике мисли, његово тело, само од себе, крете у бег. Вукови скочише за њим. Он покуша да опет постане змија, али без успеха.

Над њим су кружили лешинари. То му даде идеју да се претвори у птицу. Као свемирски вук, знао је како земља изгледа гледана с висине. Вукови се збунише. Кливи је узлетео високо, више лебдео на великим крилима и лагано се спуштао, да би најзад одлетео тако далеко да га вукови више нису могли... видети?

Већ је падао мрак. Кливи је био на ивици снаге. Легао је на земљу гледајући блиставе звезде и слушајући по-

времено завијање вукова и урлање пантера док су сањали о сутрашњем доручку.

Јутро је дошло сувише брзо. Кливи се пробудио уморан и укочен. Зашто спасиоци не долазе? Није им требало више од једног дана да стигну... Колико ће још издржати ову језиву игру од које му је зависио живот?

„Ове ужасне животиње!" – помисли. То је било довољно: појавиле су се све – неколико белих искежених очњака засјало му је испод носа, а у жбуњу са стране измигољи се зелено тело пантера.

„Можда ће се узајамно појести?"

Али не, сви су изабрали њега као плен! Пантер крену први док су вукови стајали у позадини чекајући остатке.

Кливи је покушао да опет постане птица, али није помогло. Пантер се приближавао... Кад би имао неку стену или дрво да се попне... дрво!Постаће дрво!

Постао је дрво. Није знао како би дрво могло да мисли, али је покушавао што је боље умео. Цветао је и листао, док му се дебело корење гранало под земљом. Крајичком гране виде да су вукови стали док га је пантер њушио и кружио око њега. „Стварно", мислио је, „само будала

би хтела да угризе дрво! Не бисте уживали у устима пуним лишћа, а могли бисте и сломити зуб на мојим гранама. Ја сам ДРВО. Питајте моју маму. И она је била дрво... сви смо ми дрвеће од Угљеног доба до данас!"

Пантер није показивао знаке непријатељства, али није ни одлазио. Једна птичица слете му на раме. Дивно, може направити гнездо на његовој гла... крошњи. Мала птица поче да га кљуца у врат. Не мари, не мари, то је оно што све птичице раде са дрвећем. Кљуцање је постајало све јаче. Кожа под оштрим кљуном поче да пуца. Крв му се слива низ леђа. Проклети детлић! Није више могао издржати своју улогу. Зграбио је птицу и бацио је према пантеру. Можда ће се тиме задовољити. Трапави пантер је не ухвати. Одмах затим Кливи опет постаде дрво, али та игра је била завршена.

Пантер је кренуо у напад. Кливи потрча, спотаче се о вука и паде на земљу. Кроз главу му муњевито прође мисао да је он већ мртав човек... МРТАВ ЧОВЕК! Па да... он је мртвац... већ данима, тело му се распада, смрди... кости се помаљају кроз већ гњиле кашасте мишиће... ниједна нормална животиња не би га ни такла! Потпуно и неописиво грозан залогај... несварљив и одвратан... Пантер је одлазио, а следили су га и вукови. Спасен!

Али, у том тренутку Кливи стварно осети мирис трулог меса. Погледавши наоколо угледа птичурину која је слетела на тло недалеко од њега. На Земљи би се звала лешинар. Готово је заплакао. Зар му неће поћи за руком да извуче живу главу! Као стрела пантер се вратио, а следили су га вукови. Кливи опет зграби металну полугу... их, да је револвер, или... бакља! Па да! Како се раније није сетио? Бакља... ВАТРА. Он је ВАТРА! Почео је неконтролисано да гори у свим правцима, распламсавао се и скоро опрљио пантерово крзно. Животиње су почеле да беже. У бесомучном трку из жбуња су искакале све могуће врсте. Он је горео, разбуктавао се, пламсао... Затворених очију Кливи схвати да је и сам почео телепатски да види шта се око њега дешава: ватра је гутала све испред себе. Осетио је страх животиња које су бежале на све стране.

Тако и треба да буде! Зар није човек увек био господар? Захваљујући прилагодљивости, својој супериорној интелигенцији! Поносно је прескочио поток, прогутао неколико пањева и наставио да пламти...

А онда осети кап воде.

И даље је горео, али сада је било пет, петнаест капи... полако се гасио. Најзад се угасио.

Животиње су се враћале. Киша је пљуштала. Последњи пламен се угасио. Кливи уздахну и онесвести се.

– ... велика храброст. Ниси изгубио пошту, што је знак твог пожртвовања. Предложићу те за медаљу за храброст.

Кливи отвори очи. Шеф се нагињао над њим.

Погледа наоколо: налазио се на спасилачком броду.

– Извукли смо те у последњем тренутку! – рече шеф. – Боље немој још да устајеш... Умало да закаснимо!

Подизали су се са површина 3-М-22. Погледао је кроз прозор на зеленило планете.

– Срећом, нисмо закаснили... кад смо спустили тубу за спасавање, био си усред најстрашнијег пољског пожара који сам икад видео!

Погледавши надоле према недирнутом зеленилу сумња прелете преко шефовог лица. Његов израз подсети Кливија на пантера кога је преварио.

– Него, реци ми, како то да ниси задобио опекотине? – упита шеф зачуђено.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор ВеМак	РЕД ИНСЕКАТА	БЕЛОГОРИЧНО ДРВО	ПОНОВНО ПРИКАЗИВАЊЕ	МЛАДИ НАРАШТАЈ	ПРЕМЛАЋИВАТИ	БРОЈ РОЂЕЊА У ЈЕДНОМ ПЕРИОДУ	ВЕРНА
ВЕОМА МНОГО							
СУВИШЕ МЛАД							
УЗИМАЊЕ НОВЦА ЗА УЧИЊЕНЕ УСЛУГЕ							
ОБРНУТ, СУПРОТАН							
ЗНАК ЗА КИЛС		ПАСТИРСКА ПЕСМА / ИСКУСТВО (ГРЧКИ)					
ИМАТИ РЕЗАК УКУС							УЖИЧАНИН
ФРАНЦ. ДНЕВНИ ЛИСТ							
„ЈОНГ ПЛЕЈ"			ГРАД У УКРАЈИНИ, НА КРИМУ		ЕРБИЈУМ / ИНДИЈСКА ЖЕНСКА НОШЊА		
ПОВИШЕНА НОТА „Ц"				100 / НЕОСТВАРЉИВ			
ИМЕ ГЛУМИЦЕ КОЛЕАР						ЖЕНА АТЛЕТИЧАР	АУТО ОЗНАКА КИКИНДЕ
АУТО-ОЗНАКА ОСИЈЕКА	ВРСТА РИБЕ						
ДОНЕТИ НА СВЕТ ЈАРЕ							
ВРСТА БИЉКЕ, ЖАБЊАЧА (МН.)					ПЕСНИК ЛИРСКИХ ПЕСАМА		НАХРАЊЕН
„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"	„ПЛУРАЛ"	ФИЛОЗОФ ИЗ МИЛЕТА / СТРОГИ ИСПИТ					
РАЗЛИТИ ПО ЧЕМУ							
ВУЛКАНСКА СТЕНА							
МАЊЕ ОСТРВО, ОСТРВЦЕ	ГОНИЛАЦ / ПЛЕТЕНИЦА						ПЛАНИНА У СРБИЈИ
				ДРАЖ / ТЕРМИН У ШАХУ			
ПОСЛЕДЊЕ СЛОВО / ИВАН РАОС			ЈЕДАН МЕСЕЦ / ПИСАЦ БЕРНАРД				
ЈЕДАН СПОРТ							
ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТ					ПРВО И 17. СЛОВО ЋИРИЛИЦЕ		

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: пропаст, Радомир, обртање, Сава, аб, препона, е, накит, крити, и, тетива, пи, Ана, пр, атар, рептили, Озим, из, терор, о, Енес, УН, СТ, фуза, тапета, Ита Рина, рилаш, В, Ава, „Ада", тад, тон, Ица, нис.

ИЗМЕЂУ ВОДЕ И НЕБА

Једрење на дасци је један од најмлађих спортова: зачео се у глави америчког инжењера Џима Дрејка, иначе, кажу, веома озбиљног човека, што се касније и показало као тачно. Елем, Дрејк је био заљубљен у јахање на таласима, али га је нервирало што је на обалу морао да се враћа веслајући рукама. Размишљајући, дошао је до закључка да би се ствар из основа променила кад би даску опремио једром. Дрејкову идеју је, тврде неки, „украо" Хојл Швајцер и прва даска за једрење која се 1967. године појавила на води била је његова. Али, било како било, обојица се сматрају родоначелницима овог спорта који данас може се рећи без претеривања, излуђује милионе. Корист коју су двојица изумитеља имала од тога мери се милионима долара.

Даска за једрење је напречац одушевила Америку а онда кренула у освајање света. С посебним одушевљењем примљена је на Старом континенту где је одмах никло сијасет фирми које су почеле да је производе. Већина њих, мада је конкуренција оштра, послује врло добро имати даску готово је постало питање породичне части. О томе, усталом, сведоче хиљаде страних туриста које се сваке године слију у нашу земљу: бар сваки пети на својим колима има једну па и две даске. И ми, Југословени, почели смо да оснивамо клубове једриличара на дасци. Највише их је у Словенији и Хрватској: јасно, тамо се налазе и наши најбољи „даскаши" и „даскашице". Први међу њима је Душан Пух из Пирана, троструки првак државе који је на прошлогодишњем првенству Европе одржаном на аустријском језеру Нојзидлерзе освојио 13. а на првенству света у Флориди 17. место. Да је и ово место врло високо пласирано јасно је ако се зна да је у Флориди стартовало 500 такмичара од којих је 100 ушло у финале! У женској конкуренцији на прошлогодишњем државном првенству најбоље резултате постигла је Хелена Бургер.

Будуће „даскаше" и потенцијалне такмичаре вероватно ће интересовати податак да у једрењу на дасци постоје три категорије: женска, лака и тешка. У лаку спадају такмичари до 70 kg тежине а у тешку они који имају преко 75 kg. А шта је с онима који имају рецимо 73 kg? Којој ће категорији припасти, ствар је њихове одлуке односно процене где ће моћи да постигну боље резултате. Ако погреше, сами су криви.

Да би се пласирали за државна првенства, сви такмичари морају да се појаве на републичким критеријским регатама а њих по пропозицијама има 6. До краја године одржаће се двадесетак регата, што критеријских, што међународних, републичких, међуклупских, осталих. Тако ће прва од њих бити одржана 17. јула на Јабланичком језеру у организацији КЈД САРАЈЕВО, затим следе такмичења у Сплиту 22. 23. и 24. у Неуму 27. Пирану 30. јула. За 6. август предвиђена је регата (републичка) у Изоли, 6. и 7. на Корчули, 14. на Птујском језеру, 16. и 17. на Корчули, Бадији, 4. септембра у Брестници, 10. у Острошцу (Јабланичко језеро), 11. у Титовом Велењу, 23. 24. и 25. у Пирану, 8. и 9. октобра на Савском језеру у Београду, 22. и 23. поново на Савском језеру и 15. и 16. у Сплиту. Ако живите у свим овим набројаним местима, позивамо вас ако не да узмете учешће, оно бар да гледате. Обећавамо вам узбуђење!

О. Вукадиновић

Наш репрезентативац Душан Пух је и конструктор дасака које производи „ИМГРАД" из Љутомера

По последњим информацијама које смо добили, једрење на дасци уврштено је у програм Балканских игара које се одржавају ове године у Истанбулу и Медитеранских игара које почињу 3. септембра у Казабланци.

Вишеструки светски првак у једрењу на дасци је двадесет једногодишњи Роби Неш. Као победнику на регати одржаној 23. марта ове године уручен му је чек на 5000 долара (око 40 милиона старих динара).

Ако желите да овог лета научите да једрите на дасци, ево адреса свих клубова у земљи. Верујемо да ће вас радо примити у своје друштво као што су то учинили и момци из ЈК Победа.

ЈК БЛАЈА, Ормошка 46, 69240 Љутомер
WSC BUM, Истарска 67, 66000 Копер
ЈК ЈАДРО, ЈМО 1, Копер
ШД Домжале, Љубљанска 80 (Јоже Мали), 61230 Домжале
ВЕПЛАС, Цељска 35, 63320 Велење
БД ХРАСТНИК, Потрај 82 (Барич), 61430 Храстник
КД ИЗОЛА, Октобарске револуције 23а (Зоранда), 66310 Изола
ШД КЕКА, Левстикова 7, 66330 Пиран
WSK KOČEVJE, Рошка 43 (Лампе), 61330 Кочевје
WSK KRANJ – BLED, Врешкова 6 (Лојк), 64000 Крањ
КЈД КУК, (Талијат), 65216 Мост на Сочи
ДШВ НИВО, Горишка 8 (Кајтнер), 63000 Цеље
СК НОВИНАР, Станићева 41, 61000 Љубљана
ЈК ПИРАТ, п.п. 4а, 66320 Порторож
БД РАНЦА, Трстењакова 14 (Герјак), 62260 Птуј
БД СИДРО, Зрковска 75 (Зван) 62000 Марибор
БД СНЕЖИНИКА, Кобларјева 32, 61000 Љубљана
КЈД ШТРК, Лендавска 1 (Целец), 69000 Мурска Собота
КЛУБ V, Шалешка 2д, 63320 Титово Велење
WSK VETER, Јамова 36а, 61000 Љубљана
КДЈ ВИХАР, Мариборска 1, 62370 Дравоград
WSK ZAGREB, Крањчићева 4, 41000 Загреб
YAHT KLUB ZAGREB, Трг жртава фашизма 14, 41000 Загреб
ДАЛМАЦИЈА ТУРИСТ, Титова обала 5, 58000 Сплит
КЈ ЛУБИНСКИ ПОРАТ, Жртава фашизма 50, 58000 Сплит
ЈД ГАЛЕБ, И. Г. Ковачића 12 (Тумара), 51000 Ријека
РКСМ 3.МАЈ, О. Бан 40 (Колудровић), 51000 Ријека
ЈД ЕМПЕЛ-АЛБАТРОС, ЈНА 1, 52394 Умаг
ЈД ЗВИР, 58450 Хвар
SKI KLUB KEY, Маршала Тита 186, 51410 Опатија
ЈД КОРЧУЛА, Посл. Атлас (Милат), 50260 Корчула
ЈК ПЕЉЕШКА ЈЕДРА, (Мрчић), 50267 Кучиште
ЈК ВИХОР, 51523 Башка
ЈД УЉАНИК, Увала бунарина, 52000 Пула
ЈК ПОБЕДА, Ренкеова 3, Београд
ЈК ПАЛИЋ, Матије Гупца 50, 24000 Суботица
ЈК ВОЈВОДИНА, Ласла Гала 24, 21000 Нови Сад

Осим класичних дисциплина где спадају дужинске и брзинске регате, последњих година је све више оних који желе да се опробају у скоковима односно својеврсним егзибицијама. За тако нешто поред акробатских способности, потребна је изванредна кондиција и наравно – јак ветар. По могућности, какав „орканчић".

Пуних пет недеља провео је Француз Кристијан Марти на таласима Атлантика једрећи на дасци. Ноћу је даску увлачио у неку врсту чамца направљену од појасева за спасавање. По доласку на циљ, у Француску Гијану, рекао је да више никад не би урадио нешто слично. Сличну амбицију, да преједри Атлантик, имао је Фредерик Жирарди. Стартовао је 5 дана пре Мартија али је одустао кад је чуо да је овај стигао до циља пре њега. Занимљив подухват извела су и тројица наших момака: они су раздаљину од Умага до Улциња превалили за 20 дана.

СВЕ ЗА НАУКУ

Моје претходне молбе остале су неуслишене. Због тога вам се јављам још једном, овог пута са већим оптимизмом и молим вас да ми одговорите пре свега гдје могу да набавим књиге Карла Сегана „Космос", затим да ми дате адресу издавача листа „Галаксија" и, на крају, гдје се може набавити телескоп (мали).

ПЕРО ВАСКОВИЋ,
76330 Н. Угљевик

Књиге Карла Сегана можеш да наручиш поузећем преко Југословенске књиге, продавница 1, Палата Албанија, Београд. Адреса листа „Галаксија", је БИГЗ, Булевар Војводе Мишића 17.

Што се тиче телескопа, било малог или великог, тешко ћеш га тренутно набавити у нашим продавницама јер и сам знаш да постоје потешкоће око увоза, па тако ни овог инструмента нема на тржишту. Ако случајно неко од наших читалаца има телескоп а не треба му, нека ти се јави, па да се договорите сами.

ЗАШТО ЈЕ ЗЕЛЕН?

Редовно купујем и читам „Политикин забавник", па бих те замолио да ми одговориш на нека питања: зашто се бумеранг враћа код оног ко га баца и одакле он потиче. Због чега је сто за стони тенис, као и мрежица, зелен? Колико је укупно сакупљено новаца за жирафу?

ЈОНИЋ НЕБОЈША,
ЈНА 2,
Смедеревска Паланка

Бумеранг је оружје аустралијских домородаца направљено од тврдог дрвета у облику српа с углом од 130 степени. За ово оружје знали су и Египћани и Етиопљани, а познато је било и међу племенима Индије и Америке. Бумеранг превасходно служи за лов и у зависности од величине и квалитета дрвета користи се за убијање птица, кенгура и других животиња. Само вештом бацачу бумеранг се враћа и то вртећи се све време око своје осе у широкој, закривљеној путањи. На неки начин подсећа на крило од авиона које је са једне стране равно, а с друге заобљено тако да, оног тренутка кад се хитне у ваздух, не лети у даљину правом путањом као камен у зависности колика му је сила дата, већ се у луку враћа тачно на место са којег је бачен.

По правилима стонотениског спорта сто мора да буде тамне боје да би представљао добар контраст у односу на лоптицу, а пошто су стручњаци утврдили да је зелена боја најпријатнија за очи сто је увек у тој боји. Још боље би било да је лоптица жута уместо што је бела – то би били оптимални услови да се она прати. Жуте лоптице су и прихваћене у свету и само од организатора зависи да ли ће користити „класичне" беле или жуте. Што све нису жуте објашњава се технологијом – фабрикама би било прилично компликовано да се прилагоде изради стонотениских лоптица у „бојама Сунца".

Већ смо објавили да је за жирафу прикупљено око 65 старих милиона динара. На жалост то још није довољно јер жирафа стаје 80 милиона. Прилози се примају и даље, па они који се до сада нису укључили у акцију своје учешће могу да уплате на адресу: БЕОГРАДСКИ ЗООЛОШКИ ВРТ, жиро-рачун: 60806-603-8334.

ПУШАЧИ НАС УГРОЖАВАЈУ

Да ли је штетно боравити у просторији у којој други пуше?

САЊА,
Београд

Бити у просторији са људима који пуше за непушаче је веома штетно јер се никотин, безбојна веома отровна течност, не уноси само директним путем, увлачењем дима из цигарета и цигара, већ и из ваздуха. Као и сваки отров плућа га ресорбују и преко алвеола уносе у крвоток, а крвотоком никотин се шири у све органе. Зато и „индиректним" путем може да дође до тровања, муке, вртоглавице. Није случајно да се пушење све чешће забрањују у свим јавним просторијама. А што пушачи не поштују правила да не угрожавају здравље непушача, друго је питање.

ШТА С ФЛЕКАМА

Надам се да моје писмо неће завршити у кошу јер ми је твој одговор важан. Пре око две године фарбали смо ограду око школе. Тада сам исфлекала тексас сукњу белом фарбом. Покушала сам да уклоним фарбу, али нисам успела. Да ли могу, и чиме да уклоним мрље? То ми је врло важно јер ми је сукња успомена на баку.

АНА Т.
Београд

Распитали смо се како да ти помогнемо, и ево одговора стручњака: ако би флеке покушала сама да скинеш, само би упропастила сукњу која ти је тако драгоцена. Уколико те беле мрље не могу да ти скину ни у хемијским чистионицама, предлажемо ти да на тим местима извезеш цветиће разнобојним коцнем. Сукња ће ти бити неуобичајена, а и сама знаш да је „романтични тексас" у моди.

ШКОЛСКА ПРАВИЛА

Мада је, срећом, школска година је још далеко, интересује ме да ли је обавезно да ученици носе радне блузе и да се шишају по наређењу наставника?

ЛАЈКОВЧАНИН

Правила у погледу ношења радних униформи различити су од школе до школе, чак и од одељења до одељења тако да не можемо да ти кажемо да ли је њихово ношење обавезно. У сваком случају основна идеја кецеља и радних блуза је да оне штите одећу и да се не оптерећујеш сваки

ПОМОЗИМО ЗООЛОШКОМ ВРТУ

НАЈМЛАЂИ – НАЈБОЉИ

У наставку „Забавникове" акције „Помозимо ЗОО врту" јављају нам се појединци, али и радне организације које су, истина са закашњењем, схватили да без заједничких напора нећемо стићи до циља. Тако су мали **Чачани из дечјег вртића „Радост" ових дана уплатили 20.378,05 динара** што представља највећи прилог предшколских установа до сада! **Ученици III/б Основне школе „Хардек" из Орможа** за жирафу су послали 300,00 динара.

Појединачне уплате

Петар Рађеновић, ученик IV/2 Основне школе „Бранко Радичевић" из Београда уплатио је 100,00 динара, **Вељко Катић** Глина – 100,00, **Ирена и Иван Прелевић** Титоград 100,00, **Мартина Марковић** Београд – 150,00, **Вера Миљановић** Земун, 100,00, **Божидар Јанић** Нови Београд, 100,00, **Дејан Живадиновић** Београд, 100,00, **Ненад Обрадовић** Вршац, 100,00, **Маја Керавица** Ердевик, 50,00, **Горан Конечни** Кикинда, 200,00, Решад **Трбоња Сарајево**, 50,00, **Марко, Бранинима и Валентина Бијол** Бохињска Бистрица 500,00, **Милица и Милена Лазаревић** Београд 200,00, Биљана, **Драгана, Жикица, Милан и Иванка** из РО „25. мај", Бела Црква 400,00, **Људмила Дедић** Славонски Брод, 100,00, **Стеван Путниковић** Земун, 150,00, **Љубица и Дарлинг Фелицијан**, Залец 300,00, **Ана Аљиновић** Сплит,

300,00, **Александар Шијаков** Бачка Паланка, 100,00, **Миха и Марко Јарц** Марибор, 600,00, **Јуре Макуц** Љубљана, 300,00, **Весна, Жељко, Драган, Чока и Маца Санчос** Београд, 450,00, **Ранка Рајковић** Београд, 150,00, **Софија Радовановић** Београд, 100,00, **Љубиша Алимпић** Београд, 100,00, **Алексеј и Александра Илић** Зрењанин, 200,00, **Јован Јанковић** Ниш, 200,00, **Милош Мићић** Глина 100,00, **Александар Рашковић** Црвенка 200,00 динара.

Прилози за жирафу се уплаћују на адресу: **ЗООЛОШКИ ВРТ ГРАДА БЕОГРАДА, жиро-рачун 60806-603-8334.**

дан мислећи шта ћеш обући за школу. Сваки разредни наставник одлучиће да ли његови ђаци треба да носе униформе и треба ли да

се шишају. Уосталом, уколико си већ и имао неких сукоба због дуже косе, можда ће ти бити лакше ако сазнаш да се опет „носи" изразито кратка коса.

У ПРОЛАЗУ

✉ На путевима често видим путоказ „транзит". Молила бих вас да ми објасните значење те речи.

АНИЦА,
Нови Сад

У Градском секретаријату унутрашњих послова сазнали смо да путоказ на коме стоји написано „транзит" не постоји званично у нашем закону о саобраћају, али се користи као интернационални симбол да би помогао оним возачима који желе само да прођу кроз насељено место и ауто-путем наставе даље. Он помаже да се човек који седи за управљачем аута не изгуби у мрежи саобраћајница и највише служи возачима теретних возила који обично и не смеју да улазе у град. Путоказ „транзит" поставља се само у близини оних насељених места која немају заобилазни пут, односно близу којих није изграђен ауто-пут који омогућава возачима да уопште и не прођу кроз град. На аеродромима исти овај знак важи за путнике који слећу на неки аеродром, али свој пут настављају даље. Путници у транзиту не подлежу царинској контроли и не смеју да напуштају аеродромску зграду.

МАЧКЕ КАО СЛИКЕ

✉ Мој колега с факултета и ја желели бисмо да набавимо два младунчета персијске мачке – мужјака и женку. Уколико сте у могућности пошаљите ми адресу неког одгајивача.

МАРИЈАНА БАТУТА,
Титоград

Од Милке Ерцег, љубитеља мачака из Београда, сазнали смо да су маце које желите да набавите веома питома и благородна створења, нимало нису агресивне као, на пример, сијамске, воле децу и, то је већ добро знано – прелепе су. (И скупе, кажу). Ако желите персијске мачке, можете се обратити њој на адресу Гваздићева 30/I.

ЛЕП, ЧИСТ, УРЕДАН

✉ Молила бих те да ми напишеш нешто о поријеклу мога имена и да ми објасниш што значи ријеч – шминкер.

ЕМИЛИЈА П,
Сплит

Емилија је старо римско породично име неизвесног значења.

Што се тиче појма „шминкер" он се односи на девојке и младиће који строго прате светске модне трендове и труде се да буду

одевени како то „диктира" тренутак. Увек су уредни, чисти, намирисани и по изгледу се знатно разликују, на пример, од хипика и панкера. Шминкер би, једном речи, могао да се објасни као – монден, а то значи, ако нема и неких других људских квалитета и садржаја у себи – површан човек.

ЛОРБЕР ИЛИ ЛОВОР?

✉ Пишем ти први пут иако већ дуго другујем са тобом. Желела бих да ми одговориш да ли су лорбер и ловор иста биљка. У питању је опклада.

ИВАНКА,
Крагујевац

Шиб или дрво из фамилије Lauraceae са листовима издужено елиптичним и кожастим, цветовима белчасто-зеленим и црним бобицама као плодом је биљка која се назива ловор или, у народу, лорбер. Значи, то је иста биљка а има још читав низ других назива: давидово зрно, даворика, зеленика, јавор, јаворика, јаворница, лавор, лаворика, лаврика, лаор, ловарика, ловорика, лорбар, лорбарјево дрво, лорбек, лорика. Ова биљка којој је антички назив Laurus дао римски писац Плиније Старији код нас расте на јадранској обали и на острвима.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Директор НО „ПОЛИТИКА" Драган Марковић

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 25 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 276.00 динара, полугодишња 552.00 динара, годишња 1.104.00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 552.00 динара, полугодишња 1.104.00 динара, годишња 2.208.00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	35.–
СР НЕМАЧКА	DM	88.–
ШВАЈЦАРСКА	Šfr	75.–
ФРАНЦУСКА	Ffr	248.–
ШВЕДСКА	Škr	255.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

WALT DISNEY
МИКИ

УДАРИЋУ ОВОМ ПРЕЧИЦОМ!
ГРАДСКИ ПАРК

ЈУ-УУУ! ШТО ЈЕ ОВО ЗГОДАН ПУТ ЗА ОДЛАЗАК КУЋИ!

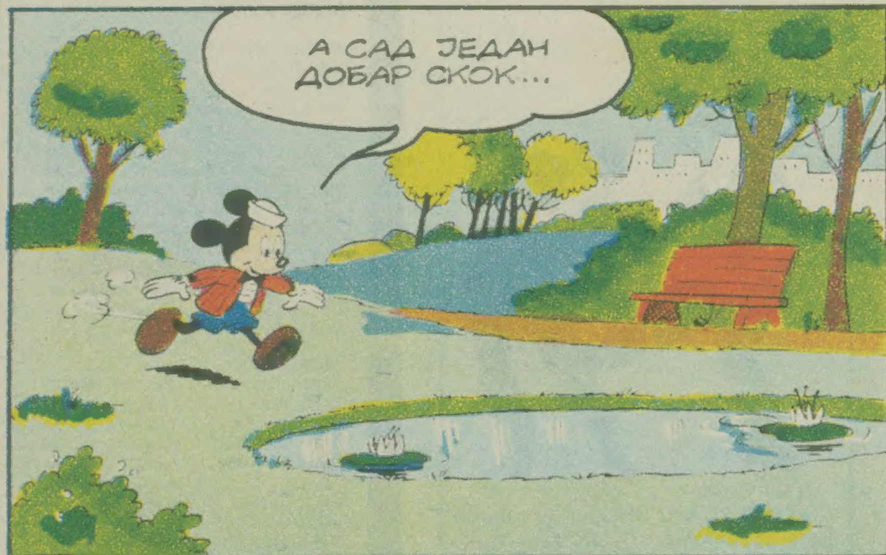
А САД ЈЕДАН ДОБАР СКОК...

ОООП! ПРОМАШИО САМ!
ПЉУС!

МОЈЕ ЛЕПО НОВО ОДЕЛО... БАШ САМ ПРАСЕ! ИСТО КАО ПЛУТОН ЈУЧЕ...

ПЛУТОН? ХМ-М-М! КАД СЕ ПОКВАСИ, ОН ОНДА...

ВУУШ!
ТРЕС!
ТРЕС!
ВУУШ!

?
?
ХВАЛА, ПЛУТОНЕ! ТИ СИ ЗАИСТА ПАМЕТАН МОМАК!

4-17